

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

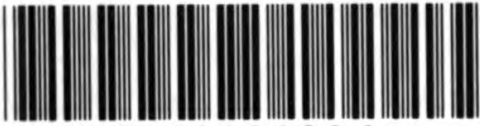

600003622J

27. 440

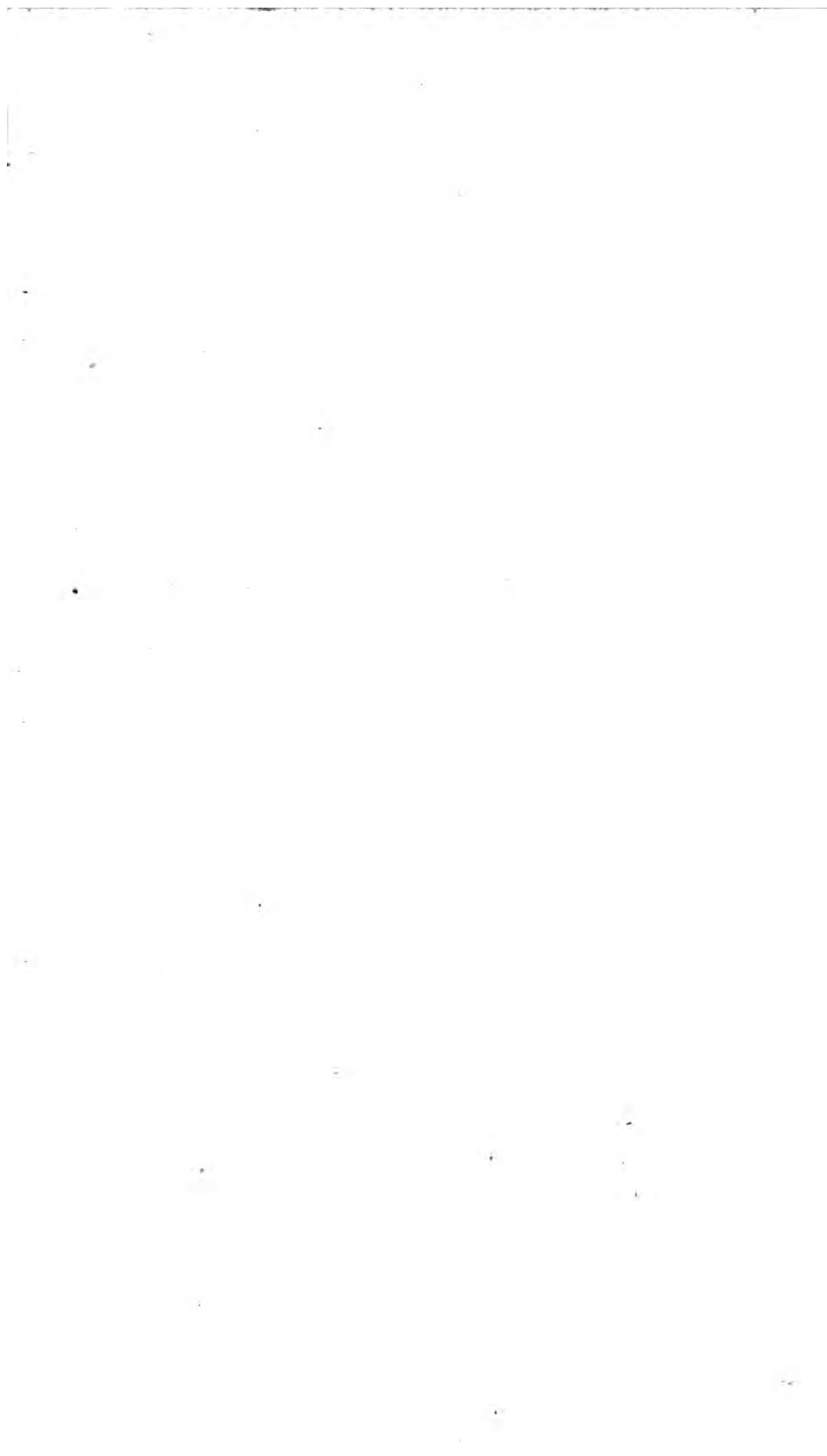

600003622J

27. 440

✓ CRITIAE TYRANNI *press 1827*
-12.

CARMINUM

ALIORUMQUE INGENII MONUMENTORUM

QUAE SUPERSUNT.

DISPOSUIT ILLUSTRAVIT EMENDAUIT

NICOLAUS BACHIUS

PHILOSOPHIAE DOCTOR ARTIUMQUE LIBERALIUM
MAGISTER.

PRAEMISSA EST CRITIAE VITA A FLAVIO
PHILOSTRATO DESCRIPTA.

LIPSIAE 1827. *440*

SUMPTIBUS FRID. CHR. GUIL. VOGELII.

VIRO

INGENIOSISSIMO AC NOBILISSIMO

LIBERO BARONI

GUIELMO DE HUMBOLDT

AUGUSTISSIMI BORUSSORUM REGIS MINISTRO
EXCELLENTISSIMO

ANT' ΕΥΕΡΓΕΣΙΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΓΑΘΩΝ.

ἐπεὶ ψάμμος ἀριθμὸν περιπέφευγεν·
ἐκεῖνος ὅσα γάρματ' ἄλλοις ἔθηκεν,
τίς ἂν φράσαι δύναίτο;

ΠΙΝΔΑΡΟΣ ΟΛΥΜΠ. Β.

Petivi abs **TE**, **VIR EXCELLENTISSIME**, ut **TUO** nomini inscribere mihi liceret libellum, quo tractandas mihi sumpsissem **CRITIAE ATHE- NIENSIS** Carminum aliorumque ingenii monumentorum reliquias. Neque solum pro innata **TIBI** generositate explevisti omnem expectationem desiderii mei, idque litteris, quas ante diem tertium Nonas Septembres ex villa **TUA** Tegeliensi ad me misisti, sed commentationem quoque, ad indicendum Gymnasii nostri Examen publicum **DE CRITIAE TYRANNI POLITIS ELEGIACIS** (Vratislaviae 1826. 4.) speciminis loco scriptam, benevole clementerque excepisti, novo insuper suffragatus proposito meo, ita ut timide quidem vel potius verecunde, paullo tamen confidentius hanc qualem- cunque scriptionem **TIBI** tradere ausim.

Ad quod quidem opusculum construendum quidquid opus fuit materiae, id potissimum debeo Bibliothecae locupletissimae, quae in litterarum Universitate Viadrina summis humanissimi ac doctissimi **WACHLERI** auspiciis floret: neque opem tantummodo una cum hoc viro perofficioso **FRANCISCUS PASSOVIUS**, candidissimo hospicio integerrimaque me complexus familiaritate, sed con-

silium quoque promptissime mihi dedit roganti. Eaque ratione tanquam fundamento iam posito, illam farraginem disponere, illustrare atque in unum quoddam corpus redigere aggressus sum horis subsecivis, quas mihi otium praebuit docendi muneribus interiectum. Fastigium denique impositum est operi in hacce Augustissimi Saxonum Regis sede celeberrima, ubi, licet non omnino mihi suppeditaverit Bibliotheca publica, si quid positum erat in votis, hoc tamen assequutus sum, ut libros quosdam, qui Vratislaviae desiderantur, inspicere atque in usum meum admittere fas esset ac per leges liceret. Omnem vero expectationem superavit IULII SILLIGII candida humanitas, quippe qui qualicumque officio omnique studio desideriiis meis obsequutus, parem doctrinae subtilis animique sinceri prae se tulerit speciem; similiterque C. A. BOETTIGERUS, artis antiquae interpres elegantissimus, et librorum pretiosorum mihi porrexit copiam, et singulariter me commendavit H. HASIO, asservandis antiquis statuis praefecto, cuius eximiam ab Hermanno *)

---

*) Ad Euripidis Fragmenta duo Phaethontis p. 3 sq.

iam laudatam humanitatem me quoque cognovisse aperte et ingenue confiteor.

Itaque in hac urbe, quod superiore anno Berolini et in Regiis et in TUIS aedibus, vir generosissime, mihi erat concessum, artis monumenta praestantissima quaeque iterum iterumque intuendo cognoscere et admirari solebam. Primum ingredienti signorum antiquorum Museum sese mihi obtulit opus illud anaglyptum, in quo Hercules proponitur tripodem Delphicum deportaturus, ab Apolline depressus idemque superatus: gressus intendenti obicitur antiquissimum illud Minervae signum, cuius quid significarent imagines duodecim camporum tractu inde a sinu descendentes, equidem explicare conatus eram in commentatione DE SOLONE POETA: mox aspicere licet statuas Herculanenses, ex quibus una, sive dea sive mortalis, verecundae pulcritudinis ac maiestatis sempiternam ostendit imaginem. Sed quid multa? Ariadnae in rupe Naxia deplorantis se abs Theseo derelictam quis unquam poetarum speciem expressit illa veriore, quam sculptor lapidi commisit duro atque rigido? Qualis est varietas ac descriptio *ἠθους τε καὶ πάθους*, per omnes artus totumque corpus effusa!

Neque artis plasticae solum cultoribus Dresda insignem exhibet copiam, sed etiam pictorum opera excellentissima quaeque admiratoribus contemplanda offeruntur, summorum artificum, Giovani Bellini, Raphaëlis Sanctii, Titiani, Antonii de Alegris (Corregio), Andreae Vannacci (del Sarto), Annibalis Carracci, Rubentis, Mengsii, aliorum. Atque Raphaelis, pictorum facile principis, palmarium, non vulgare quoddam haec urbs includit monumentum, quo pictor celebravit beatissimam virginem, in lucida nube insistentem, angelorum choris glorificatam, quam virtutis ac pudoris speciem intueantur mortales immortalia consecrantes *).

---

*) Frid. Schlegelius Operum Tom. VI. p. 68. de *Raphael* haec potissimum enuntiavit sententiam: *Es hat dieser Mahler sich besonders darin gefallen, die heilige Jungfrau auf das mannichfachste darzustellen, zum Theil in einem ganz entgegengesetzten Sinne. Man könnte eine ganze Reihe aufstellen von der möglichst irdischen Auffassung bis zur höchsten anbetungswürdigen Verklärung und Göttlichkeit. Der Anfang dieser Reihe wäre dann die Maria im Garten, wo sie, wie die eigne Geliebte, ganz nur in irdischer Lieblichkeit gemahlt ist; den Beschluss macht die grosse in Wolken wandelnde Mutter Gottes in Dresden, wo die reinen Formen des ernsten doch liebeglühenden Gesichts uns an das Ideal der hohen Juno und zugleich auch der strengen Diana erinnern. cf. p. 91. 136. 201 sq.*

Sed iam longius mihi vagato tandem redeundum est eo, unde deflexit oratio. Animus enim, vir illustrissime, qui me **TIBI** devinctum et constrictum tenet, gratissimus ac religiosus desiderio commovebatur, ut meae erga **TE** pietatis ac voluntatis publicum quoddam fieret documentum. **TU** quidem me Berolini litterarum studiosum, a **FRIDERICO THEOPHILO WELCKERO** praeceptore dilectissimo benevolentiae **TUAE** commendatum, summa qua fieri potuit clementia et humanitate amplexus, quum postea eundem doctoris provincia in regionem avocasset, tum naturae amoenitatibus orbatam, tum omnibus paene litterarum artiumque subsidiis destitutam, epistolis **TUIS** studia mea dirigere, animum meum levare omneque mihi ferre praesidium benigne comiterque perrexisti. Praeterea litteras mihi dederas commendatitias ad virum perillustrem **THEODORUM THEOPHILUM DE HIPPEL**, regendae Silesiae superiori praefectum, cuius insignis humanitas ac benevolentia quam suavis mihi fuerit atque iucunda quantumque contulerit ad profundum **RHENI PATRIS** desiderium subiinde leniendum, haud semel **TIBI** praedicavi, neque amplius praedicandi tantas talis viri virtutes hodie

est locus neque tempus. Accessit etiam OTTONIS BENDAE, qua intima adhuc usus sum, dulcis familiaritas, *animae, qualem neque candidiorem terra tulit, neque cui me sit devinctior alter*; cuius viri curae ac studia interpretandis Shakspearii carminibus scenicis nuper impensa nemo est qui ignoret.

Pauci iam restant dies, quibus superatis officium me revocabit ad novum ingrediendum docendi discendique curriculum: TU autem vale, VIR EXCELLENTISSIME, neve unquam desine mihi studiisque meis favere!

Scribendam DRESDAE AD ALBIM

extremo mense Septembri a. **MDCCCXXVI.**

ΦΛΑΓΙΟΥ ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ

Β Ι Ο Σ Κ Ρ Ι Τ Ι Ο Υ .

- 1 I. ΚΡΙΤΙΑΣ δὲ ὁ σοφιστῆς, εἰ μὲν κατέλυσε τῶν Ἀθηναίων τὸν δῆμον, οὕτω κακός· καταλυθείη γὰρ ἂν καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ δῆμος, οὕτω τὶ ἐπιρριμένος, ὡς μηδὲ τῶν κατὰ

De Critiae Vita scriptisque egerunt *Meursius* in Bibliotheca Attica, *Gayleus* in Lexico critico; omnium vero ingeniosissime nuper disseruit *Gu. Ern. Weberus* in Programmate Gymnasii Moeno-Francof. de *Critia Tyranno*. a. 1824. 4. quo quidem libello, cuius copiam mihi praebuit candidissimus *Passovius*, omnes Critiae vivendi rationes, quoad fieri potuit, doctissime et acutissime expositae sunt, ita ut longum sit quovis loco indicare, quid quantumve illi debeamus.

- §. 1. *Critias* Atheniensis, *Callaeschri* filius (*Κριτίας ὁ Καλλισχρον*, *Platon. Protag.* p. 316. A.), diversus ab eo, qui apud *Andocidem* laudatur de *Mysteriis* 47. p. 7. *Steph.*, *Andocidis* patrueli: *Κριτίας ἀνεψιὸς καὶ οὗτος τοῦ πατρὸς· αἱ μητέρες ἀδελφαί.* — *Statuarius* quoque fuit *Critias*, Atticus homo, ut apparet ex *Pausania* VI, 3, 2. *Ἰππων δὲ Ἡλεῖον πυγμαῖ παῖδα κρατήσαντα ἐποίησε Δημόκριτος Σικυώνιος, ὃς ἐς πέμπτον διδάσκαλον ἀνήγει τὸν Ἀττικὸν Κριτίαν.* cf. I, 8, 5. I, 23, 11. Floruit autem ille *Phidiae* aetate, *Plinio* auctore H. N. XXXV, 19. init. Quo eodem tempore (*Olympiade LXXXIV.*) aemuli eius fuere *Alcarnenes*, *Critias* cett. Idem esse videtur *Critias*, qui appellatur *Νησιώτης* apud *Lucian.* *Philopseud.* c. 18. ἐν οἷς καὶ τὰ Κριτίου τοῦ Νησιώτου πλάσματα ἔστημεν, οἱ τυραννοκτόνοι. Hi quidem alii esse nequeunt, nisi *Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων οἱ κτείναντες Ἰππαρχον*, *Critiae* ἀνδριάντες, memorati apud *Pausan.* I, 8, 5. cf. *Lucian. Rhet. praecept.* c. 9. ibique *Hemsterhus.* — Ceterum de hac re mox adeundus erit *Silligius* meus in Catalogo

CRITIAS Sophista; etsi delevit Atheniensium 1
rem publicam, nondum fuerit turpis: etenim ipsa sibi
ruinam paratura erat res publica, per insolentiam tan-
topere elata, ut ne iis quidem obtemperaret, quibus

Artificum. — Denique *Critias* fuit amasii cuiusdam nomen,
ut patet ex Appuleii Apolog. Oper. T. II. p. 401.

*Et Critias mea delicias sit: salva, Charine,
Pars in amore meo, vita, tibi remanet.*

cf. p. 403.

Σοφιστής Critias Tyrannus Atheniensis dicitur eadem ratione,
qua omnino homines sapientes: Herodot. I, 29. ἄλλοι τε οἱ
πάντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος σοφισταὶ κ.τ.λ. Ita septem illi, atque
ipse Socrates apud Aeschin. in Timarch. 173. p. 24. Steph.
et alibi. Atque Philostratus in dedicatione Vitt. Soph. p. 479.
ed. Olear. Τοὺς ἐν δόξῃ τοῦ σοφιστεῦσαι φιλοσοφήσαντας καὶ
τοὺς οὕτω κυρίως προσρηθέντας σοφιστὰς εἰς δύο βιβλούς ἀνε-
γραψά σοι. Hinc igitur iam satis apparet unum eundemque
fuisse Critiam Sophistam atque tyrannum: sed de hac re in-
fra accuratius disputabitur. Itaque ut hoc loco *σοφιστής* ap-
pellatur, ita ab Scholiasta Platon. Tim. p. 422. ed. Bekker.
φιλόσοφος ἐν ιδιώταις.

εἰ μὲν κατέλυσε] Haec spectant ad imperium triginta viro-
rum, quod quum per se apparet, tum maxime cognoscitur
ex verbis, quae paullo infra leguntur: τοὺς τριάκοντα ὑπερ-
εβάλλετο.

οὕτω τι ἐπηρμένος] Aliquando conieceram legendum esse:
οὕτως ἐπηρμένος. Sed docuit me Silligius defendi lectionem
librorum ex iis, quae copiose et erudite attulerit Iacobs, ad
Philostrati Imagg. p. 293 sq.

2 νόμους ἀρχόντων ἀκροῦσθαι. ἀλλ' ἐπεὶ λαμπρῶς μὲν ἐ-
 Λακωνίσει, πρὸς δίδου δὲ τὰ ἱερά, καθήρει δὲ διὰ Λυσάν-
 δρου τὰ τείγη, οὓς δ' ἤλαυνε τῶν Ἀθηναίων, τὸ σιῆναί
 ποι τῆς Ἑλλάδος ἀφηρεῖτο, πόλεμον Λακωνικὸν εἰπὼν ἐς
 πάντας, εἴ τις [τὸν] Ἀθηναῖον φεύγοντα δέξαιτο, ὠμότητί
 τε καὶ μαιφονία τοὺς τριάκοντα ὑπερεβάλλετο, βουλευμά-
 τός τε αὐτοῦ τοῖς Λακεδαιμονίοις ξυνελάμβανεν, ὡς μηλό-

§. 2. πρὸς δίδου δὲ τὰ ἱερά] Ita habet ed. Paris. haud dubie ex
 Codd. neque intelligitur, cur Olearius, nulla indicata ratione,
 omiserit particulam δέ, quam tamen sententiarum tenor fla-
 gitat: longior nimirum est protasis totius sententiae, apodosis
 autem incipit a verbis: *κάκιστος ἀνθρώπων κ. τ. λ.* quae quidem
 apud Olearium singularem efficiunt sententiam, nullo modo
 cum praecedentibus coniunctam.

λαμπρῶς μὲν ἐΛακωνίσει] Huius rei certissimum specimen
 est oratio, quam ad ipsius Critiae ingenium accommodavit
 Xenophon Hell. II, 3, 24 sqq. Philostratus respicit potissi-
 mum sodalitia (ἐταιρείας), primum a Lysandro per singulas
 civitates (Plutarch. Lysand. c. 13.), deinde Athenis quoque
 constituta (quinqueviratus). Weberus l. c. pag. 16. *Nam*
quum eo tempore, inquit, etiam apud Athenienses, quod antea
per oppida a Lysandro factum erat, eorum, qui Laconibus
aperte favebant, societas quaedam (ἐταιρείαν Graeci dicunt)
constituta esset (vid. Andocid. de Myster. passim. Lysias in
Eratosth. 7. 9.), absque huius sodalibus societatis quinque-
viri crearentur, ut ipsi quidem prae se tulerunt, colligendo-
rum caussa civium, ut re patefactum est, ad civitatem pau-
corum manibus vindicandam: statim Critias in his quinque
lectus est. Et quum in pace statutum esset, ut patriis legi-
bus Athenienses uterentur, quinque, Lysandri freti auxilio,
populum coegerunt, ut triginta hominibus inquirendi emen-
dandique pristinas civitatis constitutiones permitteret pote-
statem (Lys. in Eratosth. 7.). Itaque ex plebiscito triginta
viri electi sunt, enarrante Xenophonte Hell. II, 3, 2. Ἐδοξε
τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἱ τοὺς πατρίους νόμους
ξυγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσιν. καὶ ἡρέθησαν οὗτοι,
Πολυάρχης, Κριτίας κ. τ. λ. Quo tamen populi consilio
qua ratione abusi sint triginta, idem Xenophon docet ih. III,
2, 11. αἰρεθέντες δὲ ἐφ' ᾧ τε ξυγγράψαι νόμους, καθ' οὓς-
τινας πολιτεύσουσιντο, τούτους μὲν αἰεὶ ἐμελλον ξυγγράφειν τε

leges concesserant civitatis gubernacula. Sed propterea 2 quod manifesto Lacedaemoniis favit atque sacra prodidit et Lysandri ope moenia destruxit, quosque in exilium misit Athenienses, quominus in ulla Graeciae parte commorarentur, prohibuit, Laconicum omnibus praedicens bellum, si quis exulem Atheniensem susceperit, et quoniam immanitate caedisque amore inter triginta eminebat, insulsi Lacedaemoniorum consilii particeps, ut pecoribus pascenda appareret Attica, homi-

καὶ ἀποδεικνύει, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. Dio Chrysostomus Orat. 21. Vol. I. p. 502. Reisk. Οὐκ οὐκ δικαίως Ἀθηναῖοι νομοθέτην αὐτὸν [Κριτίαν] εἶλοντο ἐπὶ γε τὸ μεταγράψαι τοὺς παλαιούς νόμους, ὡς οὐδένα αὐτῶν ἔλιπεν. cf. Lysias in Eratosth. 29. p. 122. 87 sqq. p. 128. Steph. Diodor. Sic. XIV, 3 sq.

εἴ τις τὸν Ἀθηναῖον] Offensionis quid habet articulus τὸν ante Ἀθηναῖον, ut iure me docuit Silligius: itaque cancellis inclusimus.

ὠμότητί τε καὶ μαιφονία] Nimirum Critias inter collegas suos fuisse dicitur τυραννικώτατος καὶ φοινικώτατος. Xenoph. Mem. I, 2, 12. Κριτίας μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων πλεονεκτίστατός τε καὶ βιαίωτατος. Commentar. ad Hermog. in Rhet. Graec. Aldin. T. II. p. 66. Ὁ δὲ Κριτίας ὠμότατος καὶ τύραννος. Iustin. V, 9. Critias et Hip. omnium tyrannorum saevissimi. Dionys. Hal. in Isaeo 21. Κριτίας τε ὁ τῶν τριάκοντα ἀρχίας. Diodor. Sic. XIV, 34. τὴν ἡγεμονίαν ἔχων. Cornel. Nepot. Thrasyb. II, 7. dux tyrannorum. Athenaeus XIII. p. 600. E. ὁ κράτιστατος Κριτίας. Atque apud Xenoph. Hell. II, 3, 51. Critias se ipse dicit προστάτην. cf. Aelian. V. H. IV, 15. Ael. Aristid. T. II. p. 83. Iebb. Quinetiam Critiae tyrannis hominibus Graecis in proverbii consuetudinem venisse videtur, teste Maximo Tyrio Diss. XXVII. p. 36. Ὅπουτ' οὖν λέγομεν ἐρεῖν χρημάτων Δαρεῖον, ἢ Ξέρξην τῆς Ἑλλήνων γῆς, ἢ Κλέαρχον πολέμου, ἢ Ἀγασίλαον τιμῆς, ἢ Κριτίαν τυραννίδος, ἢ Ἀλκιβιάδην Σικελίας κ. τ. λ. cf. Diss. XIII. p. 245. Huc etiam respicere videntur Critiae *supercilia*, quae memorantur in Tzetzae Chiliad. VI, 132. καὶ τὰς ὀφρύας ἀνασπᾶ [Demades] καθάπερ ὁ Κριτίας, ὁ εἷς ἐκ τῶν τριάκοντα.

βοτος ἢ Ἀττικὴ ἀποφανθείη, τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀγέλης ἐκκενωθεῖσα, κάκιστος ἀνθρώπων ἐμοί γε φαίνεται ξυμπάντων, ὧν ἐπὶ κακία ὄνομα.

- 3 II. Καὶ εἰ μὲν ἀπαίδευτος ὧν ἐς τὰς ἐπήχθη, ἔρῳτ' ἂν ὁ λόγος τοῖς φάσκουσιν ὑπὸ Θεσσαλίας καὶ τῆς ἐκείνη ὁμιλίας παρεφθορέναι αὐτόν· τὰ μὲν γὰρ ἀπαίδευτα ἦθη
4 εὐπαράγωγα πάντως ἐς βίου αἴρεσιν. ἐπεὶ δὲ ἄριστα μὲν ἦν πεπαιδευμένος, γνώμας δὲ πλείστας ἐρημεύων, ἐς Δρω-

§. 3. τοῖς φάσκουσιν ἀπὸ Θ.] Inter alios Philostrato obversabatur hoc loco Xenophon Mem. I, 2, 24. Κριτίας μὲν φηγὼν εἰς Θεσσαλίαν, ἐκεῖ συνῆν ἀνθρώποις, ἀνομία μᾶλλον ἢ δικαιοσύνη χρωμένοις. Animadvertit Weber. p. 13. Nam eo tempore, quo pugna commissa ad Arginusas est, in Thessalia exulem degisse [Critiam] diserte apud Xenophontem (Hell. II, 3, 36.) Theramenes dicit. Causa rei in obscuro est. Per eam autem commorationem Thessalicam Critiae mores corruptelam traxisse censet Xenophon; nam Thessalos effeminatos prae reliquis Graecorum, vino et omni luxuriei deditos fuisse, ut in proverbium abierint, vulgo constat. Idem pro consueta ingenii acie in nota adiungit etiam haecce: Posset aliquis coniecturam facere, Theramenem invidiae causa Critiae profectionem aliquam voluntariam fugae nomine obiecissee; sed obest alter ille locus Xenophontis Memorab. Socr. I, 2, 24. Unum solum vestigium est in Philostrato, vit. Crit. init. ubi est, Critiam προδοῦναι τὰ ἱερά, ut pari modo, quo Protagoram, ἀσεβείας damnatum censere liceat, quod, quum inter ἄθείους a scriptoribus, ut dictum est, referatur, a veri similitudine non valde abhorret. Meierum de bon. damn. accusationem Critiae non satis firmis nisum rationibus Cleophonti assignare, supra notatum est.

§. 4. γνώμας δὲ πλείστας ἐρημ.] In Platon. Tim. p. 21. B. Critias ipse: Ἄθλα γὰρ, inquit, οἱ πατέρες ἔθεσαν ἑαυψυδίας. πολλῶν μὲν οὖν δὴ καὶ πολλὰ ἐλέχθη ποιητῶν ποιήματα, ἅτε δὲ νέα κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὄντα τὰ Σόλωνος πολλοὶ τῶν παίδων ἤσαμεν. cf. ad Solon. p. 11. Dropides, Soloni familiarissimus, Critiae maioris pater atque tyranni proavus, teste Platone Tim. p. 20. E. ἦν μὲν οὖν [ὁ Σόλων] οἰκτιος καὶ σφόδρα φίλος ἡμῖν Δρωπίδου τοῦ προπάππου [verba Critiae minoris], καθάπερ λέγει πολλαχοῦ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ποιήσει.

num grege vacuefacta, eas ob causas mihi saltem turpissimus videtur cunctorum, quibus a turpitudine nomen est inditum.

Atque si rudis et incultus eo usque perductus fuisset, confirmaretur eorum sententia, qui ipsum a Thesalis et conversatione, quam ibi habuerit, corruptum esse dicunt; mores enim agrestes facile induci possunt ad qualemcunque vitae rationem. Quum autem optime institutus esset, ac plurima sapientiae praecepta

---

πρὸς δὲ Κριτίαν τὸν ἡμέτερον πάππον εἶπεν κ. τ. λ. Critias ille senex ipse puerum docuit quam sapientissime, nisi forte Platonem eleganter fingentem statueris in Tim. p. 29. C. ἦν μὲν οὖν μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ παιδικῆς τότε ἀκούμενα, καὶ τοῦ πρεσβύτου [Κριτίου] προθύμως με [τὸν τύραννον] διδάσκοντος, ἅτ' ἐμοῦ πολλάκις ἐπανερωτῶντος, ὥστε οἶον ἐγκλήματα ἀνεκπλύτου γραφῆς ἔμμονά μοι γέγονε. De hac autem domo, ab Anacreonte, Solone aliisque poetis celebrata vide sis, quae diximus ad Solon. p. 30 sq. Eiusdemque familiae stemma quoddam servatum est in Scholiis ad Platon. Tim. p. 424. ed. Bekker. (201. Ruhnk.): Ἐξημεσιδῆς, Σόλων, Δρωπίδης, οὗ Κριτίας ὁ πρῶτος, οὗ Κάλλαισχος, οὗ Γλαύκων, Κριτίας ὁ δεύτερος, Περικτιόνη, Χαρμίδης, Πλάτων, Γλαύκων, Ἀδείμαντος. Quod tamen stemma, quum Dropiden proponat fratrem Solonis, hac saltem in re parum accurate conditum esse videtur: licet assentiatur Diogenes Laertius (III, 1.), longè gravioris est tamen momenti Platonis ista auctoritas, quam Philostratus quoque sequutus est. cf. Schleiermacher. ad Platon. Oper. I, 1. p. 393. Quantum valuerint eiusmodi vitae rationes ad Critiae iunioris ingenii culturam, imprimis apparēt ex Platon. Tim. p. 21., ubi dicit se iam decennem audivisse Critiam avum enarrantem fabulam Atlanticam. cf. ad Solon. p. 37 sqq. Praeterea memoratu dignissimum est, quod Critias ipse in Platon. Crit. p. 113. B. καὶ ταῦτά γε δὴ, inquit, τὰ γράμματα (quibus Graece expressa erant nomina barbara ad fabulam Atlanticam pertinentia) — ἔτ' ἐστὶ παρ' ἐμοῦ νῦν διαμεμελέτηται τε ὑπ' ἐμοῦ παιδὸς ὄντος. — Sed accuratius etiam ponderandus est ille ex Timaeo locus ad constituendam, quatenus fieri potest, Critiae minoris aetatem: ἦν μὲν γὰρ δὴ τότε Κριτίας, ὡς ἔφη,

πίδην δ' ἀναφέρων, ὅς μετὰ Σόλωνα Ἀθηναίων ἤρξεν, οὐκ
 ἂν διαφύγοι παρὰ τοῖς πολλοῖς αἰτίαν, τὸ μὴ οὐ κακία
 5 φύσεως ἀμαρτάνειν ταῦτα. καὶ γὰρ ἂν κακεῖνο ἄτοπον, Σω-
 κράτει μὲν τῷ Σωφρονίσκου μὴ ὁμοιωθῆναι αὐτὸν, ᾧ πλεῖ-
 στα δὴ συνεφιλοσόφησε, σοφωτάτῳ τε καὶ δικαιοτάτῳ τῶν
 ὑφ' ἑαυτοῦ δόξαντι, Θετταλοῖς δὲ ὁμοιωθῆναι, παρ' οἷς
 ἀγερωχίας καὶ ἄκρατος καὶ τὰ τυραννικὰ ἐν οἴνῳ σπουδά-
 6 ζεται. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ Θετταλοὶ σοφίας ἡμέλουν, ἀλλ' ἐ-
 Γοργίαζον ἐν Θετταλία μικραὶ καὶ μείζους πόλεις, ἐς Γορ-

σχεδὸν ἐγγύς ἤδη τῶν ἐνενηκοντα ἐτῶν, ἐγὼ δὲ πη μάλιστα
 δεκέτης. Critiae annum natalem nemo indicavit scriptorum
 veterum, nec certe indicari potest, quonam aetatis suae anno
 mortuus sit. Iam quidem notum est ex Xenophonte Hell. II,
 4, 19. aliisque auctoribus Critiam mortuum esse in Piraeo
 fortissime dimicantem adversus Thrasybulum atque exules
 Athenienses, Olympiade XCIV, 1. (a. 404. ante Christ.).
 Hinc igitur patet Critiam tunc temporis nondum fuisse senem
 infirmum, vix quinquagenarium. Unde si quis redierit, an-
 num natalem collocabit circiter in Olymp. LXXXI. (a. Chr.
 455. ita ut quatuordecim ferme annos Socrate fuerit iunior,
 Critiae praeceptore) atque decimum aetatis annum circa Olymp.
 LXXXIII. (445.). Quo quidem tempore si Critias maior
 fuit nonagenarius, huius ipsius aetas puerilis collocanda vi-
 detur in Olympiade LXIII, ubi Solonem quoque iam super-
 stitem fuisse oportebat, quippe qui Critiam maiorem iam
 puerum admonuisset hocce disticho:

εἰπέμεναι Κριτίη πυρρότριχι πατρὸς ἀκούειν·
 οὐ γὰρ ἀμαρτινόῳ πείσεται ἡγεμόνι.

Neque omnino illud adversatur rationibus chronologicis, si
 quidem vera tradiderunt Heraclides (ap. Plutarch. Vit. Solon.
 c. 32. Ἐπεβίωσε — ἀρξαμένου τοῦ Πεισιστράτου τυραννεῖν —
 συχρὸν χρόνον), Lucianus (Macrob. c. 18. Solonem vixisse
 centum annos), Aelianus (V. H. VIII, 16. ὑπεργήρων ὄντα).
 Ceterum haec res est difficillima expeditu, ita ut huic qua-
 licunque periculo venia concedenda sit. cf. Clintonii Fasti
 Hellenici (Oxonii 1824. 4.) pag. 275 sq. Gu. H. Grauertii de
 Aesopo diss. (Bonnae 1825. 8.) p. 49 sq.

ἐς Δρωπίδην ἀναφέρων] Supplendum est vocabulum γένος.
 Vide Schaefer. ad Lamb. Bos. Ellips. Gr. p. 77.

ipse memoriae litterisque mandasset, atque ad Dropiden genus referret, qui post Solonem Athenis fuerat Archon, apud plerosque haud effugisset criminationem, quod non ingenii pravitate illa peccasset. Estque illud 5 etiam singulare, Socrati, Sophronisci filio, eum similem factum non esse, licet cum eodem philosophatus fuerit, sapientissimi ac iustissimi suae aetatis hominum famam adepto, Thessalis autem similem factum, apud quos fastus, merum et tyrannica saevities inter pocula exercentur. Verumtamen ne Thessali quidem a sa- 6 pientia securi erant, sed Gorgiassabant et parvae et magnae Thessaliae civitates, Gorgiam intuentes Leon-

§. 5. Editio Paris. ceteraeque ante Olear. exhibent: ᾧ συνεφι-
λοσόφησε, πλεῖστα δὲ σοφωτάτω κ. τ. λ. Sed praestat haud du-
bie lectio Cod. S. quam Olearium sequuti in ordinem rece-
pimus. Atque Critiam cum Socrate philosophatum esse quum
apparet ex Platonis Timaeo atque Critia, tum ex Protagora
p. 316. A. κατόπιν δὲ ἡμῶν ἐπεισήλθον Ἀλκιβιάδης ὁ καλὸς
(ὡς φησὶ σὺ καὶ ἐγὼ πείθομαι) καὶ Κριτίας ὁ Καλλιόχρου.
Ceterum hic discipulus degeneratus multum inimicitiae con-
traxit magistro insonti, ita ut postea Socratis accusatores pra-
vos Critiae mores illi crimini darent. Aeschin. in Timarch.
173. p. 24. Steph. ἡμεῖς, ᾧ Ἀθηναῖοι, Σωκράτην μὲν τὸν
σοφιστὴν ἀπεκτείνετε, ὅτι Κριτίαν ἐφάνη σπεπαιδευκῶς, ἕνα
τῶν τριάκοντα τῶν τὸν δῆμον καταλυσάντων. Xenoph. Mem.
I, 2, 12 sqq. Aelian. V. H. IV, 15. Aristid. Tom. II. p. 83.
Iebb. Scite etiam Maximus Tyrius Diss. IX. p. 166. Reisk.
Ἄδικεῖ δὲ ὁ δῆμος καὶ τοὺς νέους διαφθείρων· οὗτος καὶ Ἀλ-
κιβιάδην διέφθειρε καὶ Ἰππόνικον καὶ Κριτίαν καὶ ἄλλους
μυρίους.

Θετταλοῖς δὲ ὁμοιωθῆναι] Quae hoc loco Thessalis ex-
probrantur, quam vera sint, Critias ipse docet in eorum Po-
litia. Vid. Fragm. 30.

§. 6. ἐΓοργιάζον ἐν Θ.] Philostrat. in Ep. ad Iul. Augustam
p. 919. Γοργίου δὲ θαυμασταὶ ἦσαν ἄριστοί τε καὶ πλεῖστοι,
πρῶτον μὲν οἱ κατὰ Θετταλίαν Ἕλληνας, παρ' οἷς τὸ ῥητο-
ρεῦεν Γοργιάζειν ἐπωνυμίαν ἔσχεν. cf. Schoenborn. de Au-
thentia Declamationum Gorgiae Leont. (Vratislaviae 1826. 4.)

γίαν ὀρῶσαι τὸν Λεοντίνον· μετέβαλον δ' ἂν καὶ ἐς τὸ
 Κριτιάζειν, εἴ τινα τῆς ἑαυτοῦ σοφίας ἐπίδειξιν ὁ Κριτίας
 7 παρ' αὐτοῖς ἐποιεῖτο. ὁ δὲ ἡμέλει μὲν τούτου, βαρύτερας
 δ' αὐτοῖς ἐποιεῖτο τὰς ὀλιγαρχίας, διαλεγόμενος τοῖς ἐκεῖ
 δυνατοῖς, καὶ καθαπτόμενος μὲν δημοκρατίας ἀπάσης, δια-
 βάλλων δ' Ἀθηναίους ὡς πλεῖστα ἀνθρώπων ἀμαρτάνοντας.
 ὥστε ἐνθουμονμένῳ ταῦτα Κριτίας ἂν εἴη Θετταλοῦς διε-
 φθορῶς μᾶλλον ἢ Κριτίαν Θετταλοί.

8 III. Ἀπέθανε μὲν οὖν ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Θρασύβουλον, οἱ

p. 26. De forma adiectiva *Γοργίειος* v. id. p. 19 sq. Non
 satis sibi constitit Schoenbornius, in scribendo adiectivo lit-
 tera usus initiali quadrata, non item in verbo, quod certe
 non fecerat, nisi ipsum fugissent, quae in hanc rem animad-
 vertit F. A. Wolfius *Analect. litter. I. p. 514.*

μετέβαλον δ' ἂν καὶ] Ita optime Cod. Vatic. A. vid. Olearii
 Addenda ad Philostrat. p. 956. Antea editiones: *μετέβαλε*
δὲ καὶ. Verba, quae proxime antecedunt, *ἐς Γοργίαν ὀρῶσαι*
τὸν Λεοντίνον, nescio an ex glossemate profecta sint.

§. 7. *βαρύτερας δ' αὐτοῖς*] Weberus p. 14 sq. *Haec rectissime,*
inquit, Philostratus; quae tamen de Critiae apud Thessalos
dominationis confirmandae studiis exponit, in iis contraria
plane habet Theramenis illa apud Xenophontem (Hell. II, 3,
36.) oratio, cum Prometheo populare imperium inducere vo-
luisse, servosque, quos πενέστας (Vid. Ruhnken. ad Tim. Lex.
Plat. p. 212.) illi vocabant, adversum heros concitasse incu-
santis. Nam nisi aliquis putet, Critiam fortasse eo modo
procerum Thessalorum infringere nisum esse auctoritatem, ut
ad eius generis praecepta, qualia in Principe suo Machia-
vellus exposuit, ad quotidianum usum convertenda, quo magis
exosi fierent plebi, commoverit eos, non video, quomodo scri-
ptorum illa diversitas componi probabiliter debeat. Quare,
qui antiquior et fere aequalis est Xenophon, in re praesertim,
quae ex aequali proferatur ita, ut ad praesentium hominum
facti conscientiam provocetur, plurimum apud nos valeat
oportet. Politicorum hominum, quod nunc quotidie videmus,
pro uniuscuiusque fortuna temporis mutatur ratio; nec vehe-
menter debemus admirari, eum, quem insequentibus annis
acerbissimum populi adversarium exstitisse sciamus, in Thes-
salia oppressae se plebis exhibuisse fautorem: neutris ex vera

tinum; atque ad Critiassandum quoque animum convertissent, si quod suae sapientiae specimen Critias apud eos edidisset. Is autem illud minime curabat, 7 sed graviolem illis reddebat rem publicam, quae a singulis tenetur, quippe qui colloquutus cum illius regionis optimatibus, omnem popularem civitatis formam perstringeret, in Athenienses vero inveheretur tanquam maxime peccantes prae ceteris hominibus. Itaque haec consideranti Thessalos Critias potius depravasse videatur quam Critiam Thessali.

Interfectus est denique a Thrasybuli sociis, qui s

---

animi affectione bene cupiebat Critias, nec nobilibus, nec multitudini; se solum, sua commoda per omnem vitam adamabat, suam cupiditatem studebat explere. cf. Schneider. ad Xenoph. l. c. Creuzer. ad Cic. N. D. III, 28.

- §. 8. Ἀπέθανε] Xenophon Hell. II, 4, 19. Ἀπέθανον δ' ἐν ταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος. Cornel. Nepot. Thrasyb. II, 7. *In secundo proelio cecidit Critias, dux tyrannorum, quum quidem ex adversus Thrasybulum fortissime pugnaret.* Justin. V, 9. *In eo bello Critias et Hippolochus (lege Hippomachus), omnium tyrannorum saevissimi, cadunt.* His scriptoribus suffragatur etiam Philochorus in Scholio ad Aristophan. Plut. 1147. ex emendatione Tib. Hemsterhusii: Ἀλλὰ καὶ ὡς Φιλόχορος, πέμπτῳ ἔτει ὕστερον (i. e. quinto anno post Dioclem archontem, quo Aristophanis Plutus primus in scenam productus erat) μάχῃ τῶν μετὰ Θρασυβούλου γενομένη ἦν, ἣ Κριτίας ἐν Πειραιεῖ τελευτᾷ. *Ita Philochorum habebimus (ut Hemsterhusius ait) manifesto Xenophonti suffragantem; Philochorum inquam, qui res patrias per Archontum seriem digesserat.* Adversatur autem Diodorus XIV. p. 413. D. cuius tamen testimonium infringere studuit Hemsterhus. l. c. p. 438 sqq. cf. Clintonii Fast. Hellen. p. 74 sq. 80. — His vero testimoniis quomodo accommodanda sint, quae leguntur in Commentar. ad Hermog. (Rhetor. Graec. Aldin. T. II. p. 332.), res est difficillima expeditu: νόμος [ἐστὶ] τὸν καταφεύγοντα ἐπὶ τὰς Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας μὴ ἀναιρεῖν· εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτὸν θανάτῳ ζημιοῦσθαι τὸν φονεύοντα. Κριτίαν ἐπ' αὐτὰς καταφυγόντα ἀνεῖλέ τις καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. Cuius quidem libri quum

κατήγον ἀπὸ φυγῆς τὸν δῆμον. δοκεῖ δ' ἐνίοις ἀνὴρ δυνα-
 τὸς γενέσθαι παρὰ τὴν τελευταίαν, ἐπειδὴ ἐνταφίῳ τῇ τυ-
 ραννίδι ἐχρήσατο· ἐμοὶ δὲ ἀποπεφάνθω μηδένα ἀνθρώπων
 9 καλῶς ἀποθανεῖν ὑπὲρ ὧν οὐκ ὀρθῶς εἴλετο. δι' ἃ μοι
 δοκεῖ καὶ ἡ σοφία τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὰ φρονίσματα ἧττον
 σπουδασθῆναι τοῖς Ἑλλησιν· εἰ γὰρ μὴ ὁμολογήσει ὁ λόγος
 τῷ ἡθελί, ἀλλοτρίᾳ γλῶττι δόξομεν φθέγγεσθαι ὡς περ οἱ
 αὐλοί.

10 IV. Τὴν δὲ ἰδέαν τοῦ λόγου δογματίας ὁ Κριτίας καὶ
 πολυγνώμων σεμνολογήσαι τε ἱκανώτατος, οὐ τὴν διδυ-
 ραμβῶδη σεμνολογίαν, οὐδὲ καταφεύγουσαν ἐς τὰ ποιητικῆς
 ὀνόματα, ἀλλ' ἐκ τῶν κυριωτάτων συγκειμένην καὶ κατὰ

non cuilibet aditus pateat (vid. Wolfii Analect. litt. II. p. 516.),
 ceteros quoque locos huc pertinentes, quorum copiam mihi
 tribuit ex Bibliotheca Berolinensi Augustus Buttmannus, di-
 gnus Philippo filius, exscribere in animo est. p. 66. κατα-
 φυγόντος Κριτίου ἐπὶ τὰς Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονος εἰκό-
 νας, βουλευόνται Ἀθηναῖοι, εἰ χρὴ αὐτὸν ἀποσπᾶν. Paullo
 infra: ὅτι διὰ τοῦτο τοὺς περὶ Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα
 τιμιμῆκαμεν, ἐπειδὴ τυράννων ἦσαν σφαγεῖς. οὐκοῦν καὶ τὸν
 ἐπ' ἐκείνους καταφυγόντα τύραννον ἀποδραῖναι τὴν τιμωρίαν
 οὐ χρὴ. ἐνταῦθα γὰρ ἡ μὲν κατηγορία καὶ ἡ ποιότης τοῦ
 προσώπου τοῦ Κριτίου τὴν μέγιστην ἰσχὺν ἔχει καὶ καταδρο-
 μῆν. p. 67. καὶ γὰρ ἐνταῦθα οἱ μὲν περὶ Ἀριστογείτονα τυ-
 ραννοφόνοι, ὁ δὲ Κριτίας ὀμότατος καὶ τύραννος. οὐκοῦν
 εὐπορώτερος ὁ λόγος ὁ συμβουλευῶν ἀποσπᾶν. ὡς οὐ βούλον-
 ται σώζεσθαι τύραννον οἱ τυράννους ἀνηρηκότες. Aliud mihi
 huc usque refugium apertum est nullum, nisi hanc Scholia-
 stae notitiam attribuerent exercitationibus rhetoricis, non rerum
 monumentis. [An forte alius quis tyrannus intelligendus est,
 ita ut hunc Scholiasta cum Critia confudisse sit putandus?
 I. SILLIG.]

ἀνὴρ δυνατός] Sic Cod. S. quod multo fortius, quam vulg.
 ἀγαθός, nihil nisi illius glossema.

ἐνταφίῳ τῇ τυραννίδι] „Proprie: quoniam tyrannide vesti-
 mento funebri usus fuit, h. e. ad mortem usque eam retinuit,
 nec exui se ea vivus passus est. Videtur autem alludi ad
 illud apud Isocratē passim obvium et Plutarchum, καλὸν

populum ab exilio revocaverunt. Nonnullisque homo fuisse videtur gravissimus morte appropinquante, propterea quod tyrannide tanquam funebri veste usus est: at ego ullum hominem negaverim honeste obire mortem pro iis, quae improbe sibi conciliarit. Quapropter 9 et sapientiae viri et ingenii monumentis minorem curam Graeci advertisse mihi videntur: nisi enim oratio consenserit moribus, aliena lingua videbimur sonare sicut tibiae.

Genere autem dicendi subtilis et creber sententiis 10 fuit Critias atque ad granditatem verborum maxime compositus, non dithyrambicam illam, neque ad poetica verba declinantem, sed ex verbis omnino propriis

ἐντάφιον ἢ τυραννίς, quod Dionysio tyranno a nonnemine is inculcatum taxat libro, an seni gerend. Resp. initio p. m. 783. Ceterum phrasis est similis vita Apollonii VII, 13. ubi de misericordia dicitur eam *ὡςπερ ἐντάφιον δεῖν ἐπιφέρειν τοῖς ἀδίκως ἀπελθοῦσι*; item infra lib. II. in vita Adriani §. 6. *ἐνταφίῳ τῇ τιμῇ χρησάμενος*. intelligit autem honorem scriptarum ad Adrianum sub vitae exitum ab Imperatore epistolarum. Et in Apollonio Naucratica: *ἔχων ἐντάφιον τὴν ἐξ ἀπάντων Ἀθηναίων εὐνοίαν*.“ OLEARIUS.

§. 9. καὶ τὰ φροντίσματα] Ita Cod. S. *ἐς τὰ φροντίσματα* edd. *Φροντίσματα sunt ingenii monumenta*, hoc loco imprimis, ut ex sequentibus apparet, *orationes*, quibus, ut mox demonstrabitur, maxime excelluit Critias.

φθέγγεσθαι ὡςπερ οἱ αὐτοί.] Merito contulit Olearius Pauli Epist. ad Corinth. I, 13, 1. *ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγαπῆν δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἢ ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον*.

§. 10. *δογματίας* mihi quidem significare videtur, quod de antiquissimis oratoribus Atticis Cicero de Oratore II, 22, 93. *Subtiles, acuti, breves sententiis*. Atque *πολυγνώμων*, quod idem in Bruto c. 7. *crebri sententiis*. Philostrat. Epist. ad Iul. Augustam p. 919. de Critia ac Thucydide: *τὸ μεγαλόγνωμον καὶ τὴν ὀφρῦν*. — *σεμνολογῆσαι*. Cic. Brut. l. c. *Grandes erant verbis*.

- 11 φύσιν ἔχουσαν. Ὀρῶ τὸν ἄνδρα καὶ βραχυλογοῦντα ἱκανῶς καὶ δεινῶς καθαπτόμενον ἐν ἀπολογίᾳς ἤθει, Ἀττικίζοντιὰ τε οὐκ ἀκρατῶς οὐδὲ ἐκφραύλως· τὸ γὰρ ἀπειρόκαλον ἐν τῷ Ἀττικίζειν βάρβαρον, ἀλλ' ὥσπερ ἀκτίων ἀγαθὰ τὰ Ἀττικὰ
- 12 ὄνοματα διαφαίνεται τοῦ λόγου. καὶ τὸ ἀσυνδέτως δὲ χωρίῳ προσβαλεῖν Κριτίου ὄρη, καὶ τὸ παραδόξως δ' ἀπαγγεῖλαι, Κριτίου ἀγών· τὸ δὲ τοῦ λόγου πνεῦμα ἐλλιπέστερον μὲν, ἡδὺ δὲ καὶ λεῖον ὥσπερ ἡ τοῦ Ζεφύρου αὔρα.

§. 11. βραχυλογοῦντα] Cic. Brut. l. c. *Compressione rerum breves et ob eam ipsam causam interdum subobscuri.*

ἐν ἀπολογίᾳς ἤθει] Sic Cod. S. Cuius lectionis cur nullam rationem habuerit Olearius, equidem haud intelligo: dedit enim ἀπολογίᾳς εἶδει, quod ex Codicibusne an ex ingenio deprompserit non indicavit. Editiones ante Olearium exhibent ἀπολογίᾳς, ἤθει. Ἡθος significat dicendi genus, quo quis dignoscitur ab aliis scriptoribus, atque, ubi coniungitur cum voce πάθος, hoc denotat *affectum concitatum, commotum, ἡθος autem temperatum, mitem, compositum.* Quintilianus VI, 2, 8 sq. „Horum autem, sicut antiquitus traditum accepimus, duae sunt species: alteram Graeci πάθος vocant, quam nos vertentes recte ac proprie *affectum* dicimus; alteram ἡθος, cuius nomine, ut ego quidem sentio, caret sermo Romanus; mores appellantur: atque inde pars quoque illa philosophiae ἡθικὴ, *moralis* est dicta. Sed ipsam rei naturam spectanti mihi, non tam *mores* significari videntur, quam *morum quaedam proprietates*; nam ipsis quidem omnis habitus mentis continetur. Cautiores voluntatem complecti, quam nomina interpretari, maluerunt. *Affectus* igitur hos concitatos, illos mites atque compositos esse dixerunt; in altero vehementer commotos, in altero lenes; denique hos imperare, illos persuadere; hos ad perturbationem, illos ad benevolentiam praevalere.“ Quae si ad Philostrati locum accommodaveris, ἐν ἤθει ἀπολογίᾳς ita interpretandum esse videbitur, Critiam defensionibus usum esse caute et considerate, i. e. omnibus orationis momentis diligenter ponderatis. [Vide an ἡθογράφῃ passim commemorati huc sint trahendi? I. SILLIG.]

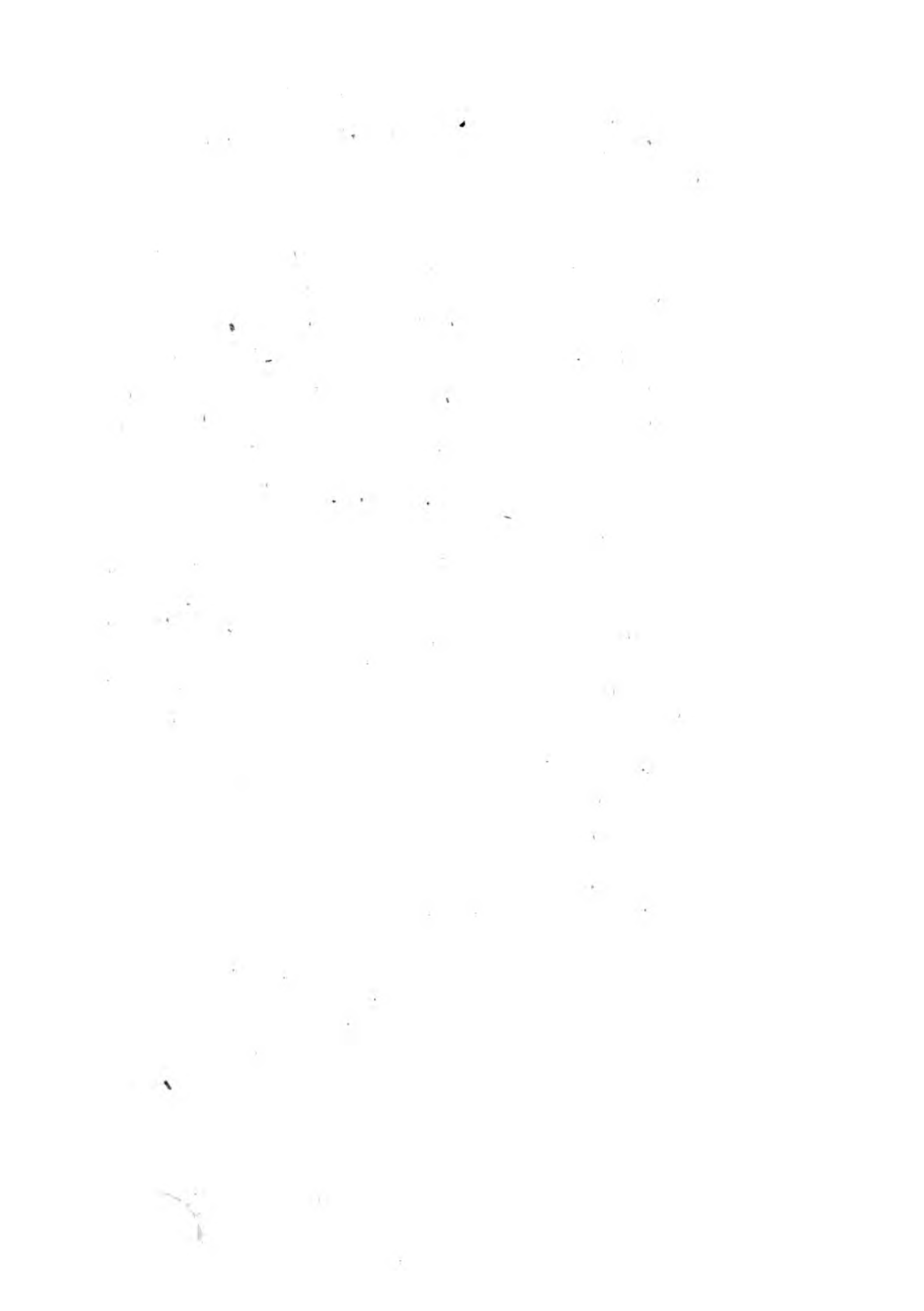
§. 12. καὶ τὸ ἀσυνδέτως] Scilicet ita fieri solet in dictione sententiis dilucida, ut illae sine copulis ac connectendi formulis, quasi ex improvise, se mutuo sequantur, quae Senecae aliorumque eius generis scriptorum indoles. OLEARIUS.

constantem naturaeque convenientem. Video hominem 11
 etiam compressione rerum brevem, congruenter gravi-
 terque impugnantem aliorum sententias moderato de-
 fensionis affectu, Atticissantem vero neque intemperan-
 ter, neque imbecillius: namque id, quod ineptum, in
 Atticissando barbarum; sed ut radiorum fulgores At-
 tica verba in oratione perlucet. Atque sine coniu- 12
 ctione ad locum aliquem communem accedere Critiae
 elegantia; deinde Critias exercitatus est in admirabili
 inveniundo insolenterque pronuntiando; orationis autem
 spiritus remissior quidem, suavis tamen ac lenis sicut
 Zephyri aura.

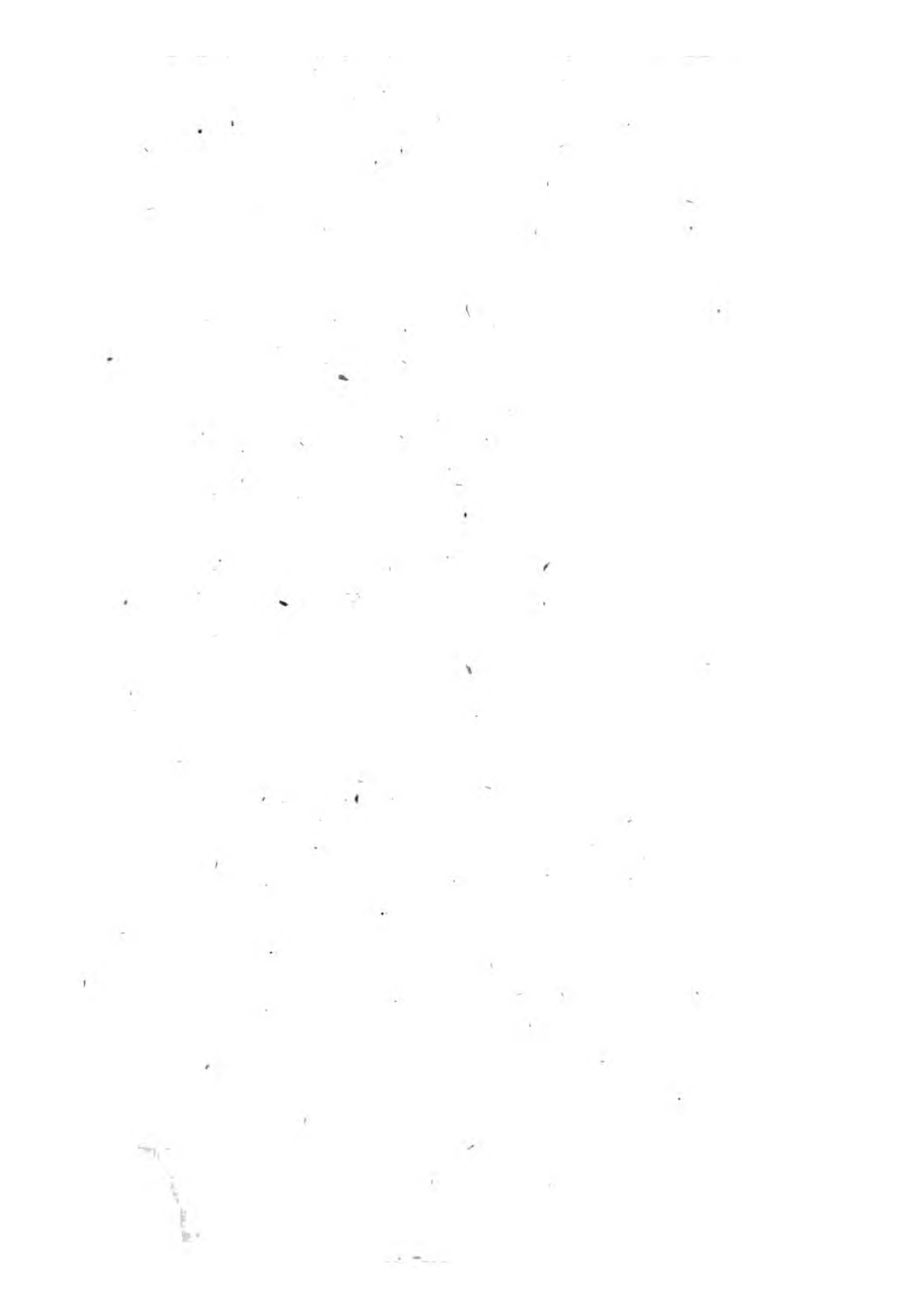
καὶ τὸ παραδόξως] Quintilian. IV, 1, 40 sq. in quinque
 generibus caussarum τὸ παράδοξον quoque sive *admirabile*
 collocans: „*Admirabile* autem, inquit, vocant, quod est prae-
 ter opinionem hominum constitutum.“ Atque vere Olearius ad
 Philostrati Gorg. N. 6. *Admirabile* rursus esse dicit vel in
inventione (ἐνθρυμηθῆναι), vel in *eloquutione* (ἀπαγγεῖλαι)
 positum.

ΚΡΙΤΙΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ

**ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΜΑ-
ΤΩΝ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.**

CRITIAS, Atheniensis, Callaeschri filius, unus e triginta, ingenii virtutibus, quibus insigniter floruit, non solum usus est (ut multi statuere videntur) ad occupandam exercendamque tyrannidem, foedissimum humanae societatis flagitium, sed ad litteras quoque artesque ingenuas magnopere excolendas. Utraque enim excelluit oratione, tantamque eloquentiae consequutus est laudem, ut posteriore aetate in iis collocaretur scriptoribus, quos tanquam speciem intuerentur dicendi scribendique studiosi et tanquam exemplar normamque sermonis Attici sibi proponerent ad imitandum. Idemque singulari artis musicae floruit scientia, ita ut referretur ad praestantissimos Atheniensium tibicines ¹). Dignus est igitur scriptor, cuius reliquiae colligantur atque in unum quoddam corpus redigantur.

Ac si quis carminum reliquiis accuratiorem intenderit animum, eas ad tria potissimum versuum genera reducendas esse inveniet, ex quibus unum complectitur versus elegiacos, alterum heroicos, tertium denique iambicos. Carmina elegiaca politici imprimis sunt

---

1) Athenaeus IV. p. 184. D. Ἐμελε δὲ τοῖς πάλαι πᾶσιν Ἑλληνικοῖς μουσικῆς· διόπερ καὶ ἡ αὐλητικὴ περισπούδατος ἦν. Χαμαιλέον γοῦν ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ ἐπιγραφόμενῳ Προτρεπτικῷ Λακεδαιμονίους φησὶ καὶ Θηβαίους πάντας αὐλεῖν μανθάνειν, Ἡρακλεώτας τε τοὺς ἐν τῷ Πόντῳ καθ' ἑαυτὸν ἔτι, Ἀθηναίων τε τοὺς ἐπιφανεστάτους Καλλιᾶν τε τὸν Ἴππονίκου καὶ Κριτίαν τὸν Καλλαίσχρου.

argumenti, ita ut Solonis aliorumque γνῶμαι πολιτικαί Critiae oculis obversatae esse videantur; versibus hexametris, quot saltem hodie extant, laudes Anacreontis celebrantur; iambos denique ad poesim scenicam referendos esse singulari disputatione postea explicabitur.

Nemo unquam apud Graecos atque Romanos inde ab antiquissimis temporibus ad summa civitatis gubernacula accessit, quin dicendi quadam dexteritate atque vi sententiam suam proponere populi que favorem sibi conciliare potuerit. Ita quidem vetustissimi Graecarum civitatum moderatores, Lycurgi, Pittaci, Solones, atque ab hac similitudine Romanorum Coruncanii, Fabricii, Catones, Scipiones, oratores fuerunt non tam fortasse docti, sed impetu mentis simili et voluntate ²⁾. Hos eloquentiae tanquam pueros exceperunt in Atheniensium re publica Clisthenes atque aliquot annis post Themistocles, quem constat quum prudentia tum etiam eloquentia praestitisse: post Pericles, qui, quum floretet omni genere virtutis, dicendi tamen (ut Cicero ait) fuit laude clarissimus: Cleonem etiam temporibus illis, turbulentum illum quidem civem, sed tamen eloquentem constat fuisse: huic aetati suppare Alciades, Critias, Theramenes: quibus temporibus quod dicendi genus viguerit, ex Thucydidis scriptis, qui ipse tum fuit, intelligi maxime potest: *grandes erant verbis, crebri sententiis, compressione rerum breves et ob eam ipsam causam interdum subobscuri* ³⁾. Quod quidem

---

2) Cicero de Oratore III, 15, 56.

3) Cic. Brutus c. 7. cf. de Oratore II, 22, 93. *Antiquissimi fere sunt [Oratores], quorum quidem scripta constant, Pericles atque Alcibiades et eadem aetate Thucydides, subtiles, acuti, breves, sententiis magis quam verbis abundantes. Non potuissent accidere, ut unum esset omnium genus, nisi aliquem sibi proponerent imitandum. Consequuti sunt hos Critias, Theramenes, Lysias. Multa Lysiae scripta sunt, nonnulla*

Ciceronis iudicium quam verum sit, intelligi maxime poterit, si quis Thucydidis orationes, quas ex ingenio atque indole singulorum virorum libris de bello Peloponnesiaco inseruit, ad comparationem adhibuerit. Utrique vero, Critiae atque Thucydidi, Philostratus etiam attribuit τὸ μέγαλόγνωμον καὶ τὴν ὀφροῦν ⁴⁾. Atque has virtutes accuratius descripsit idem Philostratus in Critiae vita, ita tamen, ut omnino ferme consentiat cum iis, quae modo de tota aetate disserentem audivimus Ciceronem ⁵⁾. Inde etiam satis apparet Philostrati aetate Critiae iam extitisse scripta oratoria, quorum *nonnulla* Cicero ⁶⁾ atque plura fortasse Dionysius Halicarnassensis legerant: posterior enim in iudicio de Lysia cap. 2. Καθαρός ἐστι [Λυσίας] τὴν ἐρμηνείαν πάνυ καὶ τῆς Ἀττικῆς γλώττης ἄριστος κανὼν, οὐ τῆς ἀρχαίας, ἣ κέχρηται Πλάτων καὶ Θουκυδίδης, ἀλλὰ τῆς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐπιχωριαζούσης, ὡς ἐστι τεκμήρασθαι τοῖς τε Ἀνδοκίδου λόγοις καὶ τοῖς Κριτίου καὶ ἄλλοις συγχοῖς. Atque Herodes Atticus, qui, Critiam prae ceteris oratoribus antiquis maxime admiratus, eiusdem dicendi

---

Critiae, de Theramene audivimus: omnes etiam retinebant illum Pericli succum, sed erant paullo uberiore filo.

- 4) Epistola ad Iuliam Augustam p. 919. Uterque illam virtutem a Gorgia accepisse dicitur (παρ' αὐτοῦ κειτημένοι). μεταποιοῦντες δὲ αὐτὸ εἰς τὸ οἰκεῖον, ὁ μὲν ὑπ' εὐγλωττίας, ὁ δ' αὖ ὑπὸ ῥώμης. cf. Philostrat. Vita Gorgiae p. 492. ὁ δὲ [Γοργίας], οἶμαι, καὶ τοὺς ἔλλογιμωτάτους ἀνηρτήσατο, Κριτίαν μὲν καὶ Ἀλκιβιάδην, νέω ὄντε, Θουκυδίδην δὲ καὶ Περικλέα, ἤδη γηράσκοντε. cf. Schoenborn. de Gorgia Leontin. p. 16 sqq.
- 5) Philostrat. Vita Crit. c. 4. cf. Dionys. Hal. de Isaeo c. 21. de Thucydide c. 51.
- 6) Cic. de Oratore II, 22, 93. *Multa Lysiae scripta sunt, nonnulla Critiae.* Weberus de Critia p. 23. N. 63. oculorum lapsu perductus est ad lectionem NULLA pro NONNULLA. Ex vera lectione retulit in interpret. Poet. eleg. p. 644.

vim rationemque imitandam sibi proposuit, illius libros, eo usque neglectos atque contemptos, in Graecorum familiaritatem reduxisse perhibetur ⁷⁾. Denique Phrynichus Arabius ἐκ τῆς σοφιστικῆς παρασκευῆς· Εἰλικρινοῦς δὲ καὶ καθαροῦ καὶ Ἀττικοῦ λόγου κανόνας καὶ στάθμας καὶ παράδειγμά φησιν ἄριστον Πλάτωνά τε καὶ Δημοσθένην — Κριτίαν τε τὸν Καλλιόσχρου καὶ Ἀντισθένην, — τούτους προκρίνων τῶν ἄλλων ἀπάντων καὶ ῥητόρων καὶ συγγραφέων καὶ ποιητῶν, ἐξ αὐτῶν πάλιν προτάττει, οὓς ἂν (φησὶν) οὐδ' αὐτὸς ὁ Μῶμος καταμέμψαιτο ⁸⁾. Grammaticos Alexandrinos decem potissimum oratores in canonem recepisse res est notissima: posteriores vero principibus illis Critiam quoque adiunxisse praeter Photii locum memoriae traditum est in Commentario ad Hermogenem, ita quidem, ut Critias in ordine excepisse Antiphontem eique persimilis fuisse dicatur: δέον γὰρ μετὰ τοὺς δέκα ῥήτορας διαλαβεῖν καὶ Κριτίαν ^{*}). μετὰ τὸν

7) Philostrat. Vita Herodis Attici c. 14. p. 564. Κριτιάζουσα ἤχῳ καὶ ἔννοιαι, οἷαι μὴ ἑτέρῳ ἐνθυμηθῆναι. — προσέκειτο μὲν γὰρ πᾶσι τοῖς παλαιοῖς, τῷ δὲ Κριτία καὶ προσετέθη καὶ παρήγαγεν αὐτὸν ἐς ἡθῆν Ἑλλήνων, τέως ἀμελούμενον καὶ περιορούμενον. cf. Vita Crit. §. 9. Si quid praeterea de Herode constat, id partim transferendum ad Critiam quoque arbitror, ipsius exemplar; atque Fiorillo in commentatione de Herode Attico et eius scriptis p. 7. Caeterum, inquit, Herodem Atticum studiosum fuisse antiquorum verborum, nimisque obsoleta verba adamasse, ex Athenaeo adparere mihi videtur. Ait enim Athen. III. p. 99. C. Οἶδα δὲ καὶ Ἡρώδη τὸν Ἀττικὸν ῥήτορα ὀνομάζοντα τροχοπέδην τὸ διαβαλλόμενον ξύλον διὰ τῶν τροχῶν, ὅτε κατάντεις τόπους ὁ ὀχούμενος ἐπορεύετο, καίτοι Σιμαριστοῦ ἐν τοῖς Συνονόμοις ἐποχλέα τὸ ξύλον τοῦτο ἐπονομάσαντος.

8) in Photii Bibliotheca p. 101. h. 4.

^{*}) Apographum meum exhibet περὶ Κριτίου, quod tamen ex notis litterarum minus dilucidis profectum esse videtur. [Sed διαλαβεῖν περὶ Κριτίου esse fortasse potest ex lingua illorum hominum disceptare de aliqua re. I. SILLIG.]

Ἀντιφῶντα τέταχεν αὐτόν· σχεδὸν γὰρ ὁ αὐτὸς εἶναι δοκεῖ τῷ Ἀντιφῶντι καὶ μηδὲν διαλλίττειν αὐτοῦ. ἔπειτα δέ. τὸν Κριτίαν διὰ τὴν προλεχθεῖσαν αἰτίαν ἐν τῷ μεταξὺ τέταχεν ⁹⁾. Quantum vero animum Critias eiusque aequales Antiphonti attenderint, narratur in Vitis decem Oratorum, quae vulgo ad Plutarchum referuntur, T. XII. p. 221. ed. Hutten. Ὅσους μέντοι ἔχομεν ἐπὶ τὸ παλαιότατον ἀναφέροντες ἀπομνημονεῦσαι τὴν ἰδέαν τῶν λόγων ταύτην μεταχειρισμένους, τούτους εὔροι τις ἂν ἐπιβεβληκότας Ἀντιφῶντι, πρεσβύτη ἤδη ὄντι, οἷον Ἀλκιβιάδην, Κριτίαν, Λυσίαν, Ἀρχινόον.

Neque ad Critiae orationes tantummodo spectare Virorum illorum iudicia, sed ad cetera quoque opera, quae sermone pedestri conscripsisse dicitur Tyrannus, ex ipsarum reliquiarum natura stiloque graviore apparet. Huc ante omnia pertinent fragmenta ex Critiae Πολιτείας sive libris rerum publicarum, deinde ex Disputationibus philosophicis de Natura Amoris sive de Amoribus, tum ex Aphorismis et Colloquiis (ὁμιλίαις), postremo Fragmenta quaedam incerta.

Atque totius collectionis series est haecce:

A. ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

- I. Ἔλεγχοι.
- II. Ἑξάμετροι.
- III. Ἰαμβοί.

9) Rhetor. Graecor. ed. Aldin. T. II. p. 415. cf. Dionys. Hal. de Isaeo c. 21. De Antiphonte audiamus Thucydidem, summum auctorem, VIII, 68. Ἀντιφῶν, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὑστερος, καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος καὶ ἅ ἂν γνοίη εἰπεῖν, καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριῶν οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἐκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους καὶ ἐν δικάστηριῳ καὶ ἐν δῆμῳ πλεῖστα εἰς ἀνῆρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτό τι, δυνάμενος ὀφελεῖν. Plutarch. Vitae X orator. Tom. XII. p. 221. ed. Hutten. Ἀντιφῶν — δύναμιν λόγων κτησάμενος, cf. Ruhkenii commentatio de Antiphonte, rep. in Reiskii Orator. Gr. Vol. VII.

Β. ΣΤΙΓΓΡΑΦΩΝ**I. Πολιτεῖαι.****II. Βίαι.****III. Περὶ φύσεως ἔρωτος ἢ ἐρώτων.****IV. Ἀφορισμοὶ καὶ Ὀμιλίαι.****Γ. ΛΟΓΩΝ ΕΙΔΟΣ.****Δ. ΕΞ ΑΔΗΛΩΝ ΕΙΔΩΝ.**

A. ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ

I. ΕΛΕΓΟΙ.

Ex diversis Critiae carminum generibus in primo loco collocandum est id, quod per lusum otiumque aggressus esse videtur, idemque ita comparatum, ut librorum, quos de singulis civitatibus soluta oratione conscripsisse dicitur ¹⁰⁾, succum tamquam subtilissimum versibus impariter iunctis inclusisse statuendus sit. Critiam vero tyrannum scripsisse *Πολιτείας ἑμμέτρους* testis est Alexander Aphrodisiensis in Ioannis Grammatici Philoponi Commentario ad Aristotelis libros de Anima: „Ἐτεροι δ' αἶμα, καθάπερ Κριτίας, τὸ αἰσθάνεσθαι τῆς ψυχῆς οἰκειότατον ὑπολαμβάνοντες· τοῦτο δ' ὑπάρχει διὰ τὴν τοῦ αἵματος φύσιν.“ (haec fuerunt verba Aristotelis de Anima 1, 2.) — Κριτίαν ἔτι τὸν ἕνα τῶν τριάκοντα, ὃς καὶ Σωκράτους ἠκροάσατο· ἢ καὶ ἄλλον τινὰ λέγει οὐδὲν γὰρ διαφερόμεθα. φασὶ δὲ καὶ Κριτίαν γεγονέναι σοφιστὴν, οὗ καὶ τὰ φερόμενα συγγράμματα εἶναι, ὡς Ἀλέξανδρος λέγει

10) Similiter Hellenici Mytilenaei apud Athenaeum XIV. p. 635. F. commemorantur οἱ ἑμμετροὶ Καρνεονῆται atque οἱ καταλογάδην. cf. Sturz. Fragm. Hellen. p. 84. Creuzer de arte hist. Gr. p. 84. Plehn Lesbica p. 205. — Obiter hoc loco in memoriam revocanda est Tyrtaei *Πολιτεία*, quae ceteroquin *Ἐννομία* vocatur. Suidas v. *Τυρταῖος*: ἔγραψε *Πολιτείας Λακεδαιμονίους*. cf. Franckii Callinus p. 170 sqq.

τὸν γὰρ τῶν τριάκοντα μηδὲ γεγραφέναι ἄλλο τι, πλὴν πολιτείας ἐμμέτρους. Οὗτος οὖν τὴν ψυχὴν ἔλεγεν αἷμα εἶναι.

Αἷμα γὰρ (φησὶν) ἀνθρώποις περικάρδιόν ἐστι νόημα ¹¹).

Haud parum sane difficultatis inest in hoc loco, quippe qui Alexandro Aphrodisiensi, veteri Aristotelis interpreti, acceptos esse prodat duumviros, alterum Critiam tyrannum! eundemque poetam, alterum sophistam, τῶν συγγραμμάτων (i. e. *librorum pedestri oratione conceptorum*) auctorem. Verum enimvero quam levis momenti sit testimonium, quod gravissimis et verissimis auctoribus adversatur, nemo est quin statim perceperit. Quomodo, inquam, Critias tyrannus eorum scriptorum numero adiungi poterat, qui Ἀττικοῦ λόγου κανόνας καὶ σιάθμας repraesentarent, si nihil omnino reliquisset praeter πολιτείας ἐμμέτρους? Atque orationes extitisse Critiae tyranni Cicerone iam superstitite disertis verbis enarratur: *Consequuti sunt hos* (sc. Periclem, Alcibiadem, Thucydidem) *Critias, Theramenes, Lysias; multa Lysiae scripta sunt, nonnulla Critiae* ¹²) —. Neque alium quempiam hoc loco designari Critiam nisi tyrannum, luce clarius patefacit quum ipse sententiarum tenor, tum maxime vel lippis explanat Dionysius Halicarnassensis: *Τῶν δὲ τοὺς ἀκριβεῖς προαιρούτων λόγους καὶ πρὸς τὴν ἐναγώνιον ἀσκούντων ῥητορικὴν, ὧν ἐγένετο Ἀντιφῶν τε ὁ Ῥαμνούσιος καὶ Πολυκράτης ὁ Ἀθηναῖος Κριτίας τε ὁ τῶν τριάκοντα ἄρξας κ. τ. λ.* ¹³). Sed quid amplius somniat iste Alexander aut fortasse solus Philoponus, si quidem

11) Io. Grammatici Philoponi Commentaria in libros de Anima Aristotelis. Venetiis 1535. fol. Litt. C. pag. 8. extr. cf. Litt. A. pag. 4. extr.

12) Ciceron. de Oratore II, 22, 93. cf. III, 34, 139. Brutus 7, 29.

13) De Isaeo cap. 21. cf. de Thucyd. c. 51. Philostrat. Epist. ad Iuliam Aug. p. 919. ed. Olear.

male intellexerit illius sententiam, alium opinati fuisse Critiam tyrannum, alium sophistam ¹⁴⁾? Quamquam Philostratus Critiam tyrannum, Callaeschri filium, vel in vitas assumpsit Sophistarum ¹⁵⁾, eiusdemque dicendi scribendique genus tam disertis exprimit verbis, ut Aristotelis interpreti hac in re decernenda auctoritatis concedi possit nihil, donec iusta et certiora desiderentur argumenta. Nec profecto omnis vivendi conditio diversis Critiae scribendi generibus repugnat, utpote qui, *Gorgiae Leontini* ¹⁶⁾ et *Socratis Atheniensis* ¹⁷⁾ discipulus, summa ingenii laude iisdemque fere philosophiae, eloquentiae artisque poeticae ac musicae floruit virtutibus ¹⁸⁾.

Quae quum ita sint, levitatis quidem sese obstrinxit crimine Alexander Aphrodisiensis, minime tamen

14) Eiusdem Alexandri confusionem quandam huic contrariam, ex duobus hominibus diversis unum conficientis, perstringit Welckerus ad Theognid. p. X.

15) cf. Tennemannii hist. philos. I. p. 394 sqq.

16) Vid. Philostrat. Vita Gorgiae p. 492.

17) Cic. de Oratore III, 34, 139. *Quid Critias, quid Alcibiades, civitatibus suis quidem non boni, sed certe docti atque eloquentes, nonne Socraticis erant disputationibus eruditi?* Atque imprimis patet ex Platonis Protagora (p. 316. A.), Timaeo et Critiae fragmento. cf. ad Philostrati Vitam Critiae §. 5.

18) Nobiscum consentit Weberus de Critia p. 22. Poet. eleg. p. 644 sq. Contra G. Io. Vossius de Historicis Graecis, Operum T. IV. p. 168. alium fuisse putat Critiam politiarum auctorem, alium poetam: at idem sibi ipse adversatur de Poetis Gr. Op. T. III. p. 211. *Luculentum, inquit, Critiae fragm. iambicum apud Sextum Philosophum superest. Alium Critiam puto Callaeschri filium, poetam, cuius versus recitat Athen. cett. An non est poeta, qui versus iambicos eosdemque elegantissimos condidit? Sed Vossius fortasse tres sibi finxerat scriptores, quibus Critiae nomen attribueret, perperam ille (ut Weberi verbis utar) comprobatus a Schweighaeusero Ind. ad Athen. p. 84.*

sequitur, illam, quam nobiscum communicat, πολι-
 τειῶν ἑμμέτρων a Critia conditarum eandem confictam
 esse notitiam. Hoc enim confirmant reliquiae versuum
 elegiacorum, ad Critiam tyrannum a scriptoribus anti-
 quis haud ambigue relatorum. Nimirum sicut Solo,
 qui Critiae maioribus cognatus erat, Atheniensium rei
 publicae moderationem ¹⁹⁾ atque Theognis optimatum
 plebisque turbas ²⁰⁾ numeris incluserant elegiacis; ita
 Critias quoque, princeps inter triginta, sententias po-
 liticas atque proprietates quasdam singularum civita-
 tium (τὰ ἐξ ἑκάστης πόλεως ἰδιώματα, ut Athenaeus ait
 I. p. 27. D.) tradidisse putandus est versibus impari-
 ter iunctis: et sicut Solonis, Theognidis aliorumque
 carmina in fronte habebant titulum sive Γνωμῶν sive
 Παραινέσεων sive Ὑποθηκῶν, ita Critiae elegos aut ipse
 aut posteri inscripserunt ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, ab Alexandro
 Aphrodisiensi, ut destinguerentur a politiis soluta ora-
 tione conscriptis, ἑμμέτρους appellatas ²¹⁾.

1.

Iam quidem satis probabile videtur, politiis sive
 institutis moribusque singularum gentium describendis
 Critiam prooemii loco praemisisse elegos, quibus ex-

19) Vide sis, quae diximus ad Solonem poetam p. 22 sqq.

20) V. Welcker. p. X sqq. XVII. XXXVI sqq.

21) Philostrat. in Critiae vita §. 4. Γνώμας quoque commemo-
 rat Critiae, propterea quod id nomen est latioris significatus:
 Γνώμας δὲ πλείστας ἐρμηνεύων. — Weberus Poet. eleg. p. 423.
*In spätern Dichtern tritt die politische Richtung der Elegie
 beinahe ganz zurück, und klingt nur noch einmal in Kritias
 dem Tyrannen kräftig und bedeutend an. Ibid. p. 645. Von
 seinen dichterischen Leistungen werden besonders die Elegieen
 herausgehoben, die, wie wir sehen, vorzüglich auch politische
 Gegenstände berührt haben.*

posita fuerint τὰ ἐξ ἐκάστης πόλεως ἰδιώματα, illos quidem partim servatos ab Athenaeo (I. p. 28. B.). Laudat enim poeta in hoc fragmento praestantissima complurium civitatum inventa, ut Sicularum, Thessalorum Milesiorum, Chiorum, Tuscorum, Phoenicum, Thebanorum, Carum, Atheniensium. Eiusmodi vero argumentum haud alienum iudicasse Critiam a descriptione rerum publicarum luce clarius patet ipse, qui ἐν τῇ Λακεδαιμονίων ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ, soluto sermone concepta: Κλίνη, inquit, Μιλησιουργῆς καὶ δίφρος Μιλησιουργῆς· κλίνη Χιουργῆς καὶ τράπεζα Ῥησιουργῆς· Λυκιουργῆς φιάλη. (Fragm. 28.)

Κότταβος ἐκ Σικελῆς ἐστὶ χθονὸς, ἐκπρεπὲς ἔργον,

Eiusdem fere argumenti sunt Pindari versus ex carmine ad Hieronem, Syracusarum tyrannum, fr. 73. ed. Boeckh.:

Ἀπὸ Ταῦγέτου μὲν Λάκαιναν
ἐπὶ θηροὶ κύνα τρέχειν πυκινώτατον ἔρπετόν·
Σκύβαι δ' εἰς ἄμελξιν γάλακτος
αἶγες ἐξοχώταται·
ὄπλα δ' ἀπ' Ἄργεος· ἄρμα Θηβαίων ἀπὸ γὰρ ἀγλαοκάρπου·
Σικελίας δ' ὄχημα δαιδάλεον ματεύειν·

V. 1 sq. Hoc distichum laudatur ab eodem Athenaeo XV. p. 666. B. μάθε παρ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτον μὲν ἢ τῶν κοττάβων παιδιὰ Σικελικὴ ἐστὶν εὔρεσις [ταύτην πρῶτον εὑρόντων Σικελῶν], ὡς Κριτίας φησὶν ὁ Καλλιόσχρου ἐν τοῖς ἐλεγείοις διὰ τούτων· Κότταβος κ. τ. λ. Ita hunc locum emendavit Boettigerus in Wielandii Museo Attico T. III. p. 485. transpositione verborum. Libri: ἢ τῶν κ. εὔρεσις Σ. ἐστὶ παιδιὰ. Quae uncis inclusimus, glossatorem resipiunt, qui, quum vulgarem lectionem minus expeditam videret, ista verba proprio Marte adiungenda esse putavit. Complura fuerunt Cottabi genera, de quibus doctissime disputavit Grodeckius, *Antiquarische Versuche* Vol. I. pag. 163 sqq. Böttigerus, *über den Kottabos*, l. c. p. 475. sqq. Omnium simplicissimum fuit Cottabi genus, quod Theramenes moriturus lussisse dicitur: etenim quum iussu tyrannorum venenum ut sitiens obduxisset, reliquum sic e poculo eiecit, ut id resonaret, quo sonitu

ὄν σκοπὸν ἐς λατάγων τόξα καθιστάμεθα.

reddito arridens: *Propino*, inquit, *hoc pulcro Critiae*. Cicero. Tusc. I, 40. Quod quidem de *Cottabo* intelligendum esse docet Xenophon Hellen. II, 3, 56. Καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κύνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτία τοῦτ' ἔστω τῆ καλῶ. Ironice dictum est τῶ καλῶ. Καλοὶ enim proprie dicuntur puellae sive pueri amati, quos commemorare solebant οἱ κοτταβίζοντες· vasis etiam quibusdam, quae deliciis suis dedicabant veteres, inscriptum est nomen Καλός. Vid. Millin *Monum. ant. ined.* T. II. p. 37 sqq. *Peintures des vases ant.* T. I. p. 114. Böttigerus, *Vasengemälde* T. I. fasc. 3. p. 63 sqq. Locus classicus, quo Cottabi lusus copiosissime illustratur, extat apud Athenaeum XV. p. 666 sqq. unde sua maximam partem deprompserunt Scholiastae ad Aristoph. Pac. 1243. et ad Luciani Lexiphau. c. 3. cf. Pollux VI, 109 sq. — Groddeckius l. c. novem discernit *Cottabi* genera, quorum alterum quidque altero est artificiosius. In Museo Dresdensi quatuor asservantur Satyrorum statucae, ab eodem, ut videtur, artifice ad unum exemplar factae (v. Beckeri *Augusteum* tab. XXV. XXVI. *Hasii Catalog.* Nr. 162. 178. 193. 219.), quorum dexter lacertus ita erectus est, ut Fr. Thjerschius *Hasio* referente haud inepte putaverit illos Bacchi ministros ab artifice propositos fuisse κοτταβίζοντα. — *Cottabum* ipsum ex Sicilia profectum Anacreon quoque tradit ap. Athen. X. p. 427. D. Σικελικὸν κότταβον ἀγκύλη δαΐζων. Hesych. Κότταβος, παιδιὰ παρὰ Ἀττικοῖς ἀπὸ Σικελίας παραδοθεῖσα.

V. 1. Editiones Venet. et Basil. atque Codices a Schweighaeusero collati exhibent: Κότταβος ἐκ Σικελῆς χθονὸς ἐκπρεπὲς εἰς ἔργον. Veram tamen lectionem alter exhibet Athenaei locus atque Schol. ad Aristoph. Pac. 1243. ὡς φησι Κριτίας ἐν τοῖς ἐλεγείοις·

Κότταβος ἐκ Σικελῆς ἐστὶ χθονὸς, ἐκπρεπὲς ἔργον.

V. 2. λατάγων τόξα] i. e. *arcus*, quem λάταγες describere solent: namque in arcu flexum reliquum vini e poculo eicere solebant οἱ κοτταβίζοντες. Ceterum vocem λάταξ itidem fuisse Siculam Dicaearchus memoriae prodidit ap. Schol. Aristoph. l. c. Δικαίραρχος δὲ ὁ Μεσσήμιος, Ἀριστοτέλους μαθητῆς, ἐν τῶ περὶ Ἀλκαίου καὶ τὴν λάταγα αὐτὴν εἶναι

εἶτα δ' ὄχος Σικελός, κάλλει δαπάνη τε κρά-
τιστός.

Θεσσαλικὸς δὲ θρόνος γυίων τρυφερωτάτη ἔδρα·
5 εὐναίου δὲ λέχους ἔξοχα κάλλος ἔχει

Σικελικὸν ὄνομα. Λαταγή δέ ἐστι τὸ ὑπολειπόμενον ἐκ τοῦ ἐκποθέντος ποτηρίου ὑγρὸν, ὃ συνεστραμμένη τῇ χειρὶ ἄνωθεν ἐρρίπτουν οἱ παίζοντες εἰς τὸ κοττάβιον. Κότταβος δὲ ἐκα-
λεῖτο καὶ τὸ τιθέμενον ἄθλον τοῖς νικῶσιν ἐν τῷ πότῳ, καὶ τὸ ἄγγος, εἰς ὃ ἐνέβαλον τὰς λάταγας, ὡς Κρατῖνος ἐν Νε-
μέσει δεικνύσιν· ὅτι δὲ καὶ χαλκοῦν ἦν, Εὐπόλις ἐν Βάπταις λέγει· Χαλκῶ περὶ κοττάβῳ. — Callimachi Fragm. X. πολλοὶ καὶ φιλέοντες ἀκόντιον ἦκαν ἔραζε οἰνοπόται, Σικελὰς ἐκ κυλικῶν λάταγας. Scribendum est λατάγων, παροξυτόνως, a forma λάταξ, λάταγος. Falso edd. Athenaei ante Schweigh. λαταγῶν, a forma λαταγή, quae plurali caret.

V. 3. Distinguenda est ὄχος (i. q. ὄχημα ap. Pindar.) a curru, qui infra v. 10. memoratur δίφρω ornatus (ἄμμα ap. Pindar.): prior illa spectat ad usum quotidianum (*rheda mularis, carpentum*), alter admittitur in bellis gerendis aut ludis publicis celebrandis. Ceterum res est vel tironibus trita, apud Homerum pluralem tantummodo neutrius generis extare ὄχεα, de curru bellico intelligendum. cf. Boeckh. ad Pindari Olymp. IV. p. 143. — Καλλιδαπάνη τε κρατίστη edd. ante Schweigh. assensu Codd. praeterquam quod Casauboni Mss. et A. exhibent κράτιστος, B. κράτιστε. Vera est igitur Casauboni emendatio, quam haud cunctanter in ordinem recepimus.

Pentameter, qui omissus est post verum 3., epitheta continuisse videtur ad ὄχον Σικελὸν accuratius describendum, illa quidem ab Athenaei consilio aliena ideoque prorsus omitta.

V. 4. Pollux VII, 112. Κάλλιστοι οἱ Θεσσαλικοὶ δίφροι· διὸ καὶ ἡ Πυθία ἔφη· Θέτταλε ποικιλόδιφρε. cf. X, 47sq.

V. 5. Mirus est sane pleonasmus εὐναῖον λέχος, ita tamen interpretandus, ut non purus intelligatur lectus, verum genialis sive torus nuptialis. Similiter paene in Homeri Odyssea η, 347.

παρ δὲ γυνὴ δέσποινα λέχος πόρσυνε καὶ εὐνήν.
cf. γ, 403., ubi tamen nihil nisi lectus ad cubandum describitur. — Propius etiam a Critiae verbis abest, κενῆς εὐνῆς

*Μίλητός τε Χίος τ' , ἕναλος πόλις Οἰνοπίανος
Τυρσηνὴ δὲ κρατεῖ χρυσότυπος φιάλη,*

ὄρφανὸν λέχος, in Sophocl. Antig. 425. κοῖται λέκτρων, Eurip. Alcest. 946. κοίτας λέκτρον, Med. 436. — Vox ἔξοχα in omnibus legitur edd. ante Schweigh. eaque prorsus ad sententiam accommodata: in Mss. quos contulit Schweigh. desideratur.

- V. 6. Miletus inprimis floruit *tapetibus purpureis* ad lectos adhibendis. Aristoph. Ran. 549. Ξανθίας μὲν, δοῦλος ὦν, ἐν στρώμασιν Μιλησίοις, ἀνατετραμμένος. Lysistrat. 729. οἶκος γὰρ ἐστὶν ἔριά μοι Μιλήσια. Theocrit. Idyll. XV, 125 sq. ex em. Valckenar. Πορφύρεοις δὲ τάπησιν ἄνω (μαλακώτερος ὕπνω Ἄ Μίλητες ἐρεῖ κ. τ. λ.) cf. Virgil. Georg. III, 306 sq. ib. Voss. p. 598. Ipse quoque Critias ap. Athen. XI. p. 488. E. κλίνη Μιλησιουργῆς — Χιουργῆς. Omnino lana Milesia valde erat nobilis. V. Intpp. ad Virg. Georg. IV, 334. — Πόλις Οἰνοπίανος. Nonne hoc *Chii* urbis conditoris regisque mythologici nomen sive potius cognomen ornans (sicut *Cyprī Cypranor* appellatus est *Philocyprus*. v. ad Solon. p. 33 sq. cf. Epim. ad Mimnerm. p. 56.) ad antiquissimam Chiorum vitium culturam viniq. virtutes referendum sit? Vid. Plin. H. N. XIV, 7. cf. Voss. ad Virgil. Idyll. 5, 71. p. 261. Poppo *über die Insel Chios*, Progr. Viad. Francof. p. 4. Interpretationi nostrae favet etiam *Oenopionis* frater *Στάφυλος* (σταφυλή, υνα). Plutarch. Theseus c. 20. Ἔνοι δὲ καὶ τεκεῖν ἐκ Θεσείως Ἀριάδην Οἰνοπίαναν καὶ Στάφυλον, ὧν καὶ ὁ Χίος Ἴων ἐστὶ, περὶ τῆς ἑαυτοῦ πατρὶδος λέγων.

Τὴν ποτὲ Θεσείδης ἔκτισεν Οἰνοπίαν.

cf. Pausan. VII, 4, 6. Wesseling. ad Diodor. Sic. T. I. p. 594. 49. Heynius ad Apollod. I, 4, 3. p. 23. Welckeri *Trilogie Prom.* p. 549. N. 848. p. 593.

- V. 7. *Τυρσηνὴ*] Sic emendavit magnus Casaubonus lectionem editionum, confirmatus postea Schw. Codicibus. De Tuscorum *pateris aureis* vide sis Plin. H. N. XXXIV, 7, 16. cf. XXI, 3, 4. XXXIII, 1, 4. Winckelmann. Operum T. III. p. 231 sqq. Ceterum ex hoc ipso loco satis intelligitur falsam fuisse opinionem, ex qua *vasa fictilia*, usque ad nostram aetatem delata, omnia ad *Etruscos* referri solebant. V. Winckelm. VII. p. 66. haec enim, ut infra ex v. 12 sqq. apparebit, *Atticorum* fuerunt *ιδιώματα*.

καὶ πᾶς χαλκός, ὅτις κοσμεῖ δόμον ἔν τινι χρείᾳ·
Φοίνικες δ' εὗρον γράμματ' ἀλεξίλογα·

V. 8. Undetriginta pateras aeneas Etruscas hodieque extare in Museo Collegii Romani refert Winckelmannus III, p. 212 sq. [de quibus tamen pateris hodie paullo aliter iudicari post Inghiramii aliorumque doctorum Itolorum disquisitiones constat. I. SILLIG.]

V. 9. Herodot. V, 58. Οἱ δὲ Φοίνικες οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικνόμενοι, τῶν ἔσαν Γεφυραῖοι, ἄλλα τε πολλὰ, οἰκήσαντες ταύτην τὴν χώραν, ἐσήγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἔοντα πρὶν Ἕλλησι, ὡς ἐμοὶ δοκέειν· κ. τ. λ. cf. Wolfii Prolegg. ad Homer. p. LII sqq. — Sed quid significant γράμματ' ἀλεξίλογα? Ante omnes audiendus est Eustathius ad Odys. ξ, 529. p. 1771. ed. Rom. Critiae locum respiciens: Ἀλεξάνεμος δὲ ἦ, ὡς ἐρρέθη, ἀλέγουσα ἦτοι ἀποσοβοῦσα τὸ ἐξ ἀνέμων ψῆχος, ἢ βοηθοῦσα κατὰ ἀνέμων. Κεφαλαιωτέον δ' ἐνταῦθα χάριν ἀναμνήσεως, ὡς πρὸς ὁμοιότητα τοῦ ἀλεξάνεμος χιτῶν ἐρρέθη καὶ νεῖος ἀλεξιάρη ἢ παρὰ Ἡσιόδῳ, καὶ ἀλεξίκακος ὁ κατὰ μετάληψιν καὶ κηραμύντης παρὰ Λυκόφρονι, ἔτι δὲ καὶ ὁ ἐν ἐπιγράμματι ἀλεξιβέλεμνος χιτῶν, ὅς ἐστι θώραξ πολεμικός· τοιαύτης δὲ συνθετικῆς δυνάμεως καὶ τὸ ἀλεξιφάρμακον καὶ τὸ ἀλεξίλογον, οἶον· Φοίνικες δ' εὗρον γράμματα ἀλεξίλογα, Φορτηγούς δ' ἀκάτους Κᾶρες, ἀλὸς ταμίαι. εἶεν δ' ἂν ἀλεξίλογα γράμματα ἢ τὰ ἀλέγοντα ἦγουν βοηθοῦντα εἰς λόγον, ἢ δι' ὧν ἀποσοβεῖται τὸ πλείω λέγειν. — Miram quidem hanc vocat interpretationem Casaubonus ad Athen. l. c. neque deterius esse putat, quod ipse finxerit: *Vocari litteras ἀλεξιλόγους propter vim orationis in sanandis animi perturbationibus. Notum illud, ψυχῆς νοσοῦσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι· vel quia per litteras absentiae malis medemur; pistolis enim, ut eleganter ait Gregorius, σκιαγραφοῦμεν τὴν τῶν ἀπόντων παρουσίαν.* — At nescio sane, cur etymon huius vocis ponderantes fugerit interpretatio longe et simplicior et rectior. Compositum est enim vocabulum ex ἀλέξω (cf. Etym. M. p. 59, 37.) et λόγος. Atque verbum ἀλέξειν significationem habet primitivam *adiuvandi, sublevandi.* Homer. II. ζ, 103 sq.

φὰν δὲ τιν' ἀθανάτων ἐξ οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Τρωσὶν ἀλεξήσοντα κατέλθιμεν.

10 Θήβη δ' ἄρματόεντα δίφρον συνεπήξατο πρώτη
φορητοῦς δ' ἀκάτους Κᾶρες, ἄλός ταμίαι·
τὸν δὲ τροχοῦ γαίης τε καμίνου τ' ἔκγονον εὔρε,

γ. 9. ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν ἀλλήλοισιν. cf. Buttman. Lexilog. II. p. 251. Quam quidem verbi ἀλέξειν significationem si quis accommodaverit ad nostrum locum, prorsus expedita ac satis clara evadet interpretatio: γράμματα ἀλεξίλογα, i. e. litterae, quae orationem sublevant, quae oratione deficiente ipsius vice funguntur, sive id fiat ope epistolarum sive in rebus qualibuscunque. Fortasse hanc quoque ob causam litterae dicuntur orationis subsidia, quoniam earum ope voces, ceteroquin levibus auris traditae, in perpetuum consignantur: ut Lucanus ait Pharsal. III, 219 sq.

*Phoenices primi, famae si creditur, ausi
Mansuram rudibus vocem signare figuris.*

Itaque nihil relinquitur rationis, quo ἀλεξίλογος in dictionibus absurdis atque analogiae repugnantibus collocetur, praesertim quum et Eustathius illam vocem Critiae assignaverit, et praeterea auctor anonymus in Bekkeri Anecdotis T. I. p. 382, 19. Ἀλεξίλογα· οὕτω τὰ γράμματα κέκληκε Κριτίας ὁ τύραννος. Unde sequitur intempestivam esse Schweighaeuseri coniecturam, proponentis γράμματα λεξίλογα. Et perapte quidem, inquit, sciteque τὰ γράμματα (id est scripturae elementa) ita dicta mihi visa erant, quasi verbilega; scilicet quod valeant illa πρὸς τὸ λέξαι τοὺς λόγους, quod eorum opera λέγομεν (id est συλλέγομεν) τοὺς λόγους, colligimus conservamusque verba et dicta, quae absque illo admirabili invento in aëre dissiparentur perirentque.

V. 11. De vetustissima *Carum θαλαττοκρατία* Thucydid. I, 4. Μίνως γὰρ παλαιτάτος ὢν ἀποῆ ἴσμεν ναυτικὸν ἐκτίσαστο — Κᾶρας ἐξέλασας καὶ τοὺς ἐαυτοῦ παῖδας ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας. cf. Herodot. I, 171. II, 152. 154. Diodor. Sic. V, 53. Cum hac narratione de *navium onerariarum* inventione non consentit Plin. H. N. VII, 57., qui eam assignat *Hippo Tyrio*. Sed hoc nihil refert. Inventa scilicet iis tribui solent gentibus, quae maximum in re aliqua collocant studium atque diligentiam.

V. 12 sqq. In libris mss. et edd. legitur: τὸν δὲ τροχὸν γαίης τε καμίνου τ' ἔκγ. εὔρε — ἢ τὸ κ. καταστήσασα τ. sc. πόλις, i. e. *Athenae*. Sed haec lectio adversatur aliorum scriptorum

κλεινότετον κέραμον, χρήσιμον, οἰκονόμον,

quantuliscunque narratiunculis, *rotae figlinae inventionem Anacharsidi tribuentium*. Ephorus ap. Strabon. VII, 3, 9. p. 303. *Εὐρήματα τε αὐτοῦ (Ἀναχάρσιδος) λέγει τά τε ζώπυρα καὶ τὴν ἀμφίβολον ἄγκυραν καὶ τὸν κεραμικὸν τροχόν. ταῦτα δὲ λέγω, σαφῶς μὲν εἰδὼς, ὅτι καὶ οὗτος αὐτὸς οὔτε ἀληθέστατα λέγει περὶ πάντων, καὶ δὴ καὶ τὸ τοῦ Ἀναχάρσιδος· πῶς γὰρ ὁ τροχὸς εὐρημα αὐτοῦ, ὃν οἶδεν Ὅμηρος πρεσβύτερος ὢν;* (II. σ, 600., ubi paullulum mutatus legitur versus):

Ὡς δ' ὅτε τις κεραμεὺς τροχὸν ἄρμενον ἐν παλάμῃσιν καὶ τὰ ἐξῆς. Posidonius ap. Senec. Ep. XC. Tom. IV. p. 11. ed. Argent. *Anacharsis, inquit, invenit rotam figuli, cuius circuitu vasa formantur. Deinde, quia apud Homerum invenitur figuli rota, mavult videri versus falsos esse, quam fabulam.* cf. Diog. Laërt. in vita Anacharsid. I, 105. Plurimi quidem, ut hinc colligere licet, auctores ad Anacharsidem retulerunt *rotae figlinae inventionem*: verum enimvero quoniam artes, quae paullatim formantur et excoluntur, non uno puncto temporis, ab aliis ad alios referuntur inventores, idem transferri potest ad hunc locum, praesertim quum ex ipso Homero vulgarem falsam fuisse opinionem declaretur. Attamen totius sententiae contextus et quae a Plinio (H. N. VII, 57. med. p. 414, 12. ed. Hard.) narrantur, *figlinas Co-roebum Atheniensem invenisse*, palmariam confirmant Casauboni coniecturam, *τροχοῦ* commendantis pro *τροχόν*. cf. Menag. ad Diog. L. I, 105. *Κέραμος* enim sive *vas figlinum* est quasi *suboles* (ἐκγονος) *rotae, terrae et camini* (τροχοῦ γαίης τε καμίνου τ'). Critias hanc periphrasim singulari studio amplexus esse videtur, quum eadem fere utatur fragm. 7, 9. *πλάστιγξ θ' ἢ χαλκοῦ θυγάτηρ* —. Similiter Xenarchus ap. Athen. II. p. 64. A. *patinam* vocat *τροχήλατον κόρην*, tanquam *rotae filiam*. cf. Casaub. ad h. l. Herodotus V, 88. *Ἀττικὸν* dicit *κέραμον*. cf. Valckenar. ad h. l. Matro Parodus ap. Athen. IV. p. 156. F. *Ἀττικῶ ἐν κέραμῳ πέττων τρεῖς καὶ δέκα μῆνας*. Athen. XI. p. 480. C. *ἐπίσημοι κύλικες (κέραμα ποτήρια) αἱ τε Ἀργεῖαι καὶ αἱ Ἀττικαί*. Iacobs. ad Anth. Gr. Vol. I. P. 2. p. 141. *Atheniensibus artem vasa e terra fingendi tribuit antiquitas, eosque terra promontorii κωλιάδος usos esse, tradit Eratosth. ap. Macrob. in Sat. V, 21., unde Plutarchus T. II. p. 42. D. eum, qui in ora-*

ἢ τὸ καλὸν Μαραθῶνι καταστήσασα τρόπαιον.

2.

Alterum Critiae fragmentum elegiacum ex eo Πολιτειῶν ἐμμέτρων loco decerptum esse videtur, quo Lacedaemoniorum descriptae erant virtutes ac proprietates: agitur enim de Lacedaemoniorum temperantia, in bibendo potissimum et edendo declarata. Neque omnino Critias Lacedaemoniorum rem publicam sine studio et amore persecutus est, utpote qui vel publice benevolam suam hac de re existimationem pronuntiare haud sit cunctatus; nimirum in oratione adversus Theramenem habita in senatu: Καλλίστη μὲν γὰρ δήπου, inquit, δοκεῖ πολιτεία εἶναι ἢ Λακεδαιμονίων*). Sicut igitur omnem Lacedaemoniorum rem publicam, ita singulas quoque eorundem institutiones eximio amplexus erat favore. Quod quidem patebit imprimis, si quis contulerit similis argumenti locum ἐν τῇ Λακεδαιμονίων ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ. Ὁ μὲν Χῖος, inquit, καὶ Θάσιος ἐκ μεγάλων κυλικῶν ἐπιδέξια, ὁ δ' Ἀττικὸς ἐκ μικρῶν ἐπιδέξια, ὁ δὲ Θεσσαλικὸς ἐκ πώματα προ-

---

tione nihil nisi Atticismum animadvertat, similem esse ait τῷ μὴ βουλομένῳ πιεῖν ἀντίδοτον, ἂν μὴ τὸ ἀγγεῖον ἐκ τῆς Ἀττικῆς Κωλιάδος ἢ κεκεραμευμένον. Inter Atticas merces τοὺς κεράμους numerat Aristoph. in Acharn. 910. — Κεκοπίς λάγυνε est ap. Posidipp. Ep. XI, et κύλικες Ἀθηναῖαι in Pindari fragm. [89. ed. Boeckh.]

V. 14. Editiones antiquae exhibent Μαραθῶνι, Schweigh. Codd. Μαραθῶνος.

*) Xenoph. Hell. II, 3 34. Wyttenbachius ad Eclog. hist. p. 403. Non solo partium studio ita iusticasse videtur Critias; quippe qui librum etiam scripsisset de Lac. Repub. non quidem ad nos servatum, sed ex multis tamen veterum mentionibus cognitum. Respicit autem librum pedestri oratione de Lacedaemoniorum re publica conscriptum, cuius postea singularis mentio fiet.

πίνει, ὅταν ἂν βούλωνται, μεγάλα· Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν παρ' αὐτῷ ἕκαστος πίνει, ὃ δὲ παῖς οἰνοχοῖ, ὅσον ἂν ἀποπίη. (Fragm. 24.) Athenaeus X. p. 432. D. — 435. B. Προπόσεις δὲ, τὰς γινομένας ἐν τοῖς συμποσίοις, Λακεδαιμόνιοις οὐκ ἦν ἔθος ποιεῖν, οὐδὲ φιλοτησίας διὰ τούτων πρὸς ἀλλήλους ποιεῖσθαι. δηλοῖ δὲ ταῦτα Κριτίας ἐν τοῖς Ἐλεγείοις·

Καὶ τόδ' ἔθος Σπάρτη μελέτημά τε κείμενόν 2
 ἔστιν,
 πίνειν τὴν αὐτῷ οἰνοφόρον κύλικα,
 μὴ δ' ἀποδωρεῖσθαι προπόσεις ὀνομαστὶ λέγοντα,

V. 1 sqq. De Lacedaemoniorum potandi consuetudine Xenophon in Lac. Rep. V, 4. Καὶ μὲν τοῦ πότου ἀποπαύσας τὰς οὐκ ἀναγκαίας πόσεις, αἱ σφάλλοισι μὲν σώματα, σφάλλοισι δὲ γνόμας, ἐφῆκεν, ὁπότε διψῶν ἕκαστος, πίνειν· οὕτω νομίζων ἀβλαβέστατόν τε καὶ ἡδιστόν ποτόν γίνεσθαι. cf. C. O. Müller's Dorier Vol. 2. p. 276.

V. 2. Libri omnes πίνειν τὴν αὐτῷ οἰνοφόρον κύλικα· sc. τινὰ τῶν Λακεδαιμονίων, sive ἕκαστον. Sed quomodo interpretandus sit hic versus nescio. Emendandum est igitur τὴν αὐτῷ, quod sermone patrio dicimus *Ein jeder für sich*, idem quod modo vidimus ex eiusdem Critiae Lac. Polit. τὴν παρ' αὐτῷ ἕκαστος πίνει. Atque proclivior etiam fuit invitae librarii animus ad lectionem αὐτῷ propter praecedentem articulum τὴν. Weberus in interpret. Poët. eleg. p. 261. aut eandem sequutus est coniecturam, aut sententiarum tenor eum perduxit ad versiculum ita conformandum:

Dass man für sich nur den weinschwangeren Becher entleert.
 [An forte τὴν αὐτῷ ita explicari et defendi possit, ut sit eiusdem generis vinum, neque ab alio vino ad aliud transeat? Est tamen nihil quam hariolatio. SILLIG.]

V. 3. Respicit poeta morem omnium fere Graecorum communem, a solis Lacedaemoniis alienum, aliis salutem propinandi, ubi amicorum, amasiarum, propinquorum, deorum, ceterorum nomina (ὀνόμασι) laudari solita erant. cf. v. 7 sq. Qua de re doctissime disputavit Welckerus ad Theognid. v. 315. 319.

μηδ' ἐπὶ δεξιτερὰν χεῖρα κυκλοῦν Θασίον.
5 ἄγγεα [δ'] οἶν [αχθῆ λάβροις χεῖλεσσιν ἀφύσσειν

V. 4 sq. Edd. veteres: μηδ' ἐπὶ δεξιτερὰν χεῖρα κυκλοῦν θιάσου ἄγγεα. Levissima mutatione emendat Casaubonus θιάσον. *Melius, inquit, θίασον. Est autem κυκλοῦν θίασον, in orbem per singulos convinas poculum ducere. Respicit enim ad morem τοῦ περιφέρειν τὸ ποτήριον, quod a dextris fieri incipiebat.* cf. fragm. 7, 7. προπόσεις ἐπιδέξια νωμῶν. Quum Cod. A. exhiberet κύκλω θιάσου, Schweighaeuserus dedit κύκλω θιασοῦν, i. e. *thiasum agere, bacchari*. Sed recte Schneiderus ὁ Μακαρίτης in Lex. s. v. observavit illud verbum non quadrare in huius loci sententiam. Prosonus in Adversariis p. 120. metathesi litterarum dedit κυκλοῦν Θασίον, i. e. *vini Thasii*: quae quidem emendatio hodie mihi praeter ceteris placet, ita ut eam recipiendam esse censeam. Quid enim hoc genitivo convenientius est elegantiae sermonis Graeci? Non omne vinum Thasium in gyro circumferri solebat, sed unum alterumve poculum illius plenum. De vino Thasio vid. Athen. I, 28 sq.

V. 5. Hic profecto est locus plane idoneus ad divinationem criticam exercendam, qua quidem, ut deinde videbimus, Passovio feliciter adhuc functus est nemo. Cod. A. ἄγγεα λυδῆ χειρηνασίατο γενῆς. Ed. Venet. et Bas. χειρηνασίατο. Cas. χειρηνασίατο. Prosonus l. c. *Λυδῆ χεῖρ Ἀσιατογενῆς* —. Sed Passovius in schedula quadam mecum communicata ex corrupta codicum scriptura χειρηνασίατο tria elementa *ETN* ad versus maiorem traxit, et in iis vestigia adiectivi cuiusdam cum οἶν — compositi deprehendit, ita ut haec prodirent scripturae vestigia:

ἄγγεα οἶν . . . . .
. . . . . Λυδῆ χεῖρ Ἀσιατογενῆς.

Ex his vestigiis duplicem restituendi protulit rationem, unam:

ἄγγεα [δ'] οἶν [οχόας τε ποτὶ στομάτεσσιν ἀείρειν
εἴωθεν] Λυδῆ χεῖρ Ἀσιατογενῆς.

Quod quidem distichum in linguam Germanicam ipse convertit hoc modo:

*Aber die Krüg' und die Schoppen empor zum Munde zu raffén,
Pfleget die Lydische Faust, Asiens Boden entstammt.*

Nobis saltem magis placuit, quam secundo loco proposuit restitutionem, in ordinem recepta atque ita translata a Wehero, *die eleg. Dichter* p. 649.

εἴθιστα] *Λυδίη χεῖρ Ἀσιατογενῆς,*
καὶ προπόσεις ὀρέγειν ἐπιδέξια, καὶ προκαλεῖ-
σθαι

ἔξονομακλήδην, ᾧ προπιεῖν ἐθέλει·
εἴτ' ἀπὸ τοιούτων πόσεων γλώσσας τε λύουσι

*Aber die Krüge sogar nach den gierigen Lippen zu führen,
 Hat Asiatergebrauch Lydische Fäuste gewöhnt.*

Notissima est autem Lydorum luxuria ac mollities, de
 qua iam Xenophanes ap. Athen. XII. p. 526. B.

*Ἀφροσύνης *) δὲ μαθόντες ἀνωφελίας παρὰ Λυδῶν,
 ὄφρα τυραννίης ἦσαν ἐπὶ στυγερῆς,
 ἤεσαν εἰς ἀγορῆν παναλουργέα φάρε' ἔχοντες,
 οὐ μείους ἢπερ χίλιοι εἰς ἐπίπαν·
 ἀρχαλοὶ χαιτήσιν ἀγαλλόμεν' εὐπρεπέεσσιν,
 ἀσκητοῖς ὀδμῆν χρίμασι δυνόμενοι.*

Adiungit Athenaeus: Οὕτω δ' ἐξελύθησαν [οἱ Λυδοὶ] διὰ
 τὴν ἄκαιρον μέθην, ὥστε τινὲς αὐτῶν οὔτε ἀνατέλλοντα τὸν
 ἥλιον οὔτε δυνόμενον ἐωράκασι. cf. XII. p. 515. D. sq.
 Herodot. I, 93. *Λυδῶν δῆμου αἱ θυγατέρες πορνεύονται*
πᾶσαι, συλλέγουσαι σφίσι φερνάς κ τ. λ. cf. cap. 94. Ante
omnia autem respiciendum, quod Herodot. I, 155. narrat de
origine morum istorum effeminatorum, Croeso Cyri suasore:
Ἄπειπε μὲν σφι [Λυδοῖς] πέμπας ὅπλα ἀρήϊα μὴ ἐκτῆσθαι·
κέλευε δὲ σφεας κισθῶνάς τε ὑποδύνειν τοῖσι εἴμασι καὶ κο-
θόρονους ὑποδέεσθαι· πρόειπε δ' αὐτοῖσι κισθαρίζειν τε καὶ
ψάλλειν καὶ καπηλεύειν παιδεύειν τοὺς παῖδας. καὶ ταχέως
σφέας, ᾧ βασιλεῦ, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὄψαι γεγονότας.

V. 8. Ed. Venet. *προπιεῖν* Bas. *προπινεῖν*· Casaub. *προπίνειν*,
 quod adversatur rationibus metricis. Ed. Bas. proxime ac-
 cedit ad lectionem *Ms. Epit. προπιεῖν*, quae quidem et sen-
 tentiae et mensurae satisfacit. Ita etiam Welcker. ad Theognid.
 p. 18. Quam Schweigh. ex Cod. A. recepit lectionem *προ-*
πολεῖν, ea, quum maxime spectet ad cultum deorum, ab
 nostro saltem loco aliena est.

V. 9. Edd. *γλώσσας τε λύουσι*. Schw. *Mss. γλ. τελούσιν*, haud
 dubie profectum ex librariorum incuria.

*) Ita emendavit I. G. Schneiderus in margine exempli sui,
 quod hodie manibus teritur Passovii, pro vulg. *Ἀφροσύνης*.

- 10 εἰς αἰσχροὺς μύθους, σῶμά τ' ἀμαυρότερον
 τρέχουσιν, πρὸς δ' ὄμμ' ἀχλὺς ἀμβλωπὸς ἐφίξει,
 λῆσις δ' ἐκτίθει μνημοσύνην πραπίδων,
 νοῦς δὲ παρέσφαλται, δμῶες δ' ἀκόλαστον
 ἔχουσιν
 ἦθος, ἐπεισπίπτει δ' οἰκοτριβῆς δαπάνη.
- 15 οἱ Λακεδαιμονίων δὲ κόροι πίνουσι τοβοῦτον,

V. 11. *τρέχουσιν*] Sic libri omnes: languidius tamen illud verbum esse hoc loco quilibet animadvertet. Leni igitur singularum litterarum mutatione scribendum est *τρέχουσιν*, quo quidem verbo nihil strictius accommodatum huic loco: id enim potissimum spectat ad libidines, quibus animus atque corpus atteritur, conficitur, corrumpitur. Epigram. Adesp. X, 1 sq. in Anth. Gr.

*Δισσοὶ με τρέχουσι καταγίζοντες ἔρωτες,
 Εὔμαχε, καὶ δισσαῖς ἐνδεδεμαι μανίαις.*

ib. XXVII, 3. ἀλλ' ἐμ' Ἀπολλοφάνους τρέχει πόθος.

Ἀχλὺν qualem veteres cogitatione sibi finxerint, discendum est ex Hesiod. Scut. 264 sqq.

*παρ' δ' Ἀχλὺς εἰσθήκει ἐπισμυγερή τε καὶ αἰνή,
 χλωρή, ἀυσταλέη, λιμῶν καταπεπτηνῖα,
 γουνοπαχῆς, μακροὶ δ' ὄνυχες χεῖρῶσιν ὑπῆσαν·
 τῆς ἐκ μὲν ἕνῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δὲ παρειῶν
 αἶμ' ἀπελείβειτ' ἔραξ', ἣ δ' ἄπλητον σεσαρυῖα
 εἰσθήκει. — — cf. Lessingii *Laocoon* p. 251.*

V. 12. Codd. et edd. veteres *λήσις*, quod Casaubonus princeps mutavit in *λήστις*. *Λῆστις*, inquit, idem est ac *λήθη*: sic *Epitome*, recte. Prius erat *λήσις*, quod non probo. Vox est Dictatoris philologi. Sed in *Epit.* *λήστις* non extare nisi suprascriptum Schweighaeuserus testatur. Atque interpretationem vocis *λήσις*, *βούλησις*, *αἴρεσις*, a verbo *λάω*, Hesychius quidem praebet, unde tamen minime sequitur eam unicam fuisse illius vocis notionem. Ostendas mihi, quaeso, non eodem iure vocabulum *λήσις*, i. q. *λήθη*, referri posse ad verbum *λήθη* sive *λήθημαι*. Itaque retinenda est Codd. lectio, probata insuper Maximo *περὶ καταρχῶν* 77. Etiam in Sophocl. Oed. Col. 590. (584.) libri Tricliniani exhibent *λήσιν*, ceteri *λήστιν*.

V. 15 sqq. De modica bibendi ratione praestantissima apud scriptores veteres extant praecepta, quae collegit Welcker. ad

ὥστε φρέν' εἰς ἰλαρὰν ἀσπίδα πάντ' ἀπάγειν
 εἷς τε φιλοφροσύνην γλῶτταν μέτριόν τε γέλωτα.
 τοιαύτη δὲ πόσις σώματί τ' ὠφέλιμος,
 γνώμη τε κτήσει τε, καλῶς δ' εἰς ἔργ' Ἀφροδίτης
 20 πρὸς θ' ὕπνον ἤρμοσται, τὸν καμάτων λιμένα,
 πρὸς τὴν τερπνοτάτην τε θεῶν θνητοῖς Ὑγίαιαν,
 καὶ τὴν Εὐσεβίης γείτονα Σωφροσύνην.

Theognid. p. 16 sqq. ubi tamen unum desideramus Alexidis
 ap. Athen. X. p. 431. B.

— τοῦτ' ἔσθ', ὄραε, Ἑλληνικὸς
 πότος, μετρίοισι χρωμένους ποτηρίοις
 λαλεῖν τε καὶ ληρεῖν πρὸς αὐτοὺς ἠδέως.
 τὸ μὲν γὰρ ἕτερον λουτρόν ἐστιν, οὐ πότος,
 ψυκτῆρι πίνειν καὶ κάδοις, θάνατος μὲν οὖν.

V. 16. Singula verba ita iunge: ὥστε πάντα ἀπάγειν τὴν φρένα
 εἰς ἰλαρὰν ἀσπίδα, καὶ τὴν γλῶτταν εἰς φιλοφροσύνην τε καὶ
 μέτριον γέλωτα· i. e. ut quilibet animum advertat hilari cer-
 tamini linguamque deducat ad benignitatem et modicum risum.
 ἰλαρὰ ἀσπίς opposita est Lydorum potandi certaminibus (προ-
 καλεῖσθαι κ. τ. λ. v. 7 sq.). φιλοφροσύνη κ. τ. λ. opposita
 Lydorum αἰσχροῖς μύθοις (v. 10.).

V. 19. κτήσει] i. e. talem potandi modum non excipit οἰκο-
 τριβῆς δαπάνη. Καλῶς δ' εἰς Schweigh. Codd. vulg. καλῶς εἰς.

V. 20. Loquutio τὸν καμάτων λιμένα propter articulum τὸν
 spectat tantum ad ὕπνον, licet sententia et usus linguae mini-
 me adversetur, si quis illam loquutionem simul appositionem
 esse statuat ἔργων Ἀφροδίτης. Λιμὴν scilicet dicitur quinetiam
 τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον. Vid. Valckenar. Schol. ad Eurip.
 Phoen. 18. Iacobsii Anth. Palat. p. 642.

V. 21. Male Codd. ὕγαιαν habent, formam et ignobiliorem et
 mensurae infestam. De sanitatis numinibus ipsaque Ὑγία
 v. Creuzer. Symbolik II. p. 350 sqq. (p. 396 sqq. ed. noviss.)

V. 22. Sicut praecedenti versu Ὑγία, ita hic Εὐσεβία et Σω-
 φροσύνη tanquam deae eademque vicinae (fortasse in templo
 quodam Atheniensi consociatae) inducuntur. Similiter Theo-
 gnis 1151 sqq.

Ἐλπεις ἐν ἀνθρώποισι μόνη θεὸς ἐσθλή ἔνεστιν,
 ἄλλοι δ' Οὐλυμπόνδ' ἐκπρολιπόντες ἔβαν.

Ἐξῆς δὲ πάλιν φησίν·

αἱ γὰρ ὑπὲρ τὸ μέτρον κυλίκων προπόσεις πα-
ραχρῆμα

τέρψασαι λυποῦσ' εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον.

25 ἢ Λακεδαιμονίων δὲ δίαιθ' ὀμαλῶς διάκειται,
ἔσθειν καὶ πίνειν σύμμετρα πρὸς τὸ φρονεῖν

ᾠχετο μὲν Πίστις, μεγάλη θεὸς, ᾠχετο δ' ἀνδρῶν
Σωφροσύνη· Χάριτες τ', ᾧ φίλε, γῆν ἔλιπον.

V. 24. Libri omnes *τέρψασαι λυποῦσ'* κ. τ. λ. quod temere opinatur Casaubonus emendandum esse: *τέρψασαί σε λυποῦσ'*. Namque *λυπεῖν* primam syllabam productam habet, ita ut pronomen *σε* metrum excedat. Hesiodi. *Ἔργ.* 399. *διε μὲν γὰρ καὶ τρις τάχα τεύξεαι ἦν δ' ἔτι λυπῆς κ. τ. λ.* Theognis 593. *μήτε κακοῖσι νοσῶν λυποῦ φρένα, μήτ' ἀγαθοῖσιν.* cf. d' Orvill. ad Chariton. p. 359. — *τέρψασαι*, sc. τὸν πίνοντα sive θυμόν, ut Homer. *Il.* ε, 189. *τῆ ὄγε θυμὸν ἔτερπεν.* *Odyss.* α, 107. *πεσοῖσι προπάροιθε θυρῶν θυμὸν ἔτερπον.*

V. 26. Edd. *ἔσθειν*, forma poëtica. Homer. *Il.* ω, 415. *ἔσθουσ', 476. ἔσθων καὶ πίνων.* *Odyss.* β, 75. *ἔσθέμεναι. ν, 409. ἔσθουσαι βάλανον μενοεικέα, καὶ μέλαν ὕδωρ πίνουσαι.* cf. Athen. VII. p. 277. F. XIII. p. 596. B. XIV. p. 645. A. Cod. A. praebet scripturam vulgarem *ἔσθίειν*, quam, sicubi metro adversatur, iam in carminibus Homericis declinatam esse videmus.

Alterum hemistichium et principium proximi versus in omnibus libris ita scribitur: *σύμμετρα πρὸς τὸ φανέν καὶ τὸ πονεῖν*, quae quidem verba, quum omni careant sensu, Casaubonus emendare studuit hunc in modum: *σύμμετρα πρὸς τὸ φαγεῖν καὶ τὸ πιεῖν εἶναι δυνατούς. Spartanorum diaeta est, sic edere et bibere, ut, cum recedunt de mensa, adhuc possint edere et bibere. Sapientum est praeceptum (sic ille pergit) fugiendum esse πλεσμονήν, et nunquam ad sacietatem usque bibendum aut edendum. Etiam magnus medicorum Apollo iubet ἀσκεῖν ἀκορίην τροφῆς. Bene intellexit Schweigh. nimis illam coactam esse interpretationem; quam tamen ipse profert coniecturam et explicationem, de librorum scriptura *φανέν* extricans *φέρειν*, illa eodem laborat malo; nimirum hancce proponit structuram: *πρὸς τὸ εἶναι δυνατούς καὶ τὸν πόνον φέρειν.* — Quid autem facilius, quam ex hisce scripturae ductibus *ΦΑΝΕΝ* elicere *ΦΡΟΝΕΙΝ*, sententiae huius loci prorsus consentaneum? *Ἡ δίαιτα τῶν Λακεδαιμονίων**

καὶ τὸ πονεῖν εἶναι δυνατούς· οὐκ ἔστ' ἀπό-
τακτος
ἡμέρα οἰνώσαι σῶμ' ἀμέτροισι πότοις.

ὁμαλῶς διάκειται, ὥστε αὐτοὺς ἔσθαι καὶ πίνειν σύμμετρα πρὸς τὸ φρονεῖν καὶ πρὸς τὸ εἶναι δυνατοὺς πονεῖν· i. e. *Lacedaemoniorum diaeta congruenter se habet, ita ut edant atque bibant convenienter sanae menti (φρονεῖν) et subeundis laboribus; sive: tantum edunt et bibunt, quantum congruens et aptum est ad mentem sanam conservandam et labores tolerandos; quantum sufficit, ut mentem sanam sustineant atque labores perferre possint.* — Eadem est structura vocis σύμμετρος ap. Xenoph. de re equestri 1, 16. πρὸς δὲ ταύτας (sc. κνήμας) ὡς ἂν συμμέτρως ἔχη, συναύξεται καὶ τὸ ἄλλο σῶμα. Atque verbum φρονεῖν omnino idoneum esse ad sententiarum tenorem, ex versibus 18. 19. luce clarius conficitur: etenim quod ibi γνώμη et σῶμα significant, id hoc loco expressum est verbis φρονεῖν et πονεῖν. Similiter Homer. II. ζ, 79. μάχεσθαι τε φρονεῖν τε. Lacedaemoniorum bibendi modo contrarium Critias descripsit v. 9 sqq. qui quidem locus itidem favet emendationi nostrae. — Longius repetita videtur coniectura Jacobsii in docta Athenaei Schweighaeuseriani censura, annis 1804. et 1805. Ephem. litter. Halensibus inserta, πρὸς τ' ὄχανον, neque eam in Animadv. ad. Athen. repetivit vir egregius.

V. 27. Edd. et Cod. A. οὐκ ἔστι ἀπότακτον ἡμέρα οἰνώσαι σῶμα ἀμέτροισι πότοις. Casaub. autem dedit, ὡς ἔστ' ἀπότακτον ἡμέρα κ. τ. λ. quod Dalecampius convertit: *Est enim insolentis ac incompositi potione immoderata et vinolentia corpus suum obruere.* Sed ita nondum expressa est vox ἡμέρα, quae quid hoc loco significet nemo intelligit. Itaque nobis confugiendum est ad rationem magis expeditam, vestigia persequentibus, quae exhibet *Epit. οὐκ ἔστ' ἀπότακτος ἡμέρα οἰνώσαι σῶμ' ἀμέτροισι πότοις, i. e. Non est constitutus dies ad corpus onerandum immodicis vini potionibus.* Eadem adiectivi ἀπότακτος significatio extat ap. Herodot. II, 69. καὶ σιτία ἀπότακτα διδόντες καὶ ἰρήϊα. Neque sensum huius loci exposuit quisquam Welckero ingeniosius ad Theognid. 321. p. 102. *De potandi certamine v. Athen. X. p. 436—438., et quod ad Xenocratem attinet, Congiorum victorem, cf. van den Wypersse de Xenocrate philosopho p. 16 ss. Corinthi πολυ-*

3.

Ad Critiae corpus elegorum politicorum (*Πολιτείας ἐμμέτρους*) haud dubie referenda sunt etiam disticha, quae in Alcibiadem scripta servarunt Hephaestio atque Plutarchus. Etenim sicut praecedenti fragmento Lacedaemoniorum instituta quaedam moresque praedicavit poëta, ita hoc potissimum spectare videtur ad Atheniensium rem publicam. Hephaestio quidem *περὶ συνεκφωνήσεως* verba faciens (pag. 22. ed. Gaisford.) *Τρόποι*, inquit, *εἰς τῆς συνεκφωνήσεως οἶδε· ἢ γὰρ δύο μακρὰ εἰς μίαν μακρὰν παραλαμβάνονται — ἢ δύο βραχεῖαι εἰς μίαν βραχεῖαν — ὥσπερ Κριτίας ἐν τῇ εἰς Ἀλκιβιάδην ἐλεγείᾳ οὐκ ᾔετο ἐγχωρεῖν τὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ὄνομα, φησὶ γὰρ ἐν ἐκείνῃ οὕτως·*

3 *Καὶ νῦν Κλεινίου υἱὸν, Ἀθηναῖον, στεφανώσω,
Ἀλκιβιάδην νέοισιν ὑμνίους τρόποις·*

ποσίας certamen a sapiente Periandro in Anacharsidis honorem celebratum esse, Athenis in Congiorum festo ex Orestis inde et Demophontis aut Pandionis regis temporibus hic ludus constitutus esse ferebatur (cf. Schol. Aristoph. Eqq. 95. Ach. 960.), eoque spectare mihi videtur Critias ap. Athen. X. p. 45. B. Spartanorum morem laudans: Οὐκ ἔστ' ἀπότακτος Ἡμέρα οἰνώσαι σῶμ' ἀμέτροισι πότοις.

V. 1. Male Gaisfordius scripsit *υἱόν*. Veram scripturam recipimus ex Codice Rhedigerano Vratislaviensi, qui tamen minus bene cum aliis exhibet *Ἀθηναῖον* pro lectione Cod. B. et Bentleii ad Manil. II, 898. *Ἀθηναῖον*.

V. 2. Similia exempla protulit Hephaestio l. c. Aliud Hotchkisius deprompsit ex Brunckii Analectis. T. III. p. 304.

*Νύμφαι Κρηναῖαι με συνήρπασαν ἐκ βιότοιο,
καὶ τάχα περὶ τιμῆς εἴνεκα τοῦτ' ἔπαθον,
νηπίη, οὐδὲ δυοῖν ἔτεοιν τέλος ἐξανίσασα,
Φιλησίη τὴν κληῖον, Ἀύσονις γένος.*

Nam hic quoque quartus versus est iambicus, quem vox *Φιλησίη* flagitabat eadem ex caussa, qua ap. Critiam *Ἀλκι-*

οὐ γάρ πως ἦν τοῦνομ' ἐφαρμόζειν ἐλεγείῳ,
 νῦν δ' ἐν ἰαμβείῳ κείσεται οὐκ ἀμέτρως.

Ex dicendi formula *Καὶ νῦν* abunde liquet non Alcibiadem solum, sed alios quoque viros perillustres a Critia celebratos fuisse elegis, quos olim utrumque illud exceperat distichum hucusque servatum. —

Plutarchus autem in vita Alcib. c. 53. *Τὸ μὲν οὖν ψήφισμα τῆς καθόδου πρότερον ἐκεκίρωτο, Κριτίου τοῦ Καλλιίσχρου γραψαντος, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ἐλεγείοις πεποίηκεν, ὑπομιμνήσκων τὸν Ἀλκιβιάδην τῆς χάριτος ἐν τούτοις*

*Γνώμη δ' ἣ σε κατήγαγ', ἐγὼ ταύτην ἐν ἅπασι 4
 εἶπον, καὶ γράψας τοῦργον ἔδρασα τόδε*

βιάδης. cf. d'Orvill. ad Charit. p. 258. Jacobs. ad Anth. Gr. Vol. III. P. 2. pag. 285 sq.

V. 3. Metro adversatur lectio Cod. Vrat. *τοῦνομα* pro vulg. *τοῦνομ'*.

V. 5. De Alcibiadis revocatione ac restitutione vid. Thucyd. VIII, 97. Diodor. Sic. XIII, 37. Critias tunc temporis (Olymp. XCII, 1.) fuit etiam popularis (δημαγωγός, v. Valckenar. Diatribe Euripid. p. 254.), quippe qui paulo ante Phrynichi, oligarchiae studiosi patriaeque proditoris, iam mortui cadaver ex patria eiiciendum plebiscito effecisset. Lycurg. in Leocrat. 113. p. 164. Steph. *Ψηφίζεται ὁ δῆμος Κριτίου εἰπόντος τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν προδοσίας, κἂν δόξη προδότης ὄν ἐν τῇ χώρᾳ τεθάφθαι [Φρύνιχος], τὰ τε ὅσα αὐτοῦ ἀνορύξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω τῆς Ἀττικῆς κ. τ. λ.* cf. Thucyd. VIII, 90 sqq. Lysias in Argorat. 70 sqq. p. 136. Steph. Meier. de bonis damnatorum p. 181. N. 68. Valckenarius l. c. scribit *Γνώμην δ' ἣ σε κ. τ. λ.* quod ex coniectura, non ex Codd. dedisse videtur.

V. 6. Pro lectione absurda *ἔγραψα* H. Stephanus princeps ex vetusto Cod. reposuit *ἔδρασα*, quae quidem lectio postea confirmata est Codicibus Parisiacis A. B. C. E. F. a Baehrio ad Plutarchi Alcib. collatis, unico D. vulgatam exhibente. Namque *γνώμην γράφειν* respondet Latinorum loquutioni *rogationem ferre*, *ἔργον δρᾶν* autem, *rogationem* (h. l. restitutionis tuae) *perferre*.

σφραγίς δ' ἡμετέρης γλώττης ἐπὶ τοῖσδεσι κεῖται.

4.

Plutarchus in Cimonis vita c. 10. Γοργίας ὁ Λεον-
τινός φησι τὸν Κίμωνα τὰ χρήματα κτᾶσθαι μὲν, ὡς χρῶντο,
χρησθαι δὲ, ὡς τιμᾶτο· Κριτίας δὲ, τῶν τριάκοντα γενό-
μενος, ἐν τοῖς ἐλεγείοις εὔχεται

5 Πλοῦτον μὲν Σκοπαδῶν, μεγαλοφροσύνην δὲ
Κίμωνος,

V. 7. Formam poëticam restituendam censui, pro frequenti lit-
terarum A et H permutatione; vulg. σφραγίς. Theoguis 19 sq.

Κύρνε, σοφίζομένῳ μὲν ἐμοὶ σφραγίς ἐπικείσθω
τοῖσδ' ἔπειν. λήσει δ' οὐ ποτε κλεπτομένη.

Lucian. Epigram. XXXV, 1. Ἀρρήτων ἐπέων γλώσσα σφρα-
γίς ἐπικείσθω. cf. Jacobs. ad Anth. Gr. Vol. II. P. 2. p. 435.
Christodor. Copt. in Anth. Gr. T. III, p. 162. vers. 31. χαλ-
κείης ἐπέδησεν ὑπὸ σφραγίδα σιωπῆς. In Stobaei Florileg.
XXXIV, 9. p. 215. Soloni ascribitur dictum: Σφραγίζου τοῖς
μὲν λόγους σιγῇ, τὴν δὲ σιγὴν καιρῷ. — Simili more, quo
hic sigillum, alias clavis est imago taciturnitatis, Sophocl.
Oedip. Col. 1051. ed. Herm.

ὧν καὶ χρυσία

κλῆς ἐπὶ γλώσσα βέβακεν

προσπόλων Εὐμολπιδᾶν.

ἡμετέρης, omnes Codd. Paris. Ex manifesto errore profe-
ctum est ἡμετέροις. Deinde plerique ἐπὶ τοῖσδεσι, E. ἐπὶ τοῖς-
δε σοι. F. ἐπὶ τοῖς δε σοι. cf. Thiersch. Gram. Gr. §. 206, 25.

V. 1 sq. Atque huic etiam disticho sensum atque spiritum inesse
politicum nemo sanus infitias ibit.

V. 1. Vulg. Σκοπάδων. Ἴσως γραπτέον Σκοπαδῶν. ΚΟΡΑΗΣ.
Est enim haec forma patronymica. Unus ex Scopadis me-
moratur ap. Cic. de Orat. II, 86, 352. Dicunt enim, cum
coenaret Cranone in Thessalia Simonides apud Scopam, for-
tunatum hominem et nobilem, cecinissetque id carmen, quod
in eum scripsisset, in quo multa ornandi causa poëtarum more
in Castorem scripta et Pollucem fuissent, nimis illum sordide
Simonidi dixisse, se dimidium eius ei, quod pactus esset, pro
illo carmine daturum; reliquum a suis Tyndaridis, quos aequae

νίκας δ' Ἀγεσίλα τοῦ Λακεδαιμονίου.

5.

Iam denique unicus superest pentameter, quem tamen, licet locum complectatur communem, in col-

laudasset, peteret, si ei videretur. Paulo post esse ferunt nuntiatum Simonidi, ut prodiret, iuvenes stare ad ianuam duos quosdam, qui eum magnopere evocarent; surrexisse illum, prodisse, vidisse neminem. Hoc interim spatium conclave illud, ubi epularetur Scopas, concidisse: ea ruina ipsum oppressum cum suis interisse. Extat Simonidis Threnorum fragmentum (II. ed. Gaisford.) in Stobaei Florileg. CV, 9. p. 560.

*Ἄνθρωπος ἔὼν μήποτε φήσῃς ὅ τι γίγνεται,
μηδ' ἄνδρα ἰδὼν ὅσσον χρόνον ἔσεται·
ὠκεία γὰρ οὐδὲ τανυπτεροῦγον μύϊας
οὕτως ἂ μεταστάσις.*

Quae quidem verba in obtritos ruina conclavis Scopadas dicta esse patet ex Phavorini loco apud eundem Stob. CV, 62. Ἄνθρωπος ὢν μηδέποτε εἶπῃς, ὅ τι γίνεται ἄρριον, μηδ' ἄνδρα ἰδὼν ὄλβιον, ὅσσον χρόνον ἔσεται, ἀλλὰ μηδὲ οἶκον· ὥσπερ ἀμέλει ὁ ποιητὴς διεξέρχεται τὴν τῶν Σκοπάδων ἀθρόαν ἀπόλειαν. Plutarch. Cato Maior. c. 18. Σκοπᾶς δὲ ὁ Θεσσαλός, αἰτουμένον τινὸς τῶν φίλων παρ' αὐτοῦ τοιοῦτον, ὃ μὴ σφόδρα ἦν χρήσιμον ἐκείνῳ, καὶ λέγοντος, ὡς οὐδὲν αἰτεῖ τῶν ἀναγκαίων καὶ χρησίμων· Καὶ μὴν ἐγὼ τούτοις, εἶπεν, εὐδαίμων καὶ πλούσιός εἰμι τοῖς ἀχρηστοῖς καὶ περιττοῖς.

V. 2. Ἀγεσίλα] Sic primus dedit Stephanus eumque sequutus Coraëus. Iunt. Ald. Crat. Ἀγησιλάου. Hinc Xylander: νίκας Ἀγησίλεω, ut metro satisfaceret. De forma Ἀγησίλας (pro Ἀγησίλαος) v. Spanheim. ad Callim. Lav. Pallad. 130. cf. Buttmann. Gram. Gr. Vol. I. p. 147. 203. Eadem forma contracta reperitur in antiquissimis inscriptionibus Graecis: sic Σθενέλας in Boeckhii Corp. Vol. I. N. 2. v. 3. Genitivus Ἀγεσίλα ibid. v. 6. — Quinam fuerit ille *Agesilas* sive *Agesilaus*, ad liquidum perducere nequit: clarissimus ille Spartanorum rex temporum rationi adversatur. Temperare tamen mihi non poteram quin assentirem Webero in Poët. eleg. p. 680., quippe qui *victorem certaminum publicorum* hoc loco intelligendum esse acutissime perspexisset.

lectionem elegorum politicorum recipere haud cunctati sumus, propterea quod ex ceteris reliquiis satis probabiliter colligitur, carminum elegiacorum a Critia conditorum summam atque finem redisse ad sententias politicas: quibus quam apte conveniant loci communi, s, perspectum habet is, qui Solonis atque Theognidis reliquias diligenter perlustravit.

Stobaei Florileg. XXIX, 10. p. 199. ed. Gesn.

6 Ἐκ μελέτης πλείους ἢ φύσεως ἀγαθοί *).

II. ΕΞΑΜΕΤΡΟΙ.

Sicut Critias sententias politicas quum versibus inclusit elegiacis tum etiam solutae orationi commisit, ita eiusdem supersunt Hexametri, quibus Anacreon celebratur poëta, unde conicere liceat, Critiae carmina versibus heroicis condita respondisse Vitis illustrium virorum, quas ab ipso prosa oratione descriptas fuisse postea videbimus.

Athenaeus XIII. p. 600. E. ὃν [Ἐρωτα] ὁ σοφὸς ὑμῶν ἀεὶ ποιεῖ Ἀνακρέων πᾶσιν ἐστι διὰ στόματος. λέγα οὖν περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ κρᾶτιστος Κριτίας τάδε·

7 Τὸν δὲ γυναικείων μελέων πλέξαντά ποτ' ᾄδᾶς,

*) Eandem sententiam expresserunt Epicharmus et Democritus apud eundem Stobaeum: prior XXIX, 54. Ἄ δὲ μελέτα φύσιος ἀγαθᾶς πλεῦνα δωρεῖται, φίλοι. alter XXIX, 66. Πλεονες ἐξ ἀσκήσιος ἀγαθοὶ γίνονται ἢ ἀπὸ φύσιος. cf. Welcker. ad Theognid. p. LIV sq.

V. 1. γυναικεῖα μέλη spectant ad Anacreontis *Carmina amatoria*. Horat. Epod. 14, 10 sqq.

— *Anacreonta Teium,*

*Qui persaepe cava testudine flevit amorem,
Non elaboratum ad pedem.*

ἦδὺν Ἀνακρείοντα, Τέως εἰς Ἑλλάδ' ἀνήγεν,
συμποσίων ἐρέθισμα, γυναικῶν ἡπερόπευμα,

Cicero Tusc. IV, 33, 71. *Anacreontis idem tota poesis est amatoria.*

V. 2. De producta littera s in voce Ἀνακρέων vid. Thierschii Gramm. Gr. §. 166, 8.

V. 3. συμποσίων ἐρέθισμα] Schweighaeuserus interpretatur: *Conviviorum oblectamentum*, sequutus, ut videtur, Kusterum ad Aristoph. Nub. 311. Quae tamen verane sit interpretatio legibusque sermonis Graeci accommodata, diligentius ponderandum est. Substantivum ἐρέθισμα apud Homerum nondum reperitur, sed verbum, unde illud deductum est, ἐρεθίζειν, significans *incitare, irritare, stimulare, lacessere, verbis vexare*. Π. α, 32. ἀλλ' ἴθι μὴ μ' ἐρεθίξῃς, σαώτερος ὅς κε νέηαι. ε, 419. κερτομοῖσι ἐπέεσσι Δία Κρονίδην ἐρεθίζον. ρ, 658. ὅστ' [λέων] ἐπεὶ ἄρ κε κάμησι κίνας τ' ἄνδρας τ' ἐρεθίζων. Odyss. τ, 45. ὄφρα κ' ἔτι δμῶας καὶ μητέρα σὴν ἐρεθίζον. Profecto *irritamenta* haud raro consequitur *oblectamentum*: at ubi propria vocis significatio sufficit sententiae, cur confugiamus ad significationem deductam? Itaque *irritandi ac lacessendi studium ac dicaces facetiae, ingeniosissimi cuiusque propriae*, nonne in conviviiis deceant ἦδὺν Ἀνακρείοντα? Atque Aristophanis locum Nub. 311. εὐκελάδων τε χορῶν ἐρεθίσματα, quum ab Scholiasta, interpretante ἀμύλλας, recte explicatus, tum maxime illustratur Euripid. Bacch. 134. (148.) δρόμῳ χορῶς ἐρεθίζων πλανάτας, i. e. *cursu irritans, lacessens choros circumvagantes*. cf. Matthiae Not. Vol. VIII. p. 145.

γυναικῶν ἡπερόπευμα] Homer. Odyss. ο, 420 sqq.

πλυννοῦση τις πρῶτα μίγη, κοίλη παρὰ νηϊ,
εὐνή καὶ φιλότῃτι· τάτε φρένας ἡπεροπέυει
θῆλυτέρῃσι γυναιξί, καὶ ἢ κ' εὐεργὸς ἔησιν.

Ibid. 419. ἡπεροπέυον, ubi Schol. vulg. explicat ἡπάτων. cf. ν, 327. ξ, 400. — Odyss. λ, 364 sqq.

ἡπεροπῆά τ' ἔμεν καὶ ἐπίκλοπον, οἳά τε πολλοὺς
βόσκει γαῖα μέλαινα πολυσπερέας ἀνθρώπους
ψεύδεά τ' ἀρτύνοντες, ὅθεν κέ τις οὐδὲ ἴδοιτο.

Iliad. γ, 39. Δύσπαρι, εἶδος ἄριστε, γυναιμανές, ἡπεροπευτά.
cf. ν, 769. Ἠπερόπευμα est igitur Anacreontis *mulieres de-*

αὐλῶν ἀντίπαλον, φιλοβάρβιτον, ἠδὺν, ἄλυπον,
 5 οὐποτε σου φιλότης γηράσεται οὐδὲ θανεῖται,
 ἔστ' ἂν ὕδωρ οἴνω συμμιγνύμενον κυλίκεσβιν
 παῖς διαπομπεύη, προπόσεις ἐπιδέξια νωμῶν,
 παννυχίδας θ' ἱεράς θήλεις χοροὶ ἀμφιέπωσιν,

cipientis et blando verborum lenocinio in fraudem adducentis,
 Schweighaeusero interprete.

V. 4. αὐλῶν ἀντίπαλον] „*Tibiarum hostem. Comœdiis et tra-*
goediis scribendis minime aptum.“ DALECAMPPIUS. Etenim
 tibiarum soni ad Choros peragendos adhibebantur, teste Ho-
 ratio A. P. 202 sqq.

Tibia non, ut nunc, orichalco iuncta tubaeque
Aemula; sed tenuis simplexque foramine pauco,
Aspirare et adesse choris erat utilis, atque
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.

V. 5. φιλότης eodem sensu usurpatur hoc loco, quo apud Ho-
 merum sexcenties φιλότης καὶ εὐνή, sive φιλοτήσια ἔργα, ut
 Odyss. ν, 246.

V. 7. παῖς διαπομπεύη] *Sic Ms. Cod. noster uterque, non*
διαπομπέυση. Pro προπόσεις, quod recte editum,
mendose πρόποσις scribitur in A. Quam scripturam cum
etiam in suo exemplari (ut videtur) reperisset Breviator, mu-
tavit in πρόποσιν. SCHWEIGHAEUSER. Extremo versu
 Cod. A. et Epit. confirmarunt Casauboni emendationem.
 Priores editiones dederant ἐπὶ δεξιῶν ὄμων. Simiter Critias
 fragm. 2, 7. καὶ προπόσεις ὀρέγειν ἐπιδέξια κ. τ. λ.

V. 8. Hic versus respicit ad nocturna sacrificia mulierum, quae
 cum Mysteriis Eleusinis cuniuncta erant, illa quidem prin-
 cipio nequaquam inhonesta, Cicerone auctore de Legibus II,
 14, 36. *Nam mihi cum multa eximia divinaeque videntur*
Athenae tuae peperisse atque in vita hominum attulisse, tum
nihil melius illis Mysteriis, quibus ex agresti immanique vita
exculti ad humanitatem et mitigati sumus. — Quid autem mihi
displiceat in NOCTURNIS, poetae indicant comici. cf. Davis.
 ad h. l. Aristophan. Ran. 346. Praeterea respiciendus Pau-
 wius, *Recherches philosophiques sur les Grecs* T. II. c. 8.
 §. 5. Sed haec ipsa sacra nocturna quantum pudicitiae ob-
 fuerint, Cicero ipse declarat l. c. §. 35. *Augusta illa My-*

πλάστιγξ θ' ἢ χαλκοῦ θυγάτηρ ἐπ' ἄκραισι κα-
θίζη,

steria, si quidem sacra nocturna tollimus. cf. Clemens Alex. Protrep. p. 19. Creuzer, Symbolik IV. p. 570 sq. ed. I.

V. 9 sq. Hoc loco describitur illud Cottabi genus, quod Scholiasta ad Aristoph. Pac. 1243. ait fuisse οἶον λυχνίον ὑψηλόν, ἔχον ἐν αὐτῷ πρόσωπον, ὃ ΜΑΝΗΝ ἐκάλουν, ἐφ' οὗ ἔδει πεσεῖν καταβαλλομένην τὴν πλάστιγγα. cf. Athen. XV. p. 667. Illum Manen Sophocles apud Athen. XI. p. 487. D. significavit χαλκεῖον κάρα:

τάδ' ἐστὶ κλισμὸς καὶ φιλημάτων ψόφος,
τῷ καλλικοτταβοῦντι νικητήρια
τίθηναι καὶ βαλόντι χαλκεῖον κάρα.

Qualis fuerit πλάστιγξ (πλάστιξ, quod exhibent Cod. A. Edd. Venet. et Bas. pro falsa forma iam habuit Casaubonus) declarat Antiphanes ibid. Nimirum interroganti:

πλάστιγγα ποίαν; τοῦτο τοῦπικείμενον
ἄνω τὸ μικρὸν, τὸ πινακίσκιον λέγεις;

respondet alter: τουτέστι πλάστιγξ. Deinde:

— — — — εἰς τὴν τύχη μόνον
αὐτῆς, ἐπὶ τὸν μάνην πεσεῖται, καὶ ψόφος
ἔσται πάνυ πολὺς.

Itaque πλάστιγξ est lanx, quae vini guttis, ὑπὸ τοῦ κοτταβίζοντος immissis, deprimitur.

θ' ἢ χαλκοῦ θυγάτηρ] (Cod. A. τε ἢ χ. θ. Epit. δ' ἢ χ. θ.) i. e. aenea, ex aere facta. vid. ad fragm. 1, 12. — ἐπ' ἄκραισι καθίζη. Ita emendanda est librorum Mss. lectio καθίζει, editionum καθίζοι, ut respondeat subiunctivis praecedentibus. ἐπ' ἄκραισι, forma substantiva, in summo fastigio; non, ut Schweighaeuserus paene invitatus explicat, forma adiectiva, quae referatur ad κορυφαῖς, ille quidem vix sese expediens ex hac difficultate: „Sed non nimis commodum videtur, quod simul iungitur adiectivum ὑψηλαῖς, eandem fere notionem habens. Vellem ὑψηλαῖς ad ψακάδεσσιν referri posset, quo sensus esset: Bromii guttis ex alto proiectis. Quod quoniam ob interiectum substantivum κορυφαῖς vix fieri potest, ferendus fuerit ille pleonasmus ἄκραισι ὑψ. κ. et, verum si quaeris, non prorsus synonyma sunt voc. ἄκρος et ὑψηλός.“ — Immo κοττάβον ὑψηλαῖς κορυφαῖς appositio est ad illustrandam notionem generalem ἐπ' ἄκραισι.

καὶ τὸ αἷμα ψυχὴ, τὰ ἄναιμα ἄρα τῶν ζώων ἄψυχα· ἄναιμα δὲ πάντα τὰ ἕντομα, μυῖαι, μύρμηκες καὶ εἴ τι ὅμοιον· ἄπερ ὅτι καὶ αἰσθήσεως μετέχει, προφανὲς οὐδὲ τοῦ αἰσθάνεσθαι ἄρα αἷτιον τὸ αἷμα. καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ψυχὴ τὸ αἷμα, εἶγε καὶ τὰ ἄναιμα τῶν ζώων καὶ ἔμψυχα καὶ αἰσθητικά 2).

Iam vero haec res permagnam movet dubitationem, propterea quod Porphyrius aliique illum versum Empedocli, non Critiae, assignarunt. Ille quidem: Οἶεται γὰρ, inquit, καὶ Ὅμηρος, καθὰ καὶ πλείστοι τῶν μετ' αὐτὸν ὑπέλαβον, ἐν τῷ αἵματι εἶναι ἀνθρώποις τὴν περὶ τὰ θνητὰ φρόνησιν, ἐπεὶ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν πολλοὶ τοῦτο πιστοῦνται, δεικνύντες ἔτι καὶ ὑποθερμανθέν ὑπὸ πυρετοῦ καὶ χολῆς, ἀφραίνειν ποιεῖ καὶ ἀνοηταίνει. Ἐμπεδοκλῆς τε οὕτω φαίνεται, ὡς ὄργανον πρὸς σύνεσιν τοῦ αἵματος ὄντος, λέγων·

Αἵματος ἐν πελάγεσσι τεθραμμένη ἀντιθροῶν-
τος,
τῆ τε νόημα μάλιστα κυκλίσκεται ἀνθρώποι-
σιν.
αἷμα γὰρ ἀνθρώποις περικάρδιόν ἐστι νόημα 3).

2) Com. ad Aristot. de Anima Litt. C. p. 8 extr. cf. Litt. A. p. 4 extr. Οἱ δὲ ἐκ συνημέων, ὡς Κριτίας, ὁ εἷς τῶν τριάκοντα· αἷμα γὰρ ἔλεγεν εἶναι τὴν ψυχὴν· Αἷμα γὰρ ἀνθρώποις κ. τ. λ.

3) In Stobaei Eclog. Phys. LII, 49. p. 1024. ed. Heeren. Postremum versum Empedocli ascriptum laudat etiam Etymolog. M. v. Αἷμα, ubi tamen omisso ἐστὶ legitur ἀνθρώποισι, metro adversante. Praeterea huc spectat Chalcidii locus ad Timaeum p. 505. „Empedocles principalem animae vim constituit in corde, sic dicens:

Sanguine cordis enim noster viget intellectus.

Si quidem intimis nostris sensibus sentimus, quae sunt extra nos, propter cognationem. Ideoque ait:

*Terram terreno sentimus, ut aethera flammis,
Humorem humecto, nostro spirabili flatu.“*

Hoc saltem apparet ex Porphyrii loco, Empedoclem neque unicum nec principem fuisse auctorem illius de mente humana sententiae, sed ante ipsum vel Homerum⁴⁾: immo communis illa videtur fuisse multorum, sive poetarum sive philosophorum, sententia eademque vetustissima. Quod apparet potissimum ex loco Tertulliani, quippe qui versum laudatum non ad Empedoclem tantummodo, sed vel ad Orpheum rettulerit, dicens τὸ ἠγεμονικὸν esse „nec in superciliorum medulla, ut Strato Physicus, nec in tota lorica pectoris, ut Epicurus, sed (supple *in sanguine*) quod et Aegyptii renunciaverunt ei, qui divinarum commentatores videbantur, et ille versus *Orphei* vel *Empedoclis*:

*Namque hominis sanguis circumcordalis est sensus*⁵⁾.“

Itaque statuendum videtur, versum illum in ore hominum Graecorum atque in communibus proverbiiis esse versatum inde ab antiquissimis temporibus, ita ut pro consuetudine plurimorum versuum, qui *gnomici* aut *proverbiales* dicuntur, a quolibet poeta, cui placuit illius sententia, in ordinem recipi posset. Atque huc

---

Cic. Tusc. I, 9, 19. „Empedocles animum esse censet *cordi suffusum sanguinem*.“ Id. I, 17, 41. „nec tam vegeta mens aut in corde cerebrove aut in *Empedocleo sanguine* demersa iaceat.“ cf. Sturz. ad Emped. p. 440 sqq. Fragm. v. 315 sqq. Ceterum fugerat virum doctissimum Philoponi, quem laudavimus, locus.

4) Accuratius id explicat Etymolog. M. v. Αἷμα his verbis: Τινὲς δὲ καὶ Ὅμηρον οἴονται ταύτης εἶναι τῆς δόξης [τὴν ψυχὴν εἶναι αἷμα] ἐν τῷ λέγειν

— ψυχὴ δὲ κατ' οὐταμένην ὠτειλήν

ἔσσουτ' ἐπειγομένη — Iliad. ξ, 518 sq. cf. ρ, 86. Virgil. Aen. X, 908. *Undantique animam diffundit in arma cruore.* cf. Servius ad h. l. Plin. H. N. XI, 90. *Magna et in eo [sanguine] vitalitatis portio. Emissus spiritum secum trahit.*

5) Tertullian. de Anima c. 15. cf. Th. Cauteri Var. Lectt. I, 5. Sturz. ad Emped. p. 442.

etiam respicere videtur Lucretius, quo auctore *homines ferunt se scire animae naturam sanguinis esse* ⁶). Proprie igitur ille versus neque Empedoclis fuit, neque Critiae, sed universae potius antiquitatis Graecae communis, licet ille uterque eo usus sit, si quidem vere tradunt Tertullianus, Galenus, Macrobius aliique, et Empedoclem et Critiam *animum* collocasse in *sanguine* ⁷).

III. IAMBOS.

In Io. Alb. Fabricii Bibliotheca Graeca (lib. II. p. 675 sq. T. II. p. 294. ed. Harles.) Critias Tyrannus redactus est iam in *Catalogum Poetarum tragicorum*. Quibus tamen rationibus id fieri potuerit, quaestio est longe difficillima, quam quidem prorsus ad liquidum perducere etiam hodie aliquis frustra conetur. Quatenus veritati propius accedere liceat, age, nunc videamus periculum faciendo.

a. Σίσυφος.

Ac primum quidem Sextus Empiricus adversus Physicos (pag. 262 sqq. ed. Fabric.) eorum hominum censum agens, qui deos esse negent, Critiam quoque adduxit dicentem, veteres legumlatores hominum recte

---

6) Lucret. III, 43. Etiam Plato in Phaedone p. 96. B. *πότερον τὸ αἷμά ἐστιν ᾧ φρονοῦμεν, ἢ ὁ ἀἷρ ἢ τὸ πῦρ*; Clemens Alex. Paed. I, 6. p. 21. *Πρωτόγονον γὰρ τὸ αἷμα εὑρίσκεται ἐν ἀνθρώπῳ, ὃ δὴ τινες οὐσίαν εἶπεῖν ψυχῆς τετολμήκασιν.*

7) Copiosius de hac re infra disseremus ad Critiae versus iambicos.

factis atque peccatis praefecisse numen quoddam, ne quis, deorum vindictam reveritus, proximo clam inferret iniuriam, ad eamque sententiam confirmandam ipsius Critiae laudavit versus iambicos, quos tamen unde deprompserit non indicavit: *Καὶ ΚΡΙΤΙΑΣ* δὲ, εἰς τῶν ἐν Ἀθήναις τυραννησάντων, δοκεῖ ἐκ τοῦ τάγματος τῶν ἀθέων ὑπάρχειν, φάμενος, ὅτι οἱ παλαιοὶ νομοθεταὶ ἐπίσκοπόν τινα τῶν ἀνθρώπων κατορθωμάτων καὶ ἀμαρτημάτων ἐπλασαν τὸν ΘΕΟΝ ὑπὲρ τοῦ μηδένα λάθρα τὸν πλησίον ἀδικεῖν, εὐλαβούμενον τὴν ὑπὸ τῶν θεῶν τιμωρίαν· ἔχει δὲ παρ' αὐτῶν τὸ ῥητὸν οὕτως·

- 9 Ἦν χρόνος, ὅτ' ἦν ἄτακτος ἀνθρώπων βίος
καὶ θηριώδης, ἰσχύος θ' ὑπερέτης,
ὅτ' οὐδὲν ἄεθλον οὔτε τοῖς ἐσθλοῖσιν ἦν,

V. 1 sqq. Sententia est paene eadem, quam Horatius expressit Satir. I, 3, 99 sqq.

*Quum prœrepserunt primis animalia terris,
Mutum et turpe pecus, glandem atque cubilia propter
Unguibus et pugnis, dein fustibus atque ita porro
Pugnabant armis, quae post fabricaverat usus,
Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
Nominaque invenere: dehinc absistere bello,
Oppida coeperunt munire et ponere leges,
Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.*

cf. Heindorf. ad Platon. Phaedon. 102. Lucret. V, 781 sqq. Paulo aliter versus 1. legitur ap. Plutarch. Placit. I, 7. Ἦν γὰρ χρόνος, ὅτ' ἄτακτος ἦν ἀνθρώπων βίος· ita quidem, ut metrum minus sit elegans.

V. 3. Sexti Codd. ἄεθλον. Quam quidem formam dissolutam cur Barnesius mutaverit in ἀθλον, haud perspicio. Ceterum spectat hic versus ad morem, Graecorum inde ab antiquissimis temporibus communem, iis praemia proponendi, qui in ludis publicis victores extiterint. Homer. Iliad. 2, 162 sqq.

*ὡς δ' ὅτ' ἀεθλοφόροι περὶ τέρματα μώνυχες ἵπποι
ρίμψα μάλα τρωχῶσι· τὸ δὲ μέγα κεῖται ἄεθλον,
ἢ τρίπος ἢ γυνή, ἀνδρὸς κατατεθνηῶτος κ. τ. λ.*

οὐτ' ἂν κόλασμα τοῖς κακοῖς ἐγίγνετο.

5 κἄπειτά μοι δοκοῦσιν ἄνθρωποι νόμους
θῆσθαι κολαστὰς [ἀνομίης], ἢ ἡ δίκη
[κρατ] ἢ τύραννος, τὴν θ' ὕβριν δούλην ἔχη·
ἐζημιούτο δ' εἴ τις ἐξαμαρτάνοι.

ἔπειτ' ἐπειδὴ τὰ μφανῆ μὲν οἱ νόμοι

10 ἀπῆγον αὐτοὺς ἔργα μὴ πράσσειν βία,

V. 4. Libri οὐτ' ἂν. Musgravius scripsit αὖ, sine iusta ratione. Particula ἂν hoc loco habet significationem *consuetudinis*, atque referenda est simul ad praecedentem sententiam: *Nec fortibus praemia, nec malis supplicia constitui solebant. cf. Buttmanni Gramm. Gr. §. 126. N. 5. Acutissime etiam Hermannus ad Viger. p. 820. Ἄν cum indicativo cuiusvis temporis coniunctum, saepe nihil aliud significat, quam accidere vel accidisse aliquid, non certo quodam tempore, sed quotiescunque occasio ita ferret.*

V. 6 sq. Codd. Sexti: θῆσθαι κολαστὰς, ἵνα δίκη τύραννος ἢ, τὴν θ' ὕβριν δούλην ἔχη. Quae quidem verba quum metrum non explerent, Grotius post τύραννος ἢ ex coniectura inseruit γένους βροτείου. Idem vero cur extremo versu 7. transposuerit verba δούλην ἔχη, nemo intelligit. Atque Petitus in Misc. Obs. I, 1. versum restituere conatus est hunc in modum: θῆσθαι κολαστὰς τοῖς κακοῖς ἢ ἡ δίκη Κρατῆ τύραννος τὴν θ' ὕβ. κ. τ. λ. Utraque restituendi ratio, licet ingeniosissime instituta sit, caret tamen fulcimento historico. Itaque novum facere periculum haud cunctati sumus, hocce adhibito Plutarchi loco (Placit. I, 7.): ἐπειτὰ φησι [Κριτίας?] τὴν ἀνομίαν λυθῆναι νόμων εἰσαγωγῆ. Itaque Genitivum ἀνομίης inserendum esse censuimus ad metrum implendum, in ceteris Petiti acumine sublevati: infra v. 40. τὴν ἀνομίαν τε τοῖς νόμοις κατέσβεσεν. — Praeterea sententia tyranno longe dignissima, quippe qui iustitiam tyrannicam (τύραννοι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προορώμενοι ἔς τε τὸ σῶμα καὶ ἔς τὸν ἴδιον οἶκον αὖξεν. Thucyd. I, 17.) esse statuat. Neque aliena est talis sententia a Sisyphi moribus, τοῦ κερδίστου ἀνθρώπων.

V: 10. Codd. Sexti ἀπῆγον. Plutarch. l. c. ἐπεὶ γὰρ ὁ νόμος τὰ φανερά τῶν ἀδικημάτων εἴργειν ἐδύνατο κ. τ. λ. Unde Normanno pro ἀπῆγον legendum placuit ἀπειργον. At Plu-

factis atque peccatis praefecisse numen quoddam, ne quis, deorum vindictam reveritus, proximo clam inferret iniuriam, ad eamque sententiam confirmandam ipsius Critiae laudavit versus iambicos, quos tamen unde deprompserit non indicavit: *Καὶ ΚΡΙΤΙΑΣ* δὲ, εἰς τῶν ἐν Ἀθήναις τυραννησάντων, δοκεῖ ἐκ τοῦ τάγματος τῶν ἀθέων ὑπάρχειν, φάμενος, ὅτι οἱ παλαιοὶ νομοθεταὶ ἐπίσκοπόν τινα τῶν ἀνθρωπίνων κατορθωμάτων καὶ ἁμαρτημάτων ἐπλασαν τὸν ΘΕΟΝ ὑπὲρ τοῦ μηδένα λάθρα τὸν πησίον ἀδικεῖν, εὐλαβούμενον τὴν ὑπὸ τῶν θεῶν τιμωρίαν· ἔχει δὲ παρ' αὐτῶν τὸ ῥητὸν οὕτως·

- 9 Ἦν χρόνος, ὅτ' ἦν ἄτακτος ἀνθρώπων βίος
καὶ θηριώδης, ἰσχύος θ' ὑπηρέτης,
ὅτ' οὐδὲν ἄεθλον οὔτε τοῖς ἐσθλοῖσιν ἦν,

V. 1 sqq. Sententia est paene eadem, quam Horatius expressit Satir. I, 3, 99 sqq.

*Quum praecepserunt primis animalia terris,
Mutum et turpe pecus, glandem atque cubilia propter
Unguibus et pugnis, dein fustibus atque ita porro
Pugnabant armis, quae post fabricaverat usus,
Donec verba, quibus voces sensusque notarent,
Nominaque invenerent: dehinc absistere bello,
Oppida coeperunt munire et ponere leges,
Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.*

cf. Heindorf. ad Platon. Phaedon. 102. Lucret. V, 781 sqq. Paullo aliter versus 1. legitur ap. Plutarch. Placit. I, 7. Ἦν γὰρ χρόνος, ὅτ' ἄτακτος ἦν ἀνθρώπων βίος· ita quidem, ut metrum minus sit elegans.

V. 3. Sexti Codd. ἄεθλον. Quam quidem formam dissolutam cur Barnesius mutaverit in ἄθλον, haud perspicio. Ceterum spectat hic versus ad morem, Graecorum inde ab antiquissimis temporibus communem, iis praemia proponendi, qui in ludis publicis victores extiterint. Homer. Iliad. 2, 162 sqq.

*ὡς δ' ὅτ' ἀεθλοφόροι περὶ τέρματα μώνυχες ἵπποι
ρίμφα μάλα τρωχῶσι· τὸ δὲ μέγα κεῖται ἄεθλον,
ἢ τρίπος ἢ γυνή, ἀνδρὸς κατατεθνηῶτος κ. τ. λ.*

οὐτ' ἂν κόλασμα τοῖς κακοῖς ἐγίγνετο.

- 5 κἄπειτά μοι δοκοῦσιν ἄνθρωποι νόμους
 θέσθαι κολαστὰς [ἀνομίας], ἴν' ἡ δίκη
 [κρατ] ἢ τύραννος, τὴν θ' ὑβριν δούλην ἔχη·
 ἐζημιούτο δ' εἴ τις ἐξαμαρτάνοι.
 ἔπειτ' ἐπειδὴ τὰμφανῆ μὲν οἱ νόμοι
 10 ἀπῆγον αὐτοὺς ἔργα μὴ πράσσειν βία,

V. 4. Libri οὐτ' ἂν. Musgravius scripsit αὐ, sine iusta ratione. Particula ἂν hoc loco habet significationem consuetudinis, atque referenda est simul ad praecedentem sententiam: *Nec fortibus praemia, nec malis supplicia constitui solebant.* cf. Buttmanni Gramm. Gr. §. 126. N. 5. Acutissime etiam Hermannus ad Viger. p. 820. *Ἄν cum indicativo cuiusvis temporis coniunctum, saepe nihil aliud significat, quam accidere vel accidisse aliquid, non certo quodam tempore, sed quotiescunque occasio ita ferret.*

V. 6 sq. Codd. Sexti: θέσθαι κολαστὰς, ἵνα δίκη τύραννος ἦ, τὴν θ' ὑβριν δούλην ἔχη. Quae quidem verba quum metrum non explerent, Grotius post τύραννος ἦ ex coniectura inseruit γένους βροτίου. Idem vero cur extremo versu 7. transposuerit verba δούλην ἔχη, nemo intelligit. Atque Petitus in Misc. Obs. I, 1. versum restituere conatus est hunc in modum: θέσθαι κολαστὰς τοῖς κακοῖς ἴν' ἡ δίκη Κρατῆ τύραννος τὴν θ' ὑβ. κ. τ. λ. Utraque restituendi ratio, licet ingeniosissime instituta sit, caret tamen fulcimento historico. Itaque novum facere periculum haud cunctati sumus, hocce adhibito Plutarchi loco (Placit. I, 7.): ἔπειτά φησι [Κριτίας?] τὴν ἀνομίαν λυθῆναι νόμων εἰσαγωγῆ. Itaque Genitivum ἀνομίας inserendum esse censuimus ad metrum implendum, in ceteris Petiti acumine sublevati: infra v. 40. τὴν ἀνομίαν τε τοῖς νόμοις κατέσβεσεν. — Praeterea sententia tyranno longe dignissima, quippe qui iustitiam tyrannicam (τύραννοι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προορώμενοι ἔς τε τὸ σῶμα καὶ ἔς τὸν ἴδιον οἶκον αὔξεν. Thucyd. I, 17.) esse statuat. Neque aliena est talis sententia a Sisyphi moribus, τοῦ κερδίστου ἀνθρώπων.

V: 10. Codd. Sexti ἀπῆγον. Plutarch. l. c. ἐπεὶ γὰρ ὁ νόμος τὰ φανερά τῶν ἀδικημάτων εἶργειν ἐδύνατο κ. τ. λ. Unde Normanno pro ἀπῆγον legendum placuit ἀπεῖργον. At Plu-

λάθρα δ' ἔπρασσον [ἄδικα], τηνικαῦτά μοι
δοκεῖ πυκνός τις καὶ σοφὸς γνώμην ἀνήρ
γνώναι δέον θνητοῖσιν, ἐξευρών, ὅπως
εἴη τι δεῖμα τοῖς κακοῖσι, κἂν λάθρα
15 πράσσωσιν ἢ λέγωσιν ἢ φρονῶσί τι.

tarchus non exhibet ipsa Critiae verba, verum sensum tantummodo sive interpretationem.

V. 11 sqq. Sexti Codd. tres, qui sequuntur, ita exhibent versus:

λάθρα δ' ἔπρασσον, τηνικαῦτά μοι δοκεῖ
πυκνός τις καὶ σοφὸς γνώμην ἀνήρ
γνώναι δὲ ὅς θνητοῖσιν ἐξευρών, ὅπως κ. τ. λ.

Et quum versus, qui in medio positus est, uno pede careret, Grotius post pronomen *τις* inserendum coniecit ἄλλος. Idem seq. versu *γεγονέναι ὅς θνητ* — quod tamen minus apte cum verbis sequentibus cohaeret. Normannus loco Grotiani ἄλλος dedit ὄντως, deinde *γνώναι δέον θνητοῖσιν ἐξευρεῖν*. Petiti l. c. *πυκνός τις εἰδεῖν καὶ σοφὸς γνώμην ἀνήρ γνώναι, δέος θνητ. κ. τ. λ.* Fabricio non placuit Petiti *δέος*, quia mox sequeretur *δεῖμα*. Heathius: *Γνώναι τόδ' ὅς* —. Musgravius: *Φῦναι πυκνός τις — γνώναι δ' ἔπος κ. τ. λ.* — Iam vero Plutarchus l. c. *κρύφα τ' ἩΛΙΚΟΥΝ πολλοὶ, τότε τις σοφὸς ἀνήρ ἐπέστησεν, ὡς δεῖ ἀεὶ ψευδεῖ λόγῳ τυφλῶσαι τὴν ἀληθειαν κ. τ. λ.* Haec quidem verba si quis sequetur, eidem v. 11. scribendum videbitur: *λάθρα δ' ἔπρασσον ἌΔΙΚΑ, τηνικαῦτά μοι*, ita ut *δοκεῖ* transferatur ad supplendum verbum sequentem. Restat igitur emendandus v. 13. cuius initium haecce praebet elementa: *ΓΝΩΝΑΙ ΔΕΟΣ ΘΝΗΤΟΙΣΙΝ* — Quid multa? Veram rationem indagavit Normannus: *γνώναι δέον θνητοῖσιν* —, unica littera *Σ* permutata in *N*. Sed non opus est cum eodem participium *ἐξευρών* permutare infinitivo *ἐξευρεῖν*. Sensus enim ita se habet: *Homo quidam sapiens perspexisse videtur id quod necessarium fuit hominibus, quippe qui invenerit (i. e. primus instituerit), ut metus quidam iniiciatur improbis, etiamsi clam aliquid sive faciant sive dicant sive sentiant.*

V. 15. Codd. *φρονῶσιN*, unde rectissime emendarunt Grotius et Normannus *φρονῶσιTI*. Petiti coniectura *φρονῶσιν αὖ* minus probabilis est.

ἐντεῦθεν οὖν τὸ θεῖον εἰσηγήσατο,
 ὡς ἔστι δαίμων, ἀφθίτῳ θάλλων βίῳ,
 νόῳ τ' ἀκούων καὶ βλέπων φρονῶν τ' ἀεὶ
 προσέχων τε ταῦτα, καὶ φύσιν θεῖαν φορῶν,
 20 ὅς πᾶν τὸ λεχθὲν ἐν βροτοῖς ἀκούεται,
 ὅς δρώμενον δὲ πᾶν ἰδεῖν δυνησεται.

V. 16. Codd. εἰσηγήσατο, ut infra v. 25. Barnesius temere emendavit ἐξηγήσατο. De interpretatione huius loci non possumus consentire cum Welckero, summo viro, *Trilog. Prom.* p. 554. hunc in modum exponente: *Merkwürdig ist, dass er [Kritias] dennoch das Göttliche (τὸ θεῖον) gebraucht (16), um unter den Menschen durch irgend einen (24) einzuführen, dass ein Gott (δαίμων) sey.* Subiectum sententiae ex praecedentibus repetendum videtur, πικνός τις κ. τ. λ. ita ut τὸ θεῖον obiectum sit, dependens a verbo εἰσηγήσατο. Illud θεῖον, quum minus certum sit, v. 17 sqq. accuratius explicatur. Quod patet etiam ex v. 24 sqq. ubi λέγων, ad ἀνὴρ referendum, non λέγον, ad τὸ θεῖον.

V. 18. Pseudo-Plutarch. l. c. hunc versum ita recitat: ὅς ταῦτ' ἀκούει καὶ βλέπει φρονεῖ Τ' ἌΓΑΝ. Unde verisimile videtur totum versum ex memoria descripsisse Ps.-Plutarchum. Extremo versu, quo Sexti Codd. exhibent φρονῶν ΤΕ ΚΑΙ, levi medicina restituendum est φρονῶν Τ' ἌΕΙ.

V. 19. Codd. προσέχων τε ταῦτα, pro quo Grotius dedit πάντα. Sine iusta caussa, ταῦτα, i. e. τὰ λάθρα ἢ πρασσόμενα ἢ λεγόμενα ἢ φρονούμενα, dictum est δεικτικῶς. In verbo προσέχειν eadem inest vis, quae in Latino *animadvertere*: etenim sicut Graece dicitur *προσέχειν νοῦν τινι* atque *προσέχειν τι*, ita Latine *animum advertere alicui rei* atque *animadvertere aliquid*. — Ceterum praetuli scribere *προσέχων τε*, pro vulg. *προσέχων τε*, inductus potissimum exemplis Aristophanicis, *Nub.* 566. ed. Wolf. (576.)

ὦ σοφώτατοι θεαταί, δεῦρο τὸν νοῦν πρόσχετε. 1116. *προσέχτω τὸν νοῦν.* Pherecrates in Schol. ad *Nub.* 563. Ἄνδρες πρόσχετε (vulg. πρόσχετε) τὸν νοῦν. Quam facile etiam littera Σ commutari potuerit cum littera Ε, neminem fugit. cf. Porson. praef. ad Euripid. *Hecub.* p. L.

V. 21. Codd. ὑφ' οὗ πᾶν τὸ λεχθὲν ἐν βροτοῖς ἀκούεται ὅς δρώμενον δὲ πᾶν κ. τ. λ. Verba ὑφ' οὗ, sive (ut edd.) ἐφ'

ἐὰν δὲ νῦν σιγῇ τι βουλευῆς κακόν,
 τοῦτ' οὐχὶ λήσει τοὺς θεοὺς· τὸ γὰρ φρονοῦν
 [θεοῖς] ἔνεστι. τοὺςδε τοὺς λόγους λέγων,
 25 διδασκάλων ἡδιστον εἰσηγήσατο,
 φεύδει καλύψας τὴν ἀλήθειαν λόγῳ·
 αἰεὶ δ' ἔφασκε τοὺς θεοὺς ἐνταῦθα, ἵνα

οὗ glossatoris sunt, non Sexti intercedentis, ut Fabricius opi-
 natur. Inde Salmasius restituendum proposuit: ὅς πᾶν τὸ
 λ. ἐ. β. ἀ. καὶ δρώμενόν τε κ. τ. λ. Normannus pro ἀκούεται
 scripsit ἀκούσεται, ut responderet sequenti δυνήσεται, quae
 tamen mutatio fuit haud ita necessaria. cf. Thierschii Gramm.
 Gr. §. 289, 19. — Grotius:

ἕφ' οὗ τὸ λεχθὲν ἐν βροτοῖς ἀκούεται
 πᾶν· δρώμενον δὲ πᾶν ἰδεῖν δυνήσεται.

Heathius: ὅς πᾶν τὸ λ. ἐν β. ἀκούεται, τὸ δρώμενόν τε κ. τ.
 λ. Musgrav. πᾶν μὲν τὸ λ. ἐν β. ἀκούεται, ἐς δρώμενον δὲ
 πᾶν. — At omisso glossemate ἕφ' οὗ et substituendo pron-
 mine ὅς totus locus sanatus esse videtur: namque repetitum
 pronomen ὅς habet vim quandam hoc loco minime otiosam.

V. 22. Edd. ἐὰν δὲ σὺν σιγῇ. Grot. ἐὰν τε σ. σ. in Ms. Savil.
 omīssa est praepositio σὺν, quae iam Fabricio suspecta vide-
 batur: neque tamen eidem assentiendum est opinanti illud
 σὺν additum esse supplendo versui: immo librarii est, propter
 Dativum σιγῇ temere scribentis ΣΤΝ pro ΝΤΝ, quod sen-
 tentiae omnino consentaneum. Heath. ἐὰν περ οὖν σ.

V. 24. Codd. ἔνεστι· τοὺςδε τοὺς λόγους λέγων. Quo in versu
 quum unus pes desideraretur, Grotius proponebat: ἔνεστι·
 τοὺςδε τοὺς λ. ΑΥΤΟΙΣ λέγων. Heathius illud αὐτοῖς in prin-
 cipio versus collocavit, ubi Normannus iniunxerat θεοῖς,
 nostra quidem sententia maxime probandum, propterea quod
 Dativus ΘΕΟΙΣ facilius excidere potuit propter praecedentem
 accusativum ΘΕΟΥΣ. Neque languida est hoc loco re-
 pititio eiusdem vocis. Musgrav. Ἐν ἔστι [θεῶν] τοὺςδε τῶν
 λ. λ. — Subiectum proximae sententiae est ille πικνὸς καὶ
 σοφός.

V. 27 sqq. Eadem paene de Epicuro Lucret. I, 63 sqq.
 Humana ante oculos fede quom vita iaceret
 In terris, obpressa gravi sub Religione;

μάλιστα γ' ἐξέπληξεν ἀνθρώπους ἄγων,
 ὄθεν περ ἔγνω τοὺς φόβους εἶναι βροτοῖς
 30 καὶ τὰς πονήσεις τῷ ταλαιπώρῳ βίῳ,
 ἐκ τῆς ὑπερθε περιφορᾶς, ἴν' ἀστραλᾶς

*Quae caput a coeli regionibus obtendebat,
 Horribili super adspectu mortalibus instans;
 Primum Graius homo mortaleis tollere contra
 Est oculos ausus primusque obsistere contra:
 Quem neque facta deum, nec fulmina, nec minitanti
 Murmure compressit coelum; sed eo magis acrem
 Inritat animi virtutem, ecfringere ut arta
 Naturae primus portarum claustra cupiret.*

V. 27. Codd. αἰεὶ δ' ἔφασκε τοὺς θεοὺς ἐκταῦθ', ἵνα μάλιστα
 γ' ἐξέπληξεν ἀνθρώπους ἄγων. Cui sententiae quid insit of-
 fensionis, nihil video: ἔφασκε (sc. ὁ πνικὸς) τοὺς θεοὺς αἰεὶ
 ἐκταῦθα (sc. εἶναι), ἵνα ἄγων τοὺς ἀνθρώπους μάλιστα ἐξέ-
 πληξεν αὐτούς· i. e. dicere solebat deos in eo semper commo-
 tari loco, quo deducens homines maxime perterruit. Hinc se-
 quitur eas, quas modo recensebimus, virorum doctorum non
 esse emendationes, verum aut corruptiones aut interpretatio-
 nes. Grotius: εἶναι δ' ἔφασκε — ἐκπλήξειεν — λέγων. Heath.
 εἶναι δ' ἔφασκε — γ' ἐξέπληξ' ἂν ἀνθρώπους ἄγων. Tou-
 pius, Emendationum in Suidam praef. T. II. p. 7. εἶναι δ'
 ἔφασκε — μάλιστα ἂν ἐξέπληξεν α. λέγων. Musgrav. ναίειν
 δ' ε. — ἐκπλήξειεν — ἄγων.

V. 30. Codd. πονήσεις. Musgrav. ὀνήσεις, temere sine dubio.

V. 31. ἐκ τῆς ὑπερθε περιφορᾶς. Haec sententia accuratior est
 descriptio particulae ὄθεν v. 29. ex orbe astrorum, sive ex
 coelo. Eadem fuit sententia Democriti ap. Sextum Emp. p.
 554. Εἰσὶ δ' οἱ ἀπὸ τῶν γιγνομένων κατὰ τὸν κόσμον παρα-
 δόξων ὑπονοήσαντες εἰς ἔννοιαν ἡμᾶς ἐληλυθέναι θεῶν· ἀφ'
 ἧς φαίνεται εἶναι δόξης καὶ ὁ Δημόκριτος· Ὀρῶντες γὰρ
 (φησὶ) τὰ ἐν τοῖς μετεώροις παθήματα οἱ παλαιοὶ
 τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ βροντὰς καὶ ἀστραπὰς
 κεραυνούς τε καὶ ἀστρων συνόδους, ἡλίου τε καὶ
 σελήνης ἐκλείψεις, ἐδειματοῦντο, θεοὺς οἰόμε-
 νοι τούτων αἰτίους εἶναι. Hinc sua Epicurus ap.
 Lucret. l. c. Statius Theb. III, 661. *Primus in orbe deos
 fecit timor.* cf. Petron. p. 677. ed. Burmann. Eadem paene

ὁ δ' ὑγρὸς εἰς γῆν ὄμβρος ἐκπορεύεται.
 τοιούσδε περιέστησεν ἀνθρώποις φόβους,
 δι' οὓς καλῶς τε τῷ λόγῳ κατώκισεν

lis quidem candorem hoc loco intelligendum atque ἀστέρος dictum esse κατ' ἐξοχήν, nemo infitias ibit. Atque re vera etiam Anaxagoras dixit τὸν ἥλιον λίθον διάπυρον εἶναι. Xenoph. Mem. IV, 7. 7. Platon. Apolog. p. 26. D. Neque tamen illam primam fuisse Anaxagorae doctrinam, sed vel ad fabulas redire atque Tantalο iam tribui a veteribus (an non etiam Sisypho?) ex Eustachio ad Odys. a. p. 457, 51. et Schol. Pindar. in Ol. I, 97. docuit Valckenarius Diatrib. p. 31. Quae quum ita sint, cur non eadem Critiae aut Sisyphi personati potuit esse sententia?

V. 36. ἐκπορεύεται exhibent Codd. unde Grotius sine causa sibi finxit εἰσπορεύεται, atque Musgrav. εἰσπορίζεται, novum profecto emendandi furoris specimen.

V. 37. Codd. omnes praebent τοιούτους, quod tamen, ut metro aptarent, Normannus atque Grotius merito emendarunt τοιούσδε, quoniam utraque vox propter scripturae compendium permutari potuerat. — Ms. Ciz. habet περιέστησεν, sc. ὁ πυνός. Minus bene edd. περιέστησαν. H. Stephanus: τοιούτους δὲ περιέστησ' ἀνθρώποις φόβους.

V. 38 sq. κατώκισε τὸν δαίμονα. Ita Ms. Ciz. et H. Steph. pro perf. κατώκικε. pro τὸν δαίμονα Grot. et Norm. τοῖς δαίμονας, Salmas. τὸ δαίμόνιον. Sic metrum constat. — καὶ ἐν πρέποντι χωρίῳ. Ita edd. atque ita in suo Cod. legit interpres Hervetus. Neque sensus admittit, quod in Ms. Ciz. et H. Steph. legas οὐκ ἐν πρέποντι χωρίῳ.

FABRICIUS. Ceterum sensus est hic: Ope timoris, hominum animis iniecti, callidus ille numen quum bene constituit oratione, tum in conspicuo collocavit loco. Musgravius totum locum mutavit hac ratione:

φόβον
 στοίχους, καλῶς τε τῷ λόγῳ κατώκισε
 τὸν δαίμον' ὀγκῶν, ἐν πρέποντι χωρίῳ.

Sed quid iuvant tales emendationes!

Notandum est apud eundem Musgravium Euripid. fragm. ed. Lips. omnino desiderari versum 40., quem apud Sextum haec verba excipiunt: καὶ ὀλίγα δὲ προσδιελθὼν ἐπιφέρει· οὕτω δὲ πρῶτον κ. τ. λ.

τὸν δαίμονα καὶ ἐν πρέποντι χωρίῳ,
40 τὴν ἀνομίαν τε τοῖς νόμοις κατέσβεσεν.

— — — — —
οὕτω δὲ πρῶτον οἶομαι πείσαι τινα
θνητοὺς νομίζειν δαιμόνων εἶναι γένος.

Huius fragmenti sententiam idem Sextus Empiricus (Hypotyp. p. 182.) ita expressit: Θεοὺς γὰρ οἱ μὲν πολλοὶ φασιν εἶναι, τινὲς δὲ οὐκ εἶναι· ὡςπερ οἱ περὶ Διαγόραν τὸν Μήλιον καὶ Θεόδωρον καὶ ΚΡΙΤΙΑΝ τὸν Ἀθηναῖον. Eandem narrationem memoriae prodidit scriptor, cui in rebus historicis summa plerumque praestanda est fides, Plutarchus in libello de Superstitione: Τί δὲ Καρχηδονίους οὐκ ἐλυσιτέλει, ΚΡΙΤΙΑΝ λαβοῦσιν ἢ Διαγόραν νομοθέτην ἀπ' ἀρχῆς, μήτε τινα θεῶν μήτε δαιμόνων νομίζειν, ἢ τοιαῦτα θύειν, οἷα τῷ Κρόνῳ ἔθυσον; οὐχ, ὡςπερ Ἐμπεδοκλῆς φησι, τῶν τὰ ζῶα θυόντων καθαπτόμενος.

Μορφήν δ' ἀλλάξαντα πατὴρ φίλον υἱὸν αἰείρας,
σφάζει ἐπενχόμενος μέγα νήπιος. (Fragm. 584 sqq.)
ἀλλ' εἰδότες καὶ γινώσκοντες αὐτοὶ τὰ αὐτῶν τέκνα καθιέρεινον¹⁾.

Quae quidem testimonia si quis comprehenderit, Ciceronem quoque suffragantem nanciscetur, quippe qui, etiamsi non disertis verbis Critiae mentionem fecerit, tamen ad eum respicere videatur: *Nisi forte, inquit, Diagoram aut Theodorum, qui omnino deos esse*

V. 42. Ms. Ciz. transpositione verborum: εἶναι δαιμόνων γένος, quod tamen constructionem respicit in ordinem logicum redactam.

1) Cap. 12. cf. Wytttenbachii Animadv. p. 1036. *Legislatorum nomen non abhorret ab eius [Critiae] persona, quandoquidem princeps triginta virorum sive tyrannorum Athenis fuit. De aliis hominibus atheis vid. Cic. N. D. I, 1, 23. Plutarch. adv. Stoicos c. 31.*

negabant, censes superstitiosos esse potuisse. Ego ne Protagoram quidem, cui neutrum liquerit, nec esse deos, nec non esse. Horum enim sententiae omnium non modo superstitionem tollunt, in qua inest timor inanis deorum, sed etiam religionem, quae deorum cultu pio continetur. Iam vero, quae abhinc sequuntur, nonne ad Critiae sententiam referenda videantur ei, qui istorum versusum iambicorum argumentum cognitum habet? Quid ii, qui dixerunt totam de diis immortalibus opinionem fictam esse ab hominibus sapientibus rei publicae causa, ut, quos ratio non posset, eos ad officium religio duceret, nonne omnem religionem funditus sustulerunt? 2) — Profecto, id luce clarius, atque magis etiam patet, propterea quod Diagoras, Theodorus, Protagoras et Critias vulgo tanquam finitimi laudantur apud scriptores veteres: ex quibus praeter Plutarchum supra iam laudatum huc referendus est etiam Theophilus Antiochenus, ita enarrans: *Πρωταγόρας δὲ τοιαῦτα μοχθήσας περὶ θεῶν καὶ τὴν ἄνω κάτω πορείαν ποιησάμενος, ἔσχατον ὀρίζεται φύσιν καὶ αὐτοματισμὸν εἶναι, φησὶ τε τῶν πάντων θεοὺς ἀνθρώπων μηδὲν φροντίζειν, ὅποσα τε Κλιτόμαχος ὁ Ἀκαδημικός περὶ ἀθεότητος εἰσηγήσατο; τί δ' οὐχὶ καὶ Κριτίας καὶ Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρῆτης λέγων· Εἴτε γὰρ εἰσὶ θεοὶ, οὐ δύναμαι περὶ αὐτῶν λέγειν, οὔτε, ὅποιοί εἰσι, δηλοῦσαι· πολλὰ γὰρ ἐστὶ τὰ κωλύοντά με 3).* Huc etiam accedit, quod Philostratum enarrantem iam vidimus

2) Cic. N. D. I, 42, 117. 118.

3) Ad Autolyceum lib. III. p. 121. ad calcem ed. Paris. Iustini Martyris. De Protagora Diogenes Laert. IX, 51. *τοῦτον ἤρξατο τὸν τρόπον· Περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἶδέναι, εἴθ' ὡς εἰσὶν, εἴθ' ὡς οὐκ εἰσὶν· πολλὰ γὰρ τὰ κωλύοντα εἶδέναι, ἢ τε ἀθλήτης καὶ βραχὺς ὢν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου. διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ συγγράμματος ἐξεβλήθη πρὸς Ἀθηναίων, καὶ τὰ βιβλία αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ. cf. Cic. N. D. I, 23, 63. De Weberi suspicione vid. ad Philostrati Vit. Crit. §. 3.*

Critiam prodidisse sacra, ita ut Weberus pari modo, quo Protagoram tradant, Critiam quoque ἀσεβείας damnatum fuisse haud improbabiler coniecerit.

Quae quidem testimonia quum per se gravissimi sunt momenti, tum etiam confirmantur altera quadam eiusdem Critiae sententia, cuius fundamentis illa de deorum origine tanquam superstructa esse videtur. Namque Aristotelem (de Anima I, 2.) iam vidimus enarrantem, a Critia animum positum esse in sanguine ⁴⁾. Iam vero satis verisimiliter concluditur hominem, qui mentem in sanguine posuerit, eundem deos esse negaturum. Eadem sententia fuit Empedoclis, quippe qui pari modo animum esse senserit cordi suffusum sanguinem ⁵⁾. Unde factum est, ut huius opinionis auctores Critias atque Empedocles saepe coniunctim proponantur: sic Galenus: *Καὶ αὐτὸς οὖν, λαμβανόμενος τῶν οἰκείων δογμάτων, αἷμά φησιν εἶναι τὴν ψυχὴν, ὡς Ἐμπεδοκλῆς καὶ Κριτίας ὑπέλαβον* ⁶⁾.

Quod igitur pertinet ad argumentum illius fragmenti, nemo id a Critiae sentiendi ratione alienum habere possit, quamvis minime sit necesse scriptor, qui cogitationes ad aliorum hominum ab se personato-

4) Vide ad Fragm. 8.

5) Cic. Tusc. I, 9, 19. Pseudo-Plutarch. Placit. IV, 5. Ἐμπεδοκλῆς ἐν τῇ τοῦ αἵματος σοσιάσει. cf. Pseudo-Galen. Hist. philos. c. 28. Euseb. Praep. Ev. XV, 61. I, 8. p. 28. Sext. Emp. adv. Mathem. I, 303. Voss. ad Virgil. Georg. II, 184. p. 439. Sturz. ad Emped. Fragm. p. 440 sqq. (v. ad Fragm. 8.) H. Ritter in Wolfii Analect. II. p. 457.

6) Tom. I. p. 264. ed. Basil. Tertullian. de Anima c. 5. Operum T. IV. p. 217. ed. Semler. *Nec illos dico solos, qui eam [animam] de manifestis corporalibus effingunt, ut Hipparchus et Heraclitus ex igni, ut Hippon et Thales ex aqua, ut Empedocles et Critias ex sanguine cett.* Macrobi. in Somn. Scip. I, 14. *Plato dixit animam essentiam se moventem, — Empedocles et Critias sanguinem.*

rum ingenium accommodavit, semper suam quoque profiteatur opinionem. Atqui Critias ipse a Platone inducitur deos imprecatus: quanquam nemo temperare sibi poterit, quin huic ipsi deorum invocandorum rationi ironiam quandam inesse ducat, facetam quidem illam atque elegantem. Hermocrates enim, qui Critiam ad narrandum incitat, Προϊέναι τε οὖν, inquit, ἐπὶ τὸν λόγον ἀνδρείως χρῆ, καὶ τὸν Παιωνά τε καὶ τὰς Μούσας ἐπικαλούμενον τοὺς παλαιούς πολίτας ἀγαθούς ὄντας ἀναφαίνειν τε καὶ ὑμνεῖν. Cui quidem respondet Critias: Παραμυθουμένῳ οὖν καὶ παραθαβρόνοντί σοι πειστέον, καὶ πρὸς οἷς θεοῖς εἶπες τοὺς τε ἄλλους κλητέον, καὶ δὴ καὶ τὰ μάλιστα Μνημοσύνην· σχεδὸν γὰρ τὰ μέγιστα ἡμῖν τῶν λόγων ἐν ταύτῃ τῇ θεῷ ἐστίν 7). Profecto res ipsa fert, ut in vetusta fabula enarranda memoriae auxilium sit maximum; at Musae, Mnemosynes filiae, adiutrices fuerunt satis idoneae: imprimis vero spectandum, quod παραθαβρόνόμενος modo deos invocavit Critias, atque omnino necessitate quadam coactus ad illud prooemium progressus esse videtur.

Quae quidem omnia recte se haberent, nisi Pseudo-Plutarchus de Placitis philosophorum Sexti Empirici hac in re auctoritatem fluctuantem reddere videretur, utpote qui aliquot versus, ex fragmento, quod modo tractavimus, iambico desumptos, ad Euripidem retulisset. Καὶ Εὐριπίδης ὁ τραγωδιοποιὸς ἀποκαλύψασθαι μὲν οὐκ ἠθέλησε [τὸ μὴ εἶναι θεοὺς], δεδοικώς τὸν Ἄρειον πάγον, ἐνέφηγε δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· τὸν γὰρ ΣΙΣΥΦΟΝ εἰσέγαγε προστάτην ταύτης τῆς δόξης, καὶ συνηγόρευεν αὐτοῦ ταύτῃ τῇ γνώμῃ·

ἦν γὰρ χρόνος (φησὶν) ὅτ' ἄτακτος ἦν ἄνθρωπος
βίος,
καὶ θηριώδης ἰσχύος θ' ὑπερέτης.

7) Platon. Critias p. 108. C. D.

ἔπειτὰ φησι τὴν ἀνομίαν λυθῆναι νόμων εἰσαγωγῇ· ἐπεὶ γὰρ ὁ νόμος τὰ φανερὰ τῶν ἀδικημάτων εἶργειν ἐδύνατο, κρύφα τε ἠδίκουν πολλοὶ, τότε τις σοφὸς ἀνὴρ ἐπέστησεν, ὡς δεῖ ἀεὶ ψευδεῖ λόγῳ τυφλῶσαι τὴν ἀλήθειαν καὶ πείσαι τοὺς ἀνθρώπους,

ὡς ἔστι δαίμων ἀφθίτορ θάλλων βίῳ,
ὅς ταυτ' ἀκούει καὶ βλέπει φρονεῖ τ' ἄγαν ⁸⁾.

Ex his compagibus expediri sane difficillimum. Per se quidem absurdum est illum qualemcunque scriptorem Euripidem inter atheos retulisse, propterea quod is Sisyphum talem in scenam produxit, qualis vita ac moribus fuit spectatus. Deinde vero considerandum est opus ipsum, quod nomen quidem Plutarchi in fronte gerit, cuius tamen ratio et oratio prorsus abhorrent a Plutarchi ingenio; si quidem recte iudicat Wyttenbachius, doctissimus et elegantissimus scriptoris Chae-ronensis interpres, haec insuper addens: *In materia si quid sit, de quo non statuo, Plutarchei, hoc e perditis quibusdam germanis libris compilatum sit* ⁹⁾. Verba illa Pseudo-Plutarchi praeter versus allatos expressa sunt etiam apud Eusebium in Praeparatione Evangelica (XIV, 16. init. p. 755. ed. Colon.), ita ut sive unus ex altero sua deprompsisse, sive uterque ex communi quodam fonte hausisse putandus sit. Sequitur tertius locus, ad eundem fontem referendus, in Historia philosophica, quae vulgo in Galeni operibus numeratur: *Τοὺς μὲν τῶν προτέρων φιλοσοφούντων εὐρήκαμεν θεοὺς ἠγνοηκότας, ὡς Πρωταγόραν τὸν Ἐλεῖον καὶ Θεόδω-*

⁸⁾ Placit. Philos. I, 7. cf. I, 6.

⁹⁾ Praef. ad Plutarchi Moral. Vol. I. p. CIXVIII. Id. Vol. VIII. p. 517. *Compendium est maioris operis, sive Plutarchei sive alterius: certe compendium, neque illud a Plutarcho factum.* Copiosius de hac re disseruit Chr. Dan. Beckius in editione illius opusculi ita inscripta: *Plutarchi de Physicis Philosophorum Decretis. Lipsiae 1787. 8. min.*

ρον τὸν Κυρηναῖον καὶ Εὐήμερον τὸν Τεγσαίτην· οὐ γὰρ εἶναι θεοὺς εἰπεῖν τετολμήκασιν. ἔοικε δὲ ταύτης ὑπολήψεως Εὐριπίδης, κἂν τοῦτο μὲν αὐτὸς οὐ λέγῃ διὰ δέος τῶν Ἀρεοπαγιτῶν, ἀλλὰ τὸν Σίσυφον εἰσήγαγε τοῦτο λέγοντα ¹⁰).

Iam quidem re vera Euripides Olympiade nonagesima prima fabulam docuisse traditur, cui titulus *Sisyphi*, illam tamen satyricam, una cum trilogia tragica Alexandri, Palamedis atque Troianorum, teste Aeliano V. H. II, 8. Κατὰ τὴν πρώτην καὶ ἐνενηκοστήν Ὀλυμπιάδα, καθ' ἣν ἐγίκα Ἐξαίνετος ὁ Ἀκραγαντῖνος στάδιον, ἀντηγωνίσαντο ἀλλήλοις Ξενοκλῆς καὶ Εὐριπίδης. Καὶ πρῶτος γε ἦν Ξενοκλῆς [v. Aristoph. Ran. 86.], ὅστις ποιεῖ οὗτός ἐστιν, Οἰδίποδι καὶ Λυκάονι καὶ Βάγκαις καὶ Ἀθάμαντι Σατυρικῶ. τούτου δεύτερος Εὐριπίδης ἦν Ἀλεξάνδρω καὶ Παλαμῆδι καὶ Τρωσὶ καὶ Σισύφω Σατυρικῶ. Quid autem, quaeso, commune est fragmenti iambici, ab

10) Cap. 8. ed. Charter. cf. Beck. l. c. p. XXI sqq. Galeni, nobilissimi et medici et philosophi, nomine, sed falso, ornatur libellus περὶ φιλοσόφων ἱστορίας (in Hippocr. et Galeni Opp. ex ed. Ren. Charterii T. II. p. 21 sqq. Par. 1679. f.) cuius auctor ipse fassus est, se collegisse, quae dispersa per plures invenisset libros mentitus forte labori nunquam susceptos. Etsi vero priora libri capita omnino sunt a nostris diversa; tamen pleraque inprimis inde a l. 2. Pseudoplut. ita conspirant, ut aut ab eodem auctore utrumque opus confectum, aut potius e communi fonte ductum esse videatur. Nunc enim uberius quaedam a Pseudogaleno exposita, nunc brevius commemorata [sicut nostro loco] invenies, quod fieri constat, ubi duo pluresve ex eodem libro pro suo quisque ingenio nonnulla decerpunt. Quae quidem sententia confirmari magis iis videtur, quae in Iohannis Stobaei Eclogis Physicis leguntur. Quod opusculum, ut nunc est, plurima philosophorum decreta iisdem, quibus nostrum, verbis exprimit, alia, quae in nostro desunt, addit; coniungit, quae in hoc libello in capita sunt divisa; longe diverso plura exhibet ordine; quaedam brevius tradit, sed nonnulla tam copiose et diligenter, ut vestigia antiqui libri mihi reperisse visus sim, unde contraxisse sua Noster putari nossit.

Sexto Empirico servati, cum argumento dramatis satyrici? Num forte Sisyphum a poeta in scenam productum esse censeas serio graviterque de origine deorum colloquentem cum Satyris istis dicacibus ac protervis, aut philosophantem de rerum natura? Quis unquam in illud fragmentum accommodabit dramatis satyrici argumentum, quale ab Horatio descriptum est?

*Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agrestis Satyros nudavit, et asper
Incolumi gravitate iocum tentavit, eo quod
Illecebris erat et grata novitate morandus
Spectator, functusque sacris et potus et exlex.
Verum ita risores, ita commendare dicacis
Conveniet Satyros, ita vertere seria ludo,
Ne, quicumque deus, quicumque adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper et ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas,
Aut, dum vitat humum, nubes et inania captet.
Effutire levis indigna tragoedia versus,
Ut fertis matrona, moveri iussa diebus,
Intererit Satyris paullum pudibunda protervis ¹¹⁾.*

---

11) Horat. A. P. 220 sqq. De argumento *Σισύφου δραπέτου*, fabulae satyricae, v. Welckeri *Trilogie Prom.* p. 555 sqq. Aug. Gu. Schlegelii *über dram. Kunst* I. p. 263 sq. Diess (drama satyricum) war eine gemischte Nebengattung der tragischen Poesie, die wir schon im Vorbeygehen erwähnt haben. Das Bedürfniss einer Erholung des Geistes nach dem ergreifenden Ernst der Tragoedie scheint ihr, sowie überhaupt dem Nachspiel, den Ursprung gegeben zu haben. Das satyrische Drama bestand nie für sich allein: es wurde als Anhang zu mehreren Tragoedien gegeben, und war auch allem Vermuthen nach immer beträchtlich kürzer. Der äussere Zuschnitt gleicht dem der Tragoedie, der Stoff war ebenfalls mythologisch. Das unterscheidende Merkmal war ein aus Satyrn bestehender Chor, welcher solche Heldenabentheuer, die schon an sich einen hei-

Rectissimum est igitur Valckenarii iudicium (Diatribae Euripid. p. 209.): *Istiusmodi fabulae iocosae (sc. satyricae), quibus probabiliter plebs Attica multo magis delectabatur, quam heroicorum dramatum severitate, nihil admodum continebant ad virtutis commendationem aut mores formandos. Nihil itaque, quod meminerim, Stobaeus ex Euripidis excerpserit Cyclope, nihil ex Autolyco, nihil ex Sisypho, nihil ex Syleo, quod ego quoque Satyricum fuisse drama suspicor. Accedit eiusdem Valckenarii sententia, quam de dictione atque colore illius fragmenti iambici protulit: Ex illa [Euripidis Sisypho], velut fabula satyrica, perexigua quaedam nobis innuere fragmenta; sed istiusmodi fabulae minime congrua ὀψως, quam ex eius Sisypho Grotius et Barnesius exhibent, illa, meo iudicio, multum ab Euripideo scribendi colore diversa, Critiae tanquam auctori tribuenda est cum Sexto Empir. p. 562. ¹²⁾.*

Itaque quum nobis Valckenarium sequentibus illorum versuum iambicorum argumentum prorsus alie-

---

tern Anstrich hatten (wie manche in der Odyssee: denn auch hievon wie von so vielem liegt der Keim im Homer) oder dessen empfänglich waren, mit muntern Gesängen Gebärden und Sprüngen begleiteten cett. Extat de eadem re Welckeri liber, nuper editus, quem nondum inspicere mihi licebat: Nachtrag zu der Schrift: Ueber die Aeschyl. Tril. Nebst einer Abh. üb. d. Satyrspiel. Francof. a. M. 1826. 8.

- 12) Diatrib. p. 14. cf. p. 208. *Mihi versus isti non videntur Euripidis cett. Consentit etiam Welckerus Trilogie Prom. p. 554. Aus dem Sisyphos des Sophokles ist ein einziges Wort bekannt, aus dem des Kritias eine längere Stelle enthalten. Hierin wird die Vorstellung, dass die Götter alles Thun, Reden und Denken der Menschen wissen, welche die Grundidee des Aeschylischen Sisyphos war, entwickelt. Der philosophische Verfasser übrigens erklärt diess für eine herrliche, sehr nützliche Erfindung, Wahrheit in gedichteter Rede, um durch Furcht die vorher thierisch lebenden Menschen zum Gesetzlichen anzutreiben.*

num esse videatur a dictione fabulae satyricae, inquirendum restat, quid ansam dederit Pseudo-Plutarcho sive Pseudo-Galeno sive auctori cuicumque, ut aliquot versus, ex ampliore fragmento decerptos, ad Euripidem referrent. Critiam quidem scripsisse carmina scenica, satis apparet ex Athenaeo (X. p. 496. B.) *Pirithoum* laudante, quam tamen fabulam incertam esse ait Critiaene sit an Euripidis. Nihil autem ambiguitatis in hac quaestione inerat, si Critias nunquam scripsisset, ne dicam, docuisset fabulas. Neque ullam excogitabis rationem, quae hominem, nescio quem, commoverit, ut ad certum drama versus quosdam referret, qui nunquam compositi essent ad dialogum. Multo autem probabilius, ut in iisdem binarum fabularum titulis auctores ipsi aut eorum versus ac sententiae confusae sint, praesertim ubi alter in tractanda poesi scenica tantum consequutus est celebritatis et splendoris, ut vel ex solo titulo singularum fabularum constaret auctor. Quam facile igitur accidere potuit homini non satis erudito, ut versus ex Sisypho quadam fabula depromptos Euripidi assignaret, cuius nomen in omnium ore et sermone fuit? Quidquid vero Critiae revocavit memoriam, hominis crudelissimi et tyranni Graecorum moribus infestissimi, id quidem, licet ingeniosissime fuerit conditum, consulto neglectum, meritam effugit gloriam et aequam aestimationem: ita ut Hadriani Imperatoris et Antonini utriusque aetate Critiae scripta a Graecis vehementer contempta et oblivioni iam tradita, Herodes Atticus, rhetor clarissimus, rursus digna haberet, quae ipse imitaretur atque in popularium familiaritatem reducere studeret ¹³⁾. Unde

---

13) Philostrat. Vit. Herod. c. 14. p. 564. *παρήγαγεν αὐτὸν [Κριτίαν] ἐς ἡθῆν Ἑλλήνων, τέως ἀμελούμενον καὶ περιουσί-μενον.*

verissime iudicavit Philostratus constantem Critiae tyrannidis amorem effecisse, ut v̄el ingenii ac sapientiae virtutes splendidissimae una cum ipsius nomine execrato oblitterarentur: *Εἰ γὰρ, ἰνquit, μὴ ὁμολογήσει ὁ λόγος τῷ ἤθει, ἀλλοτρία γλώττη δόξομεν φθέγγεσθαι, ὡς περ οἱ ἀυλοὶ* ¹⁴⁾. Quid igitur facilius, quam ut homo temerarius permutaverit duplicem *Sisyphum*, alteram *Critiae tragoediam* ¹⁵⁾, alterum *Euripidis drama satyricum*?

Quod autem attinet ad coniecturam, a P. Petito in Observationibus miscellaneis (I, 1.) allatam, cui mutili visi sunt hoc loco Sexti Empirici Codices, ea quidem omni fundamento historico destituta est: namque Fabricius, qui omnes, quos nactus erat, Codices pro consueta religione accuratissime inspexit, contrariam profert sententiam, omnesque libros manuscriptos consentire fatetur in lectione omnium editionum communi. Neque omnino sermoni aliquid inest, quod levissimum prodat mutilationis vestigium: immo tota sententia ita cohaeret, ut neque ex glossemate profecta neque ab argumento ipsorum versuum aliena videri possit. Attamen si eidem Petito reapse videtur Critiam tam bonos et egregios versus pangere non potuisse, nescio sane, quid ineptius moliri potuerit doctissimus vir: aut enim oscitans alucinatus est, aut nunquam inspexit atque cognitos habuit Critiae versus elegiacos.

---

14) Vit. Crit. §. 9. Idem apparet ex Polluc. Onom. VI, 155. *Οἱ μὲν ψευδομαρτυρεῖς εἴρηγται παρὰ Κριτία καὶ ὁ ψευδομαρτυρῶν οὐκ οἶδα δὲ, εἴ ποῦ καὶ τὸ ψευδομαρτυρεῖν ὁ αὐτὸς λέγει.* Hoc scire debebat, si omnes Critiae libri in promptu fuissent.

15) Aeschyli quoque fuit *Sisyphus* atque Sophoclis, v. Welcker. *Tril. Prom.* p. 550 sqq.

In tractando huius fabulae argumento poeta imprimis sequutus esse videtur Homerum, qui Sisyphum omnium hominum callidissimum designat:

Ἔστι πόλις Ἐφύρη, μυχῶ Ἄργεος ἱπποβότοιο,

ἐνθα δὲ Σίσυφος ἔσκεν, ὃ κέρδιτος γένετ' ἀνδρῶν ¹⁶).

Idem in *Odyssea* λ, 593 sqq. Sisyphum describit apud inferos poenas solventem, nulla tamen indicata criminis causa. Hinc probabile videtur improbam istam calliditatem Sisypho contraxisse supplicium infernum. Plerique scriptores veteres a singularibus calliditatis speciminibus poenam repetierunt, atque alii quidem ab aliis ¹⁷). Sisyphus igitur fabula referenda est ad cyclum earum tragoediarum, in quibus primas partes homines agere solent, apud inferos peccata luentes, Προμηθεὺς καὶ ὅσα ἐν ἄδου, ut Aristoteles ait (*Poet.* c. 18.), qui deinde Sisyphum quoque tangens: Ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις, inquit, καὶ ἐν τοῖς ἀπλοῖς πράγμασι στοχάζονται οὗ βούλονται θαυμαστοῦ τραγικὸν γὰρ τοῦτο καὶ φιλόανθρωπον. ἔστι δὲ τοῦτο, ὅταν ὁ σοφὸς μὲν, μετὰ πονηρίας δὲ, ἐξαπατηθῇ, ὡς περ Σίσυφος, καὶ ὁ ἀνδρεῖος μὲν, ἄδικος δὲ ἤττηθῇ ¹⁸).

16) *Iliad.* ζ, 152 sq. Consentit Hesiodi fragm. XXVIII, 4. Σίσυφος αἰολομήτης. *Theognis* 702 sq.

Πλείονα δ' εἰδείης Σισύφον Αἰολίδεω,

ὅς τε καὶ ἐξ Ἄϊδεω πολυῦδρίησιν ἀνῆλθεν.

Pindar. *Olymp.* XIII, 73. Σίσυφον μὲν πυκνότατον παλάμαις ὡς θεόν. *Aristoph.* *Acharn.* 398. μηχανὰς τὰς Σισύφον. *Plato* ap. *Cic.* *Tusc.* I, 41, 98. *Sisyphi prudentiam.* At *Plato* ipse in *Apologia Socr.* p. 41. C. non significavit *prudentiam.* cf. *Welcker.* *Prom.* p. 551. N. 853.

17) *V. Schol.* ad *Homeri Il.* α, 180. ζ, 594. *Pausan.* II, 5, 1. *Apollodor.* I, 9. 3. III, 12, 6. *Hygin.* 7, 60. *Vet. Interp.* ad *Statii Theb.* II, 380. cf. *Welcker.* l. c. p. 553 sq.

18) *Poët.* XVIII, 19. *Welcker.* p. 550. *In der Poetik wird Sisyphos, als der Schlaue, aber Böse, welcher von höherem Verstande überwunden und unterdrückt wird, als ein der Trä-*

Quae quum ita sint, Sisyphus in Critiae fabula ita personatus esse videtur, ut peccatorum purgationem, qua culpam removeret, sibi excogitaverit, et deos non existere iniuriarum ultores sibi aliisque persuadere studuerit, idque ratione quam astutissima.

Attamen quid faciendum fragmentis, a Suida, Etymologo M. et Hesychio laudatis, equidem nescio, neque, donec alia testimonia desiderentur, turbatas huius rei rationes expediendas esse censeo: nimirum ex verbis ipsis non liquet, utrum illa magis conveniant traegodiae, an dramati satyrico. Quum autem uno consensu ad Euripidem referantur, nihil amplius addamus, nisi Valckenarii in illas reliquias animadversiones: *Ex Euripidis Sisypho nominatim nihil enotatum nostris in libris inveni nisi vocem Hesychio; ob formam autem loquendi duo versus in Suidae Lexico: Hesychio ad Ἑλίσσων, πλέκων, ψευδόμενος, οὐκ ἐπὶ ἐνθείας λέγων. laudatur Euripides Σισύφω. in eius*

---

goedie angemessener und sittlich wirkender Gegenstand ausgezeichnet. Nach der philosophischen oder religiösen Bedeutung, welche in der ältesten uns bekannten Form dieser Sage zu erkennen ist, war das Steinwälzen nur als die natürliche Strafe der Geistesunruhe, welche den äussersten, Menschen verwehrt den Gipfel der Erkenntniss zu erklimmen verlangt, als das vergebliche Anstreben des menschlichen Verstandes, der, wenn er sich im Begriffe glaubt, die Höhe zu erreichen, welche seinem schwachen Auge den Himmel selbst zu berühren scheint, plötzlich unaufhaltsam in die Tiefe des Irdischen zurückgeworfen wird. Aliter Lucretius III, 1008 sqq.

*Sisyphus in vita quoque nobis ante oculos est,
 Qui petere a populo fasceis saevasque secureis
 Inibit, et semper victus tristisque recedit.
 Nam petere imperium, quod inane est, nec datur unquam,
 Atque in eo semper durum subferre laborem,
 Hoc est advorso rixantem trudere monte
 Saxum, quod tamen a summo iam vortice rursum
 Volvitur, et plani raptim petit aequora campi.*

etiam *Oreste* v. 890. [880. Matth.] *Talthybius* dicitur καλῶς κακούς λόγους ἐλίσσω· sic enim scribendum puto pro καλοῖς [hoc retinuit Matthiae, neque intelligitur, cur emendandum sit]. Duo versus ex *Sisypho* praebet *Suidas*, emendate scriptos, *Etymologo* adiutore, in notis in *Eurip. Phoen.* p. 287. *Paululum* diversa, quae placuit *Heathio*, mihi quoque nunc lectio placet,

Χαίρω σέ γ', ὃ βέλτιστον Ἀλκμήνης τέκος,
ἐλθόντα, τὸν δὲ μιὰρὸν ἐξολωλότα.

quae retractata *Toupio* suspicor placitura prae suis
Emend. in Suid. III, 310. ¹⁹⁾

β. Περὶ θοοῦ.

Sisyphum propter argumenti similitudinem excipiat *Pirithous*, quae utrum *Critiae* fuerit fabula an *Euripidis*, veteres ipsi dubitarunt, auctore *Athenaeo* X. p. 496. B. Ὁ τὸν Περὶθουν γράφας, εἴτε *Κριτίας* ἐστὶν ὁ τύραννος, ἢ *Εὐριπίδης*. Itaque si quid veteribus in medio relinquendum fuit, quippe qui integram consulere potuerint tragoediam, hodie id prorsus ad liquidum perducere velle hominis est tumidi. Attamen quum *Sisyphus* tragoedia a *Critia*, fabularum auctore minus illustri, translata esse videatur ad *Euripidem*, unum

19) *Diatrib.* p. 209. *Suidas* v. Χαίρω. δοτικῆ· τὸ εὐφραίνομαι. Καὶ χαίρω σε ἐληλυθότα. Ὀρωπικοὶ οὕτω λέγουσιν. *Εὐριπίδης* *Σισύφω*.

Χαίρω τέ γ', ὃ βέλτιστον Ἀλκμήνης τέκος,
τὸν τε μιὰρὸν ἐξολωλότα.

Etym. M. p. 808, 2. Χαίρειν· οἰμώζειν, στενάζειν. — χαίρει σε ἐληλυθότα, Ὀρωπικοὶ οὕτω λέγουσι, καὶ *Εὐριπίδης* *Σισύφω*. cf. *Toup.* ad *Suid.* l. c. *Welcker. Prom.* p. 559. N. 865. Im *Euripideischen Satyrspiel Sisyphos trat Herakles auf.* Ein grober Irrthum *Musgraves* ist es, dass dieser fr. 3. den *Sisyphos* getödtet haben soll. Diess bedeutet ἐξολωλότα hier so wenig wie *Herc. F.* 1392.

ex poetarum tragicorum principibus, idem fortasse quadrat in Pirithoum: quae quidem opinio maiorem nanciscetur probabilitatem tum ipsa illa veterum haesitatione, tum etiam eo, quod Grammaticus nescio quis in Euripidis vita Graece scripta Pirithoum ait relatam fuisse ad Euripidis fabulas interpolatas: *Τὰ πάντα δ' ἦν αὐτῷ [Εὐριπίδῃ] δράματα ζβ· σώζεται δὲ οἷ· τούτων νοθεύεται τρία, Τέννης, Ραδάμανθυς, ΠΕΙΡΙΘΟΥΣ.* Particulae quidem, quae ex Pirithoo decerptae hodie supersunt, in libris, ubi leguntur, praeter unam omnes Euripidi ascribuntur; sed hoc nihil refert, quoniam Pirithous, ut modo vidimus, licet ex quorundam Grammaticorum iudicio adulterina, in Euripidis fabularum collectionem recepta erat, unde scriptores seriores reliquias istas depromerent. Huc accedit, quod unum fragmentum simpliciter inscribitur *Περίθου* sive *Περίθου* apud Stobaeum Florileg. XXXVII, 15. atque *S. Maximum Operum* T. II. p. 665.: unde conficitur, aut extitisse illius fabulae exempla, in quorum titulo Euripidis nomen omissum fuerit, aut Stobaeum nomen auctoris prorsus in medio reliquisse.

Ac Valckenarius quidem, de hac re incerta quid vere statuerit, non satis declaravit, quippe qui altero Diatribes loco (p. 197. C.) in Athenaei narratione acquiescere videatur, altero autem (p. 38 sq.) ex ipso Pirithoi quodam fragmento Euripidis de deo sententiam explicandi periculum faciat, atque hancce adiungat conclusionem: *Deum itaque, qualem in Anaxagorae schola cognoverat, hic invocat Euripides tanquam*

τὸν αὐτοφυνῆ, τὸν ἐν αἰθερίῳ

ῥύμβῳ πάντων φύσιν ἐμπλέξανθ',

non aliunde satum, sed natura sua aeternum atque universi conditorem. At scita Anaxagorea vel plurium potius philosophorum communes de deo sententiae, eaeque ad vetustissima tempora referendae, cur non aequae placere potuissent Critiae atque Euripidi, ante

omnia demonstrandum erat: nam quantopere Critiae placita decesserint ab opinione vulgi, inde satis intelligitur, quod deos, qui vulgo dicuntur, re vera esse negavit.

Paullo iam ante observatum est argumenti similitudinem quandam intercedere Sisyphum inter atque Pirithoum: uterque enim propter scelera diis ingrata apud inferos poenas dedisse fertur. Atque Pirithoum, Iovis sive Ixionis filium ²⁰⁾, ex gente Lapitharum profectum, artissima amicitiae colligatione Thesei Atheniensis devinctum fuisse narrant, ita ut utriusque mutuum amoris ac benevolentiae foedus in proverbium abiret, velut Achillis ac Patrocli, Orestis atque Pyladis, Phintiae atque Damonis, Epaminondae et Pelopidae ²¹⁾. Nempe quum Theseus Helenae, Iovis filiae, amore incensus esset, amici coniuncta opera ipsam in fano Dianae sacrificantem rapuerunt atque Athenas detulerunt ²²⁾. Pirithous autem, Hippodamia uxore, quam magno adversus Centauros certamine duxerat ²³⁾, praemature extincta, nullius in posterum nisi Iovis filiae petere coniugium sibi proposuerat. Itaque *Taenaria porta* (ut Ovidius canit) *Pirithoum Theseus Sty-*

20) Schol. ad Apollon. Rhod. II, 1231. *Σουλδας δὲ ἐν πρώτῳ Θεσσαλικῶν τὸν Χείρωνα Ἰξίονος εἶναι παῖδά φησιν, ἀδελφὸν δὲ Πειρίθου.* Ovid. Met. XII, 210. *Audaci Ixione natus.* cf. 504. Sed idem ille Scholiasta ad I, 101. *Θησεὺς καὶ Πειρίθους, ὁ μὲν ἐκ Διὸς, ὁ δὲ ἐκ Ποσειδῶνος.* Quocum consentit versus, qui in Homeri Odyss. λ, 631. legitur: *Θησέα, Πειρίθοόν τε, θεῶν ἐρικύδεα τέκνα.* cf. Pausan. V, 10, 2. Hygin. f. 155.

21) Plutarch. de Amic. mult. init. *κατὰ ζεύγος φιλίας λέγονται Θησεὺς καὶ Πειρίθους κ. τ. λ.*

22) V. Hygin. f. 79. Schol. ad Apollon. Rhod. I, 101.

23) Ovid. Met. XII, 210 sqq. Hygin. f. 33. cf. Homer. Od. φ, 295 sqq. Illa pugna descripta erat ἐν τοῖς ἀστοῖς templi Olympici. vid. Pausan. V, 10, 2.

gias comitavit ad undas, ut Proserpinam Pirithoi nuptiis ambiret. Quam quidem audaciam Pluto tam graviter tulit, ut ambos furiis lacerandos committeret atque saxo alligandos curaret. Quum deinde Hercules ad inferos descendisset, ut Cerberum educeret, Theseum quidem, ὡς μὴ ἐκοντὶ κατελθόντα, implorantem liberavit; sed amatorem insanum, ἐπειδὴ προαιρέσει ἰδία κατῆλθεν, *trecentae Pirithoum cohibent catenae* ²⁴).

Quid praecipue quantumve ex hac de Pirithoo narratione poeta in tragoediam assumpsit, maximam partem incertum est: tenuia tamen persequi licet vestigia, ex quibus patet Pirithoum atque Theseum in scenam prodisse compedibus vinctos, atque Herculem cum Aeaco colloquentem.

1.

Plutarch. de Amicorum multitudine c. 7. Οὕτως ἔτιοι τῶν φίλων, οὐδὲν ἀπολαύσαντες εὐτυχοῦντων, συναπόλλυνται δυστυχοῦσιν. Καὶ τοῦτο μάλιστα πάσχουσιν οἱ

24) Horat. Carm. III, 4, 79 sq. cf. Heyne ad Apollodor. II, 5, 12. IV, 7, 28. Hygin. f. 79. Schol. ad Apollon. Rhod. I, 101. Etiam Homer. Od. λ, 630 sq.

Καὶ νῦν κ' ἔτι προτέρους ἴδον ἀνέρας, οὓς ἔθελόν περ, Θησέα, Πειρίθοόν τε, θεῶν ἐρικυδέα τέκνα.

Posteriorem versum Wolfius uncis inclusit. cf. Virgil. Aen. VI, 601. 617. Horat. Carm. IV, 7, 17 sq. *Nec Lethaea valet Theseus abrumpere caro Vincula Pirithoo*. Ubi errat Mitscherlichius, qui, quum haec fabula diversis modis tractata sit, Theseum putat tum demum vinculis constrictum esse, quum liberandi Pirithoi consilium cepisset. Immo Theseus ab Hercule liberatus amicum secum ducere non potuit ex inferis. — Simile fuit Ixionis scelus, qui tantus erat, Iunonis ut altae spem caperet. Hinc intelligitur Ixioni filium additum esse Pirithoum, quoniam utrumque nimia eorum invaserit libido, quae improba et nefaria putantur. Res in Graecorum Mythologia frequenter obvia.

φιλόσοφοι καὶ χαριέντες, ὡς Θησεύς τῷ Πειρίθῳ κολαζομένοι
καὶ δεδεμένοι

Πέδαις ἀχαλκεύτοισιν ἔξενκται πόδας. 10

2.

Gregor. Corinth. Com. ad Hermog. Oratorum
Graec. Tom. VIII. p. 948. ed. Reisk.

Ἐν μὲν γὰρ τῷ Πειρίθῳ παρσιζάγεται Ἡρακλῆς, ἐν
ἄδου κατελθὼν κατὰ κέλευσιν Εὐρυσθέως, καὶ ὑπὸ τοῦ
Διακοῦ ἐρωτώμενος, ὅστις ἐστὶ, καὶ ἀποκρινόμενος·

Ἐμοὶ πατὴρ μὲν Ἄργος, ὄνομα δ' Ἡρακλῆς, 11
θεοῦ δὲ πάντων πατὴρ ἐξέφυν Διός·
ἐμῇ γὰρ ἦλθε μητρὶ κεδνῇ πρὸς λέχος
Ζεὺς, ὡς λέλεκται τῆς ἀληθείας ὑπο·
ἦκω δὲ δεῦρο πρὸς βίαν Εὐρυσθέως.

Frāgm. 1. Stephanus lectionem librorum sine iusta ratione
mutavit π. ἀχαλκεύτοις συνέξενκται π. Eiusdem versus parti-
cula, sed alio verborum ordine, legitur apud Plutarch. Ama-
tor. c. 18. Ὁ Ἔρως — εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἐστεφανωμένος κα-
τάγεται καὶ κεκοσμένος πολλαῖς συνωρίσι φιλίας καὶ κοινωνίας·
οὐχ οἷαν Εὐριπίδης φησὶν,

— ἀχαλκεύτοις ἐξεῦχθαι πέδαις·

Aliter etiam de vitioso pudore c. 10. Αἰδοῦς ἀχαλκεύτοισιν
ἔξενκται πέδαις. ubi propter disputationis argumentum αἰδοῦς
de suo dedisse videtur Plutarchus. cf. De fraterno Amore
c. 8.

Frāgm. 2, 4. Οὗτος ὁ στίχος ἐν δυοῖν εὔρηται δράμασιν Εὐρι-
πίδου, ἐν τε τῷ λεγομένῳ Πειρίθῳ καὶ ἐν τῇ σοφῇ Μελανίππῃ.
Gregor. Corinth. l. c. Verba ὡς λέλεκται τῆς ἀληθείας ὑπο,
speciem proverbialem prae se ferunt, ita ut hinc saltem mi-
nime consequatur propter eiusmodi concinnitatem totam fa-
bulam Euripidi tribuendam, a Critia abiudicandam esse.

3.

Stobaei Florileg. XXXVII, 15. p. 220. Gesn.

Πειρίθου·

- 12 Τρόπος δὲ χρηστός ἀσφαλέστερος νόμου·
τὸν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἂν διαστρέψαι ποτὲ
ρήτωρ δύναιτο· τὸν δ' ἄνω τε καὶ κάτω
λόγοις ταράσσων πολλάκις λυμαίνεται.

4.

Stobaei Eclog. Eth. VIII, 4.

Εὐριπίδου Πειρίθου·

- 13 Ὁ πρῶτος εἰπὼν, οὐκ ἀγυμνάστῳ φρενὶ

Fragm. 3. Inscriptionem Πειρίθου habet Trinc. ^{Di} περιζ Cod. A. Πειρίθου S. Maxim. Op. II. p. 665. ubi eosdem versus servavit. Neque poetae nomen hoc titulo significari, sed fabulae, satis liquet. cf. Valckenar. Diatr. p. 197 sq.

V. 1. Τρόπος δὲ χ. Trinc. Ceteri, ommissa particula δέ, post τρόπος inserunt ἐστί, quod ex glossemate profectum esse videtur.

V. 2. B. m. p. Trinc. διαστρέψη.

V. 4. Valckenar. Diatr. p. 200. emendandum proposuit Λόγω σπαράσσων: *Ultimum, inquit, ita versum corrigo, qui vulgo legitur, Λόγοις ταράσσων· alterum formulae ἄνω τε καὶ κάτω convenire mihi videbatur aptius, non nescienti tamen versum Aristophanis Ἄχ. 688. Ἄνδρα Τιθωνὸν σπαράττων, καὶ ταράττων, καὶ κύκῳν. Plato de Rep. VIII, 539. C. χαίροντες, ὡς περ σκυλάκια τῷ ἔλκειν τε καὶ σπαράττειν τῷ λόγῳ τοὺς πλησίον αἰεί. Lucian. Icarionen. T. II. p. 776. οὐδὲν ἀνιᾶσι δυσπαράττοντές με τῷ λόγῳ. Sed in formulam ἄνω τε καὶ κάτω perinde quadrat verbum ταράττειν, si quidem Neptunus apud Homer. Od. ε, 291.*

σύναγεν νεφέλας, ἐτάραξε δὲ πόντον,

χεροὶ τρῳάϊων ἔχων. cf. Buttmanni Lexil. I. p. 212.

Fragm. 4. Inscriptionem praefixam exhibent Codd. V. A. E.

V. 1. Cod. V. omittit articulum ὁ ante πρῶτος.

ἔρριψεν, ὅστις τόνδ' ἑκαίνισεν λόγον,
ὡς τοῖσιν εὐφρονοῦσι συμμαχεῖ τύχη.

5.

Stobaei Florileg. CXXI, 24. p. 609.

Εὐριπίδου Περίθου·

Οὐκοῦν τὸ μὴ ζῆν κρεῖσσόν ἐστ' ἢ ζῆν κακῶς; 14

6.

Valckenarius Diatr. p. 58 sq. *De Deo quid vere senserit Euripides, in Choris aliquoties declaravit, ex sua saepe persona Chori ministerio loquutus: Comicos hoc in parabasi fecisse ubi scribit Pollux IV, III., atque illud Tragicis monet inusitatum, ἀλλ' Εὐριπίδης, inquit, αὐτὸ πεποίηκεν ἐν πολλοῖς δράμασιν. Tale χορικὸν ἄσμα fuisse suspicor in eius dramate Pirithoo, cuius hanc nobis partem dedit Clemens Alex. Strom. V. p. 717. ex illo Eusebius Praep. Ev. XIII. p. 681. B.*

Σὲ τὸν αὐτοφνῆ, τὸν ἐν αἰθερίῳ, 15

V. 2. „ἑκαίνισεν, qui novum protulit, adeoque invenit, ut metrum constaret, edidi cum Grot. pro ἑκαίνισ ap. Cant.“
HEEREN.

V. 3. Pro τύχη Codd. V. A. P. ψυχῆ.

Fragm. 5. Inscriptio petita est ex Cod. A. Simpliciter Εὐριπίδου Trinc. — Sophocl. ap. Stob. Floril. CXXI, 9. Τὸ μὴ γὰρ εἶναι κρεῖσσον ἢ τὸ ζῆν κακῶς. Philemon ib. 8. Θανεῖν ἄριστόν ἐστιν ἢ ζῆν ἀθλίως.

Fragm. 6, 1. Euseb. σὲ τὸν αὐτοφνῆ, σὲ τὸν αἰθ. Sed Clementis lectionem, quam recepimus, confirmat Schol. ad Eurip. Orest. 970. p. 449. ed. Matthiae: Ἀναξαγόρου μαθητῆς γενόμενος ὁ Εὐριπίδης μύθρον λέγει τὸν ἥλιον. — ὅμοιον τοῦτο τὸ ἐν Περίθῳ, σὲ τὸν αὐτοφνῆ τὸν ἐν αἰθερίῳ Ῥόμβῳ πάντων φύσιν ἐμπλέξανθ'. οὐδὲ γὰρ διαφέρει ὑπὸ τῆς φύσεως εἰπὼν πάντα διαπεπλέχθαι, καὶ ὑπὸ ἀλίσεως ἐξηρ-

ῥύμβῳ πάντων φύσιν ἐμπλέξανθ',
ὄν περὶ μὲν φῶς, περὶ δ' ὀρφναία
νύξ αἰολόχρως, ἄκριτός τ' ἄστρον
ὄχλος ἐνδελεχῶς ἀμφιχορεύει.

Sententiam eorum versuum, qui illos in integra fabula exceperant, Clemens comprehendit hisce verbis: Ἐνταῦθα γὰρ τὸν μὲν αὐτοφυῆ τὸν δημιουργὸν νοῦν εἴρηκεν· τὰ δ' ἐξῆς ἐπὶ τοῦ κόσμου τάσσεται, ἐν ᾧ καὶ ἐναντιότητες φωτός τε καὶ σκότους.

7.

Clemens Alex. Strom. p. 667.

Περὶ τούτων [τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν φερομένου χρόνου] οἶμαι καὶ ἡ τραγωδία φυσιολογοῦσά φησιν·

16 Ἀκάμας τε χρόνος περί γ' ἀενάῳ
ῥεύματι πλήρης φοιτᾶ, τίκτων
αὐτὸς ἑαυτὸν, δίδυμοί τ' ἄρκτοι

τῆσθαι τοῦ λίθου. De significatione vocis αὐτοφυῆς v. Valckenar. Diatr. p. 41.

V. 2. Clemens ῥύμβῳ. Euseb. Schol. Eurip. ῥόμβῳ. Prior lectio profecta ex metathesi litterarum, posterior forma vulgaris est pro Attica ῥύμβῳ. Schol. ad Theocrit. II, 30. Ῥόμβος δέ, ὃν οἱ Ἀττικοὶ ῥύμβον καλοῦσιν. Eandemque formam hic etiam retinendam esse docet Eustath. ad Dionys. Perieg. 1134. τινὲς δὲ ῥΥμβον γράφουσι διὰ τοῦ Υ, ὡς Ἐὐριπίδης ἐν Πειρίθῳ αἰθέριον ῥύμβον φησὶν, ὃ ἐστὶ στροφὴν καὶ τροχοειδῆ κίνησιν. Schol. ad Apollon. Rhod. IV, 144. Ῥυμβόνας δέ, τὰς εἰλήσεις τῆς σπείρας, τὰς περιδινήσεις. Καὶ Ἐυριπίδης ἐν Πειρίθῳ· Σὲ τὸν αὐτοφυῆ πάντων θεῶν αἰθέρα ῥύμβῳ. τοῦτ' ἐστὶ κινήσει κ.τ.λ. cf. Valck. Diatr. p. 39. N. 3. — Extremo versu Clementis libri contra rationem metricam ἐμπλέξαντά. Rectum tenent Euseb. et Schol. Eurip.

Fragment. 7, 3. Homer. Il. σ, 487 sqq.

Ἄρκτον θ', ἣν καὶ ἄμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν,

ταῖς ὠκυπλάνοισι πτερύγων ῥιπαῖς
τὸν Ἀτλάντειον τηροῦσι πόλον.

Atque hos versus ex Pirithoo decerptos esse tradit Schol. ad Aristophanis Aves 179. Πόλον γὰρ οἱ παλαιοὶ, οὐχ ὡς οἱ νεώτεροι σημειόν τι καὶ πέρας ἄξονος, ἀλλὰ τὸ περιέχον ἅπαν· Εὐριπίδης Πειρίθω· Καὶ τὸν Ἀτλάντειον φρουρῶν πόλον. ὡς αὐτοῦ τε περιπολουμένου καὶ δι' αὐτοῦ πάντων ἐρχομένων. Eadem transcripsit Suidas v. Πόλος. Ille quicumque fuit Grammaticus versusum ex memoria litteris mandasse putandus est, ita quidem, ut pro Anapaesto prodiret Iambus.

8.

Athenaeus X. p. 496. B.

Μνημονεύει δὲ αὐτῶν [πλημοχοῶν] καὶ ὁ τὸν Πειρίθου γραφάσας, εἴτε Κριτίας ἐστὶν ὁ τύραννος, ἢ Εὐριπίδης, λέγων οὕτως·

Ἴνα πλημοχόας τάςδ' εἰς χθόνιον

17

ἢ τ' αὐτοῦ στρέφεται, καὶ τ' Ὠρίωνα δοκεῖν,
οἷη δ' ἄμμορός ἐστι λοστρῶν Ὠκεανοῖο.

(*Arctos, Oceani metuentis aequora tingui.* VIRG.)

cf. Odyss. ε, 273 sqq. Cic. N. D. II, 41. Arato auctore:

„*Extremusque adeo duplici de cardine vertex
Dicitur esse polus.*

Hunc circum ἄρκτοι duae feruntur, nunquam occidentes.

*Ex his altera apud Graios Cynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice;*

cuius quidem clarissimas stellas totis noctibus cernimus.“

cf. Voss. ad Virgil. Georg. I, 246. p. 124.

Fr agm. 8, 1. Quales sint πλημοχόαι, explicat Athen. I. c. A. Σκεῦος κεραμεῦον βεμβικῶδες ἰδραῖον ἡσυχῆ, ὃ κοτυλίσκιον ἐνιοὶ προσγορεύουσι, ὡς φησι Πάμφιλος. χρῶνται δὲ αὐτῷ ἐν Ἐλευσῖνι τῇ τελευταίᾳ τῶν μυστηρίων ἡμέρᾳ, ἣν καὶ ἀπ' αὐτοῦ προσγορεύουσι πλημοχόας· ἐν ἣ δύο πλημοχόας πληρώσαντες, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολὰς, τὴν δὲ πρὸς δύσιν ἀνιστάμενος, ἀνατρέπουσιν, ἐπιλέγοντες ῥῆσιν μυστικῆν. cf. Pollux.

Χάσμι' εὐφήμως προχέωμεν.

Schweighaeuserus haec verba observat efficere anapaesticum tetrametrum: qua tamen animadversione abstinuerat, si tragoediae, non comoediae, illos versus esse meminisset. Vid. Hermann. Elem. D. M. p. 597 sqq. Hoc loco nihil aliud habemus nisi systematis anapaestici legitimi dimetros posteriores, quorum altero catalectico integrum olim clausum erat systema. cf. Hermann l. c. p. 571 sqq.

γ. Ἀταλάντη.

In Iulii Pollucis editionibus (Onomastic. VII, 51.) sub Critiae nomine laudatur *Atalante*, sive tragoedia sive comoedia, quae tamen an vere vindicari possit Critiae, scrupulum philologis iniicit haud mediocrem. Etenim liber manuscriptus, quem adhibuit Gothofredus Iungermannus, atque Dindorfio referente etiam Falckenbergius habent *ΑΡΙΣΤΙΑΣ* pro *ΚΡΙΤΙΑΣ*, nomina, quae quam facile permutari potuerint, nemo ignorat. *Aristias* autem, sive *Aristeas*, sive *Aristius* poeta fuit comicus *), cuius apud eundem Pollucem

---

X, 74. Hesych. v. *Πλημοχ*. Creuzer. Symb. IV. p. 569 sq. ed. I. haec etiam addit: *Darf man, wie Meursius wahrscheinlich macht, eine Stelle des Proclus (in Platon. Tim. p. 293.) hierher ziehen, so sahen die Eingeweihten während jenes Trankopfers jetzt den Himmel, dann die Erde als Vater und Mutter aller Wesen an, und sprachen dabei die Worte 'Υιὲ Τοννῆς.*

V. 2. *εὐφήμως*, cui cognatum est verbum *εὐφημεῖν*, i. e. *favere linguis*. Cic. Divin. I, 45. de maioribus Romanorum verba faciens: „rebusque divinis, inquit, quae publice fierent, ut *faverent linguis*, imperabatur.“ Ovid. Fast. I, 71 sq.

Prospera lux oritur: linguisque animisque favete!

Nunc dicenda bono sunt bona verba die.

cf. Forcellini Lexic. v. *favere*.

*) V. Gatakeri Adversar. c. 5.

(IX, 43.) *Orpheus* laudatur, atque apud alios scriptores aliarum fabularum supersunt tituli *). Iam vero Gu. Ern. Weberus (Com. de Critia Tyr. p. 24.) acutissime coniecit *Atalanten* drama comici aut satyrici generis fuisse, pro argumento adhibitis ipsius Pollucis verbis: Ὁ δὲ κωμικὸς Πλάτων ἔφη ἀκλόστους στήμονος, καὶ ἀρπεδόνας δὲ τὰ νήματα Ἡρόδοτος· Κριτίας δὲ (Al. Ἀριστέας) ἐν Ἀταλάντῃ·

Ἀρπεδόνην τε λύσειν ἰστοῦ.

18

τραγικώτερον. | *Cur, inquit, τραγικώτερον adiecisset, si ex tragoedia versus fuisset?* Itaque omnis haec quaestio in medio relinquenda est, donec novis iisque historicis rationibus certi quidquam stabilire licebit.

δ. Ἰαμβοὶ ἐξ ἀδήλων εἰδῶν.

Incertae sedis supersunt versus iambici, qui tamen colorem scenicum minime dissimulant.

1.

In Stobaei Florilegio (XXIII, 1. p. 190.) servatus est versus iambicus, quem plerique libri Critiae assignant, unus vero Euripidi:

Δεινὸν δ', ὅταν τις μὴ φρονῶν δοκῆ φρονεῖν**).

19

Hinc igitur verisimilior fit, quam supra proposuimus, sententia, Critiae, poetae scenici parum celebrati, ad Euripidem longe clarissimum relatas fuisse fabulas, sive id factum sit temere, sive inde profectum, quod for-

*) V. Fabricii *Bibl. Gr. in Catalogo Comicorum deperditorum*, lib. II. c. 22. T. I. p. 747. ed. 3.

***) Cod. *A. Voss. Arsen. Κριτίου. Trinc. Εὐριπίδου*, unde Musgravius recepit versum in Eurip. fragm. incert. N. 31. Libror. lectionem ὅτ' ἄν τις in binas voces contraximus. Vulg. δοκῆ. Cod. *A.* atque *S. Maxim.* δοκῆ, quod necessarium erat.

sitan Critias, quum rei publicae gubernacula teneret, neque ipse (i. e. suo nomine suaque auctoritate) carmina quae fecisset scenica in scenicam producere vellet, ea Euripidi, poetae apud omnes gratioso, docenda tradiderat.

Apud Stobaeum Critiae versum excipiunt duo iambici, quos editiones *Sosicrati* assignant: Cod. *A* exhibet hanc notam *Σωσικρα Trinc. Σωσικρά.* At S. Maximus (Op. T. II. p. 686.) illos tres versus unico *Critiae* complectitur nomine:

*Δεινὸν δ', ὅταν τὶς μὴ φρονῶν δοκῆ φρονεῖν:
ἀγαθοὶ δὲ τὸ κακὸν ἐσμὲν ἐφ' ἑτέρῳ ἰδεῖν,
αὐτοὶ δ' ὅταν ποιῶμεν, οὐ γιγνώσκομεν.*

Quod quidem negligenter factum esse videtur.

2.

Stobaei Florileg. XIV, 2. p. 148.

- 20 *Ὅστις δὲ τοῖς φίλοις πάντα πρὸς χάριν
πράσσων ὁμιλεῖ, τὴν παραντίχ' ἡδονὴν
ἔχθραν καθίστησ' εἰς τὸν ὕστερον χρόνον.*

3.

Stob. ibid. III C, 10. p. 519.

- 21 *Σοφῆς δὲ πενίας σκαιότητα πλουσίαν
κρεῖσσον σύνοικόν ἐστιν ἐν δόμοις ἔχειν.*

4.

Stob. Eclog. Phys. IX, 10.

- 22 *Ὁ χρόνος ἀπάσης ἐστὶν ὀργῆς φάρμακον.*

Fragment. 2. Hi tres versus ad orationem pedestrem accommodati leguntur apud S. Maxim. T. II. p. 550. *Κριτίου* Ὅστις τοῖς φίλοις ταῦτα (leg. πάντα) πρὸς χάριν πράσσων ὁμιλεῖ, τὴν παραντίχ' ἡδονὴν ἔχθραν καθίστησιν εἰς ὕστερον χρόνον.

Fragment. 3. Weber. com. p. 14. ad hos versiculos annotavit: *En habes ἐν φιλοσόφοις ἰδιώτην!* vid. infra ad. Nr. III.

B. ΣΤΥΓΓΡΑΦΩΝ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

I. ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ.

Quos supra iam attigimus in tractandis *Πολιτείαις ἐμμέτροις* Critiae libros de civitatibus pedestri oratione conditos, eorum rationem iam habuisse discimus Gerhardum Ioannem Vossium, in libro *de Historicis Graecis* ita disserentem: *Critias ἐν ταῖς Πολιτείαις citatur a Iul. Polluce* —. *Puto et eundem Critiam esse, cuius Plutarchus mentionem facit in Lycurgo [c. 1.] et Cimone* *). Atque Iulius Pollux Onomast. VII, 59. vocis *σκελέαι* (i. q. *ἀναξυρίδες*, *braccæ*) significationem et auctoritatem afferens: *Τὸ μὲν ὄνομα*, inquit, *καὶ παρὰ Κριτία ἐστὶν ἐν ταῖς ΠΟΛΙΤΕΙΑΙΣ*. Quo ex titulo satis apparet Critiae istos de rebus publicis libros tanquam facem praetulisse *Πολιτείαις* Aristotelis, in quibus Cicerone teste (Fin. V, 4, 11.) omnium fere civitatum, non Graeciae solum, sed etiam Barbariae mores, instituta, disciplinae exposita erant. Tyrannus Atheniensis barbarasne quoque respexerit nationes, ex reliquiis colligi non potest, neque verisimile vide-

*) Plutarch. Cim. c. 16. alter Plutarchi locus in Cim. c. 10. ubi distichum Critiae laudatur, huc non spectat. Vossii *Operum* T. IV. p. 168. cf. *de Poetis Graecis* T. III. p. 211. Quibus fundamentis constituta sit haec sententia, supra demonstratum est in prooemio ad Elegos politicos.

tur, propterea quod tale quidquam philosopho potius convenit, Alexandrum Imperatorem ad Indos usque comitato: Graecarum vero gentium quarundam non solum instituta publica, sed mores quoque ac disciplinas descripta fuisse a Critia, quantulumcunque Politiarum superest luce clarius convincit.

1.

Splendidum sane exordium Politis describendis praemisisse videtur Critias ad animum lectoris sibi conciliandum, si quidem recte statuamus haec procul ab initio aut totius operis aut Lacedaemoniorum saltem Rei publicae positum fuisse fragmentum, quod hodie extat apud Clementem Alexandrinum Strom. p. 741. *Εὐριπίδου ποιήσαντος*.

*Ἐκ γὰρ πατρὸς καὶ μητρὸς, ἐκπονουμένων
σκληρὰς διαίτας, οἱ γόννοι βελτίονες.*

Κριτίας γράφει.

23 *Ἄρχομαι δὲ τοι ἀπὸ γενετῆς ἀνθρώπου, πῶς
ἂν βέλτιστος τὸ σῶμα γένοιτο καὶ ἰσχυρότατος;
εἰ ὁ φυτεύων γυμνάζοιτο καὶ ἐσθίοι ἐρῶμένως
καὶ τάλαιπωροῖη τὸ σῶμα, καὶ ἡ μήτηρ τοῦ
παιδίου τοῦ μέλλοντος ἔσθθαι ἰσχύοι τὸ σῶμα
καὶ γυμνάζοιτο.*

Ad Fragm. 1. Bono iure Weberus Com. p. 6 sq. *Quae verba stultus est, qui ex Euripide adumbrata bonus Clemens affirmet, quum ex Spartanae potius, qua impense flagrabat Critias, admiratione disciplinae ultro prodierint. — Prior fragmenti sententia sub interrogandi formula proposita est, quam quae excipit altera responsionem suppeditat. Xenophon. de Re pub. Laced. I, 4. Ὁ δὲ Λυκούργος ἐσθῆτας μὲν καὶ δούλαις παρέχειν ἰκανὰς ἠγάσασθαι εἶναι· ταῖς δ' ἐλευθέραις μέγιστον νομίσας εἶναι τὴν τεκνοποιῆσαν, πρῶτον μὲν σωμασκέιν ἔταξεν οὐδὲν ἥττον τὸ θῆλυ τοῦ ἀρρένου φύλου· ἔπειτα δὲ*

Hinc transeamus ad reliquias, quas ex *Lacedaemoniorum*, *Thessalorum* atque (ut videtur) *Atheniensium* Politis depromptas ad nostram aetatem detulerunt Athenaeus potissimum, Eustathius aliique scriptores.

α. Ἐκ τῆς τῶν Λακεδαιμονίων Πολιτείας.

2.

Athen. IX. p. 465. E. F.

Πρὸς οὓς λεκτέον, ὅτι τρόποι εἰσὶ πόσεων κατὰ πόλεις ἴδιοι, ὡς Κριτίας παρίστησιν ἐν τῇ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ διὰ τούτων·

Ὁ μὲν Χῖος καὶ Θάσιος ἐκ μεγάλων κυλίκων 24 ἐπιδέξια, ὁ δ' Ἀττικὸς ἐκ μικρῶν ἐπιδέξια, ὁ δὲ Θετταλικὸς ἐκπώματα προπίνει, ὅτῳ ἂν βούλωνται, μεγάλα· Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν παρ' αὐτῷ ἕκαστος πίνει, ὁ δὲ παῖς οἰνοχοεῖ, ὅσον ἂν ἀποπή.

δρόμον καὶ ἰσχύος, ὥσπερ καὶ ποῖς ἀνδράσιν, οὕτω καὶ ταῖς θηλείαις ἀγῶνας πρὸς ἀλλήλας ἐποίησε, νομίζων ἐξ ἀμφοτέρων ἰσχυρῶν καὶ τὰ ἐκγονα ἐρῶμενέστερα γίνεσθαι. cf. Cic. Tusc. II, 15, 36. Plutarch. Lycurg. c. 14. Muelleri Dorier Vol. II. p. 276.

Ad Fragm. 2. Ecce Critiam βραχυλογοῦντα. Schweighaeuseri Mss. atque Edd. Venet. Bas. exhibent: Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν κ. τ. λ. pro quo Casauboni ed. Λακεδαιμόνιοις, nulla tamen reddita ratione, utrum ex coniectura an ex libris profectum sit. Attamen Codicum illa lectio non est cur repudietur. — Schweigh. Codex uterque: ὁ δὲ παῖς ὁ οἰνοχόος ὅσον κ. τ. λ. Editiones omnes: ὁ δὲ παῖς οἰνοχοεῖ, ὅσον: quod procul dubio praeferendum atque contra librorum Mstorum auctoritatem reponendum videtur. ὅσον ἂν ἀποπή sc. ἕκαστος τῶν Λακεδαιμονίων. Prior lectio nullum omnino praebet sensum, posteriorem vero confirmat etiam Xenophon de Re pub. Laced. V, 4. ἐφῆκεν [Λυκοῦργος], ὅποτε διψῶν ἕκαστος, πί-

Athen. XI. p. 483. B.

Κριτίας ἐν ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ γρά-
φει οὕτως·

25 Χωρὶς δὲ τούτων τὰ σμικρότατα ἐς τὴν διαί-
ταν ὑποδήματα, ἄριστα Λακωνικὰ ἱμάτια, φο-
ρεῖν ἡδίστα καὶ χρησιμώτατα, κώθων Λακωνι-

νεν. Sensus: *Apud Lacedaemonios sibi quisque (i. e. in suam quisque, non in aliorum salutem) bibit, puer autem ministrans tantum vini infundit, quantum quisque ebibere solet.*

Ad fragm. 3: Sensus est hic: *Praeter haec minimo sumptu parabiles calcei, optimae Laconicae vestes, gestatu iucundissimae atque utilissimae, cotho Laconicus, poculum maxime necessarium ad expeditionem commodissimumque, quod feratur in pera: propterea quod milites saepe necesse est aquam bibere impuram, primo quidem conducit, ne nimis manifestus sit potus, deinde, quum ambores habeat cotho, relinquit in se quidquid impurum. —*

Critiam hoc loco vel ἀσυνδέτως χωρὶς προσβάλλοντα cernere licet; v. ad Philostrat. Vit. Crit. §. 12. Quae quidem si in mentem revocaveris, forsitan minus veram esse tibi persuadebis Casauboni in hunc locum animadversionem: *Locus Critiae est male acceptus ab exscriptoribus. Initio enim deest aliquid perficiendae sententiae. Ait autem Critias, Lacedaemonios uti suppellectile et instrumentis vitae minimo pretio parabilibus et commodissimis. Profert exempli gratia calceos Laconicos, vestes et cothonem. Non est dubium hanc esse Critiae mentem: sed verba praestare sarta tecta non possumus. Vocem σμικρότατα suspicor cubare in mendo; et pro ὑποδήματα scribendum esse δημιουργήματα suadet Plutarchus, qui in Lycurgo [c. 9.] hunc ipsum Critiae locum ita expressit: Δι' ὃ καὶ τὰ πρόχειρα τῶν σκευῶν — ἐδημιουργεῖτο καὶ κώθων ὁ Λακωνικὸς εὐδοκίμει κ. τ. λ. Neque tamen intelligitur, cur scribendum sit potius δημιουργήματα quam ὑποδήματα. Merito Schweighaeuserus de calceis Lacedaemoniorum disserentem laudavit Meursium Miscell. Lacon. I, 18. de vestibus ib. I, 15. de Cothone I, 14.*

κός, ἔκπωμα ἐπιτηδειότατον εἰς στρατείαν καὶ εὐφορώτατον ἐν γυλίῳ· οὗ δὲ ἔνεκα στρατιωτικῶ πολλὰκις ἀνάγκη ὕδωρ πίνειν οὐ καθαρὸν, πρῶτον μὲν οὖν τοῦ μὴ λίαν κατάδηλον εἶναι

οὗ δὲ ἔνεκα] *Varia tentarunt viri docti ad hunc locum et emendandum et illustrandum; omnium vero felicissime functus est munere suo Ad. Coraës, senex venerabilis, δεύτεραι φροντίδες in Plutarch. Tom. VI. p. 475. Ἀσυνάρτητα ταῦτα, καὶ τῇ γραφῇ ἡμαρτημένα εἶναι καὶ ὁ Κασσιβὼν καὶ ὁ τελευταῖος τοῦ Ἀθηναίου ἐκδότης (Σημ. Τομ. ζ', σελ. 180 — 185.) ἀπεφώνησαν, ἑκάτερος τὰ δοκῶντα εἰς διόρθωσιν συμβαλλόμενοι. Ἐφείσθω δὲ καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνους τὸ παριστάμενον περὶ τῆς γραφῆς καὶ στίξεως τοῦ χωρίου, οὕτως ἔχον προθέσθαι . . . „Οὗ δὲ ἔνεκα· ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΙ (ἴσ. ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ. — Equidem malim στρατιωτικῶ, sicut ναυτικὸν ap. Thucyd. I, 4. et similia. —) πολ — καθαρὸν· πρῶτον — ΤΟΥ μὴ λίαν κ. τ. λ.“ Ὁ νόσς, Οὗ δὲ ἔνεκα ἐπιτηδειότατον εἰς στρατείαν εἶρηκα τὸν Λακωνικὸν κώθωνα, τοῦτό ἐστι· στρατιωτικῶ (τροπέστι στρατιώτῃ) πολλὰκις ἀνάγκη ὕδωρ πίνειν οὐ καθαρὸν· πρῶτον μὲν οὖν ἐπιτηδεύεται καὶ κατεσκεύασται τοιοῦτον τὸ ἔκπωμα ἔνεκα τοῦ μὴ κατάδηλον εἶναι λίαν τὸ πόμα κ. τ. λ. Quacum interpretatione consentit etiam Plutarch. Lycurg. c. 9. Τὰ γὰρ ἀναγκαίως πινόμενα τῶν ὑδάτων καὶ δυσωποῦντα τὴν ὄψιν, ἀπεκρύντετο τῇ χροῇ, καὶ τοῦ θολεροῦ προσκόπτοντος ἐντὸς καὶ προσισχομένου τοῖς ἄμβωσι, καθαρώτερον ἐπλησίαζε τῷ στόματι τὸ πιχόμενον. cf. Porphy. de Abstinencia IV, 3. p. 302. ed. Phero. H. Stephanus in Thes. L. Gr. p. 578. C. proposuerat ΤΩΙ μὴ λίαν — Schweigh. in Nota sub textu posita coniecit: τὰ σμικρότατα εἰς τὴν δίαιταν δαπανήματα, ἄριστα. Λακωνικὰ ἱμάτια, φορεῖν ἥδιστα κ. τ. λ. quod non placet. Neque hoc loco aliquid intercisisse videtur, quod immerito opinatus est Casaubonus, eaque, quam proposuit, explicatio in Corais emendatione expressa est: Οὗ δὲ ἔνεκα στρατιωτικὸν δοκεῖ μάλιστα τοῦτο τὸ ποτήριον εἶναι, τόδ' ἐστίν· καὶ γὰρ πολλὰκις ἀνάγκη ὕδωρ πίνειν οὐ καθαρὸν. Cum igitur cogantur saepe milites aquam bibere impuram, prima commoditas, quam ex cothionibus capiunt, est τὸ μὴ λίαν κατάδηλον εἶναι τὸ πόμα. In poculis altioribus quam latioribus, ut illi scyphi sunt, quibus pharmacopolae medicamenta aegris propinant,*

τὸ πόμα, εἶτα ἄμβωνας ὁ κώθων ἔχων ὑπολείπει τὸ οὐ καθάρων ἐν αὐτῷ.

quod intus continetur minus conspicuum. Sed huic interpretationi praeferenda est Plutarchi, ad poculi colorem referentis τὸ μὴ λίαν κατάδηλον εἶναι (ἀπεκρύπτετο τῇ χροῖα), quippe quae longe simplicior sit. —

εἶτα ἄμβωνας ὁ κώθων] Quid significant ἄμβωνες h. l. ea de re magna est quaestio virorum doctorum. Casaubonus *poculi ventres* intelligendos esse censet, Schweighaeuserus *labra*, alii aliud quidquam. Itaque altius descendendum in huius vocis radicem. Etymolog. M. p. 81, 12. παρὰ τὸ βῶ, βῶν, ὡς γηρῶ, Γηρῶν· καὶ ἀναβῶν, καὶ συγκοπῇ ἄμβων· καὶ καθόλου προσανάβασις καὶ ὑπεροχὴ καὶ ὄρους λόφος. Errat igitur Schweighaeuserus, ἄμβωνας dicens non esse *montium*, ut Casaubonus statuerit, *eminentias in altum emergentes figura rotunda aut κωνοειδεῖ*, sed esse *supercilia propendentia vel superciliosas prominentias*, scilicet quum *latus* montis secundum longitudinem introrsus nonnihil excavatum superne propendat: neque hoc confirmat, quem excitavit, Galenus Lex. Hippocr. v. ἄμβων, ὄφρονώδης ἐπανάστασις. Quum enim de qualibet *elevatione* dicatur ἄμβων, cur non item de ὄφρονώδει? Varius igitur huius vocis admittatur usus necesse est, ut docet Ael. Dionysius ap. Eustath. ad Odys. i, 400. p. 1636, 51. Ἄμβωνες, λόφοι ὄρων, καὶ ἴτυς πᾶσα, καὶ οἶον ὄφρονος καὶ ὑπεροχῆ, καὶ χεῖλη δὲ λοπάδων. — ἐρρέθη δὲ καὶ ἐπὶ μορῶν γυναικείων ὁ ἄμβων· — καὶ ἡ τῆς λοπάδος ἐνδοτάτω ὄφρονος. Atque postremam interpretationem, si quis religiosius perpenderit, huic loco commodissimam esse inveniet: nam sicut hodie usus fert, ita etiam veteres fundo vasorum *elevationes* quasdam aptasse videntur. Iam quidem in spatio, inter latera et elevationem istam *interiecta*, colligi atque inhaerescere sordes sive aquae *ὑποστάθμην*, neminem fugit, qui eiusmodi pocula unquam inspexit. Quomodo tamen ad hanc expositionem accommodandus sit Pollucis locus Onom. VI, 97. τῶν δὲ κώθωνος αἱ ἐκατέρωθεν πλευραὶ ὡσπερ καὶ τῆς χύτρας, ἄμβωνες καλοῦνται· id sane ignorat H. Stephanus Thes. Gr. p. 378. A. et Schweigh. corrupte esse Pollucis verba aut defecta aut certe turbata *minime* quae talia autumant, ut ex iis hic locus illustrari possit. cf. Schneideri Lex. v. κώθων.

4.

Præcedens fragmentum in integro opere excerpisse videtur sententiam, qualis excerpta legitur apud Plutarchum in Lycurgo c. 9.

Τὰ πρόχειρα τῶν σκευῶν καὶ ἀναγκαῖα ταῦτα, 26
κλινητῆρες καὶ δίφροι καὶ τράπεζαι, βέλτιστα
παρ' αὐτοῖς [Λακεδαιμονίοις] ἐδημιουργεῖτο,
καὶ κώθων ὁ Λακωνικὸς εὐδοκίμει μάλιστα
πρὸς τὰς στρατείας, ὡς φησι Κριτίας.

Quae quidem coniectura confirmatur etiam verbis
χωρὶς δὲ τούτων i. e. κλητήρων, δίφρων καὶ τραπεζῶν at-
que aliarum fortasse rerum, quarum nulla hic mentio
iniecta est.

5.

Propter vocem Κώθων huc etiam adducendus esse
videtur locus Pollucis Onom. VI, 31.

Ἐπικωθωνίζεσθαι δὲ τὸ περαιτέρω πίνειν Κριτίας 27
λέγει.

6.

Κλίνη Μιλησιουργῆς καὶ δίφρος Μιλησιουργ- 28
γῆς· κλίνη Χιουργῆς καὶ τράπεζα Ῥηγιουργῆς.
— Λυκιουργῆς φιάλη. — Κορινθιουργῆς.

A d Fragm. 5. Aristot. problem. V, 58. ὀλιγοσίτια καὶ κωθω-
νισμὸς θέρουσ. Eubulus ap. Athen. I. p. 23. A. Βεβρεγμένος
ἤκω καὶ κωθωνισμένος. cf. Phylarchus ib. p. 334. B.

A d Fragm. 6. Hoc fragmentum compositum atque emenda-
tum est ex tribus veterum scriptorum locis. Athen. XI. p.
486. E. Κριτίας δὲ ἐν τῇ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ·
Κλίνη Μιλησιουργὸς καὶ δίφρος Μιλησιουργῆς·
κλίνη Χιουργῆς καὶ τράπεζα Ῥηγιουργῆς. Ms.
Epit. referente Schweigh. Κλίνη μολοσιουργῆς, καὶ κλίνη
Χιουργῆς κ. τ. λ. Partim corrupta atque insuper aucta ex-
tant Critiae verba apud Eustath. ad Il. μ, p. 868, 23. Rom.

Eustathius ad Homeri Odyss. θ, 376. p. 1601. Rom. Καὶ ἦν ἔθος παλαιὸν οὕτω παίζειν, καὶ ἐπεγορεύε φασι ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙΣ ἄγων τὰ σφαιρομάχια. — Σημείωσαι δὲ καὶ, ὅτι ὀρχήσεως εἶδος ἦν καὶ ἡ τοιαύτη διὰ σφαίρας παιδιὰ, ὡς δηλοῖ καὶ ὁ οὕτω γράψας· Θερμαῦστρις, ὀρχησις διὰ ποδῶν σύντονός. φησὶ γοῦν Κριτίας οὕτω·

29 Ἀναπηδήσαντες εἰς ὕψος, πρὸ τοῦ κατενεχθῆναι ἐπὶ γῆν παραλλαγὰς πολλὰς τοῖς ποσὶν ἐποιοῦν, ὃ δὴ Θερμαῦστρίζειν ἔλεγον.

Ἀριστοφάνης γὰρ ἐν Εἰρήνῃ Ναξιουργῆς φησὶ κἀνθαρὸς, καὶ Κριτίας κρήνη Μολοσσιουργῆς· τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ Χιουργῆς καὶ Κορινθιουργῆς. ὥστε κατ' αὐτὸν καὶ Ἀνκίουργῆς φιάλη, ἢ ἐν Ἀνκίᾳ, ἢ παρὰ Ἀνδοῖς εἰργασμένη. — Germana autem pro vulgari Μολοσσιουργῆς lectio reperitur ap. Harpocraton. v. Ἀνκίουργεῖς, Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Τιμόθεον. Δίδυμός φησὶ τὰς ὑπὸ Ἀνκίου κατεσκευασμένας φιάλας, τοῦ Μύρωνος υἱοῦ, οὕτως εἰρησθαι ἄγνοεῖν δὲ ἔοικεν ὁ γραμματικὸς, ὅτι τὸν τοιοῦτον σχηματισμὸν ἀπὸ κυρίων ὀνομάτων οὐκ ἂν τις εὔροι γινόμενον, μᾶλλον δὲ ἀπὸ πόλεων καὶ ἐθνῶν, ὡς κλίνη Μιλησιουργῆς Κριτίας φησὶν ἐν τῇ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ. — Sed quid est τράπεζα Πηλίουεργῆς? Hoc alii doceant. Equidem legendum proposui Πηλίουεργῆς, inductus potissimum inscriptione quadam ap. Gruter. p. 1101. N. 1. In templo collegi fabrum et centonariorum RHEGINENSIVM. Nam sicubi peculiare est templum collegii fabrorum, ibi etiam haud vulgaria fuisse oportet eorundem opera.

Ad Fragm. 7. Ex Lacedaemoniorum Politia depromptum esse hoc fragmentum eo colligitur, quod Eustathius paullo ante loquutus est de Lacedaemoniorum σφαιρομαχίαις. — Eadem res, quam Critias exponit, descripta est iam apud Homer. II. θ, 372 sqq.

οἱ δ' ἐπεὶ οὖν σφαῖραν καλήν μετὰ χερσὶν ἔλοντο,
πορφυρέην, τὴν σφιν Πόλυβος ποίησε δαιφρων·
τὴν ἔτερος ῥίπτασκε ποτὶ νέφεα σκιόεντα,
ἰδνωθεὶς ὀπίσω· ὃ δ' ἀπὸ χθονὸς ὑψὸρ' ἀερθεῖς,
ῥηϊδίως μεθέλεσκε, πάρος ποσὶν οὐδας ἰκίσθαι.

β. Ἐκ τῆς τῶν Θεσσαλῶν Πολιτείας.

8.

Athen. XII. p. 527. A. B.

Ἵμολόγηται δ' οἱ Θεσσαλοὶ (ὡς καὶ Κριτίας 30 φησὶ) πάντων Ἑλλήνων πολυτελέστατοι γεγενῆσθαι περὶ τε τὴν διαίταν καὶ τὴν ἐσθῆτα· ὅπερ αὐτοῖς αἴτιον ἐγένετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπαγαγεῖν τοὺς Πέρσας, ζηλώσαντας τὴν τούτων τρυφήν καὶ πολυτέλειαν.

Quum per se iam verisimile videatur haec verba (quae quidem dubito an non sint Critiae ipsissima verba) ad Thessalorum Politiam respicere, id tamen altero Athenaei loco (XIV. p. 663. A.) confirmatur, ubi disertis verbis Θεσσαλῶν Πολιτεία laudatur, corrupto quidem illo, sed ita comparato, ut ex altero loco facile emendari possit: Ὁμολογοῦνται δὲ οἱ Θεσσαλοὶ πολυτελέστατοι τῶν Ἑλλήνων γεγενῆσθαι περὶ τε τὰς ἐσθῆτας καὶ τὴν διαίταν· ὅπερ αὐτοῖς αἴτιον ἐγένετο καὶ τοῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπαγαγεῖν τοὺς Πέρσας, ἐζηλωκόσι τὴν τούτων τρυφήν καὶ πολυτέλειαν. Ἱστορεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς πολυτελείας αὐτῶν καὶ Κριτίας [vulg. Κρατῖνος] ἐν τῇ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ αὐτῶν [ΘΕΤΤΑΛΩΝ]. Recte emendavit Casaubonus librorum lectionem ΚΡΑΤΙΝΟΣ, assentiente, ut par erat, C. Gu. Luca in dissertatione de Cratino et Eupolide (Bonnae 1826. 8.) p. 78. Quid

Ad Fragm. 50. De Thessalorum effrenata licentia inspiciendus est etiam Platonis Crito p. 53. D. ἐκεῖ [ἐν Θεσσαλίᾳ] γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία. Theopompus in Historiarum lib. XXVI. ap. Athen. VI. p. 260. B. C. Τοὺς Θεσσαλοὺς εἰδὼς ὁ Φίλιππος ἀκολάστοις ὄντας καὶ περὶ τὸν βίον ἀσελγεῖς, συνουσίας αὐτῶν κατεσκεύαζε, καὶ πάντα τρόπον ἀρέσκειν αὐτοῖς ἐπειρᾶτο· καὶ γὰρ ὀρχοῦμενος καὶ κωμᾶζων καὶ πᾶσαν ἀκολασίαν ὑπομένων, — πλείους τε τῶν Θεσσαλῶν, τῶν αὐτῶ πλησιασάντων, ἤρξειτο μᾶλλον ἐν ταῖς συνουσίαις ἢ ταῖς δωρεαῖς. cf. Philostrat. Vit. Crit. §. 5.

enim Cratini, Comoediarum scriptoris, Thessalorum Politia? Nemo saltem huius rei mentionem fecit. Quam ob rem quum uterque locus, apud Athenaeum servatus, iisdem paene expressus sit verbis, nulla relinquitur dubitatio, quin scripturae compendium quoddam in lucem protulerit monstrum illud Κρατινος.

γ. Ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων Πολιτείας.

Quae de Themistocle, Cleone atque Cimone Critias exposuisse laudatur, satis verisimiliter respiciunt ad ipsius rem publicam Atheniensium, licet eius nusquam fiat mentio.

9.

Aeliani Var. Hist. X, 17.

- 31 Δέγει Κριτίας Θεμιστοκλέα τὸν Νεοκλέους, πρὶν ἢ ἄρξασθαι πολιτεύεσθαι, τρία τάλαντα ἔχειν τὴν οὐσίαν τὴν πατρῴαν· ἐπεὶ δὲ τῶν κοινῶν προέστη, εἴτα ἔφυγε καὶ ἐδημεύθη αὐτοῦ ἡ οὐσία, κατεφωράθη ἑκατὸν τάλαντων πλείω οὐσίαν ἔχων. ὁμοίως δὲ καὶ Κλέωνα πρὸ τοῦ παρελθεῖν ἐπὶ τὰ κοινὰ μηδὲν τῶν οἰκείων ἐλείψερον εἶναι· μετὰ δὲ πεντήκοντα τάλαντων τὸν οἶκον ἀπέλιπεν.

10.

Plutarch. Cimon. c. 16.

- 32 Ἐφιάλτου δὲ κωλύοντος καὶ διαμαρτυρομένου μὴ βοηθεῖν, μηδ' ἀνιστάναι πόλιν ἀντίπαλον ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἀλλ' εἶναι κεῖσθαι καὶ πατηθῆναι τὸ φρόνημα τῆς Σπάρτης, Κίμωνά φησι Κριτίας τὴν τῆς πατρίδος αὔξησιν ἐν ὑστέρω θέμενον τοῦ Λακεδαιμονίων συμφέροντος, ἀναπέισαντα τὸν δῆμον ἐξελθεῖν βοηθοῦντα μετὰ πολλῶν ὀπλιτῶν.

II. B I O I.

Gu. Ern. Weberus se non satis iudicare posse fatetur, qualis fuerit liber, quem Philostratus in dedicatione operis de vitis Sophistarum (p. 480. ed. Olear.) significet; nihilominus adiungit illum exhibuisse fortasse Vitas sapientium hominum, quorum ingeniis Graecia gloriata esset, ab Homeri inde temporibus *). Quod quidem satis probabile videtur, nisi quod longius etiam regredeundum fuit: nimirum virorum, sive re vera floruerint, sive animo ingeniove tantum concepti, ante Homerum quoque illustrium Critiam repetisse memoriam, Mallius Theodorus commemorat, si quidem inde, quum Critiam de Orpheo disserentem proposuerit, tale quippiam colligere licet. Atque omnes locos, quibus Critiam de viris illustribus enarrantem laudant scriptores veteres, accuratius inspecturo verisimile videbitur ordine quodam chronologico Critiam peregrisse censum poetarum aliorumque virorum excellentium. Itaque fragmenta huc spectantia ad temporum rationem accommodare studeamus.

1.

Mallius Theodorus de Metris p. 19. ed. Heusinger:
Metrum dactylicum hexametrum inventum primitus 33
ab Orpheo Critias asserit, Democritus a Musaeo.

2.

Philostrat. Vit. Sophist. p. 480.
Οἶδα γὰρ δὴ καὶ Κριτίαν τὸν σοφιστὴν οὐκ 34

---

* Com. de Critia Tyr. p. 23.

Ad fragm. 2. Weber. Com. p. 23. N. 67. *Philostratus dicit, quorum vitas delineaverit, eos non additis patrum nominibus*

ἐκ πατέρων, ἀλλ' Ὀμήρου δὴ μόνον ἐπιμνησθέν-
τα, ἐπειδὴ θαῦμα δηλώσειν ἔμελλε πατέρα Ὀμη-
ρον ποταμὸν εἶναι.

3.

Aelian. Var. Hist. X, 13.

35 Αἰτιᾶται Κριτίας Ἀρχίλοχον, ὅτι κάκιστα ἑαυτὸν εἶπεν.
Εἰ γὰρ μὴ (φησὶν) ἐκεῖνος τοιαύτην δόξαν ὑπὲρ
ἑαυτοῦ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήνεγκεν, οὐκ ἂν
ἐπυθόμεθα ἡμεῖς, οὔτε ὅτι Ἐνιποῦς υἱὸς ἦν τῆς
δούλης, οὔθ' ὅτι καταλιπὼν Πάρον διὰ πενίαν
καὶ ἀπορίαν ἦλθεν εἰς Θάσον, οὔθ' ὅτι ἐλθὼν
τοῖς ἐνταῦθα ἐχθρὸς ἐγένετο, οὐδὲ μὴν, ὅτι
ὁμοίως τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς κακῶς
ἔλεγε. πρὸς δὲ τούτοις (ἢ δ' ὅς) οὔτε ὅτι μοιχὸς
ἦν, ἢδειμεν ἂν, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ μαθόντες,
οὔτε ὅτι λάγνος καὶ ὑβριστής, καὶ, τὸ ἔτι τού-
των αἰσχιστον, ὅτι τὴν ἀσπίδα ἀπέβαλεν. οὐκ
ἀγαθὸς ἄρα ἦν ὁ Ἀρχίλοχος μάρτυς ἑαυτῶ, τοι-
οῦτον κλέος ἀπολιπὼν καὶ τοιαύτην ἑαυτῷ φή-
μην.

Ταῦτα οὐκ ἐγὼ Ἀρχίλοχον αἰτιῶμαι, ἀλλὰ Κριτίας.

*induxisse, nisi Homerum, quod miraculò fore duceret, patrem
Homero fluvium esse; in quo facile vides deridere voluisse
Critiam eorum absurdam sedulitatem, qui uniuscuiusque magni
hominis etiam memorabilem quemdam parentem vellent. — Flu-
vius, quem Critias respicit, fuit Meles. Plutarch de Vita
Hom. β, 2. υἱὸς δὲ ὑπ' ἐνίων λέγεται [Ὀμηρος] Μαίονος καὶ
Κριθηΐδος· ὑπὸ δὲ τινῶν Μέλητος τοῦ ποταμοῦ. Alia est
narratiuncula ibid. α, 3. ἦν [Κριθηΐδα] διατρίβουσαν παρὰ
τῷ Μέλητι, καὶ συσχεθεῖσαν ὑπὸ τῆς ὠδίνος ἔτυχεν ἀποκνη-
σαι τὸν Ὀμηρον ἐπὶ τῷ ποταμῷ. cf. Pseudo-Herodot. Vit.
Hom. c. 3. Epigram. incert. in Anth. Gr. IV. p. 222. Τίς
Μέλητος Ὀμηρε, σὺ γὰρ κλέος Ἑλλάδι πάση.*

4.

Schol. ad Euripidis Hippolyt. 263. p. 459. Matth:

Μάρτυρες ἔσονται οἱ σοφοί, εἵπου ἐνὸς τῶν 36
ἐπτὰ σοφῶν ἐστὶν ἀπόφθεγμα τὸ ΜΗΔΕΝ
ἌΓΑΝ, ὅπερ Χίλωνι ἀνατιθέασιν, ὡς Κριτίας
καὶ Πίνδαρος, οἱ δὲ Σωδάμω.

III. Περὶ φύσεως ἔρωτος ἢ ἐρώτων.

Claudius Galenus commemorat Critiae librum *de Natura Amoris*, pedestri oratione conscriptum. Novum id documentum, quanta illius fuerit ingenii celeritas, quippe qui non solum carminibus elegantissimis, rerum publicarum prudentia, eloquentia aliisque excelluerit virtutibus, sed idem, Socratis licet infidus discipulus, libros quoque philosophos in publico proposuerit, illé quidem a Socrate ipso in Platonis Timaeo ita descriptus: Κριτίαν δὲ που πάντες οἱ τῆδ' ἴσμεν οὐδενὸς ἰδιώτην ὄντα ὧν λέγομεν *). Sed ecce adumbrationem phi-

Ad Fragm 4. Quidam illud dictum ad Solonem rettulerunt (v. Epim. ad Minn. p. 55.), alii autem ad alios. Extat Pindari versus in fragm. 235. ed. Boeckh. Σοφοὶ δὲ καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν ἔπος αἴνεσαν περισσῶς. Atque ita etiam Plato in Protagora p. 343. B. non uni alterive assignavit illud ῥῆμα βραχύ, sed omnibus, qui vocantur, septem sapientibus: οὗτοι καὶ κοινῇ ξυνελθόντες ἀπαρχὴν τῆς σοφίας ἀνέθεσαν τῷ Ἀπόλλωνι εἰς τὸν νεῶν τὸν ἐν Δελφοῖς, γράψαντες ταῦτα, ἃ δὴ πάντες ὑμνοῦσι· ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ· καὶ ΜΗΔΕΝ ἌΓΑΝ. Atque Schol. ad Eurip. l. c. pergit: ὡς τὸ ἐν Τεγέῃ ἐπίγραμμα δηλοῖ·

Ταῦτ' ἔλεγεν Σώδαμος Ἐπηράτου, ὅς μ' ἀνέθηκεν.

Μηδὲν ἄγαν, καιρῶ πάντα πρόσεστι καλά.

ὃ δὲ Θεόφραστος, ὡς τὰ Σισύφου λεγόμενα καὶ Πιπθίως, οἶον μηδὲν ἄγαν, μηδὲ δίκαν δικάσης.

*) Tim. p. 20. A. Haec spectare videntur ad philosophiam, qualis in Critiae scriptis fuerit; qualis tamen in vitam transierit,

losophiae Critianae, ab eodem Platone circumscriptam: ipse enim Critias, *Περὶ Θεῶν*, inquit, ὦ Τίμαιε, λέγοντά τι πρὸς ἀνθρώπους δοκεῖν ἰκανῶς λέγειν ῥᾶον, ἢ περὶ θνητῶν πρὸς ἡμᾶς· ἢ γὰρ ἀπειρία καὶ σφόδρα ἄνοια *) τῶν ἀκούοντων περὶ ὧν ἂν οὕτως ἔχῃσι πολλὴν εὐπορίαν παρέχεσθον τῷ μέλλοντι λέγειν τι περὶ αὐτῶν· περὶ δὲ δὴ θεῶν ἴσμεν, ὡς ἔχομεν· ἵνα δὲ σαφέστερον, ὃ λέγω, δηλώσω, τῆδέ μοι ξυνεπισπέσθε. μίμησιν μὲν γὰρ δὴ καὶ ἀπεικασίαν τὰ παρὰ πάντων ἡμῶν ῥηθέντα χρεῶν πῶν γενέσθαι· τὴν δὲ τῶν γραφῶν εἰδωλοποιίαν περὶ τὰ θεῖά τε καὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα γιγνομένην ἴδωμεν ῥαστώνης τε πέρι καὶ χαλεπότητος πρὸς τὸ τοῖς ὁρῶσι δοκεῖν ἀποχρώντως μεμιμηῆσθαι, καὶ κατοψόμεθα, ὅτι γῆν μὲν καὶ ὄρη καὶ ποταμούς καὶ ὕλην οὐρανόν τε ζῦμπαντα καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα καὶ ἰόντα πρῶτον μὲν ἀγαπῶμεν, ἂν τις τι καὶ βραχὺ πρὸς ὁμοιότητα αὐτῶν ἀπομιμεῖσθαι δυνατός ᾖ, πρὸς δὲ τούτοις, ἅτε οὐδὲν εἰδότες ἀκριβῆς περὶ τῶν τοιούτων, οὔτε ἐξετάζομεν οὔτε ἐλέγχομεν τὰ γεγραμμένα, σκιαγραφία δὲ ἀσαφεῦ καὶ ἀπατηλῶ χρώμεθα περὶ αὐτά· τὰ δὲ ἡμέτερα ὁπόταν τις ἐπιχειρῇ σώματα ἀπεικάζειν, ὀξέως αἰσθανόμενοι τὸ παραλειπόμενον διὰ τὴν αἰεὶ ξύνοικον κατανόησιν χαλεποὶ κριταὶ γιγνόμεθα τῷ μὴ πάσας πάντως τὰς ὁμοιότητας ἀποδιδόντι. ταῦτόν δη καὶ κατὰ τοὺς λόγους ἰδεῖν δεῖ γιγνόμενον, ὅτι τὰ μὲν οὐράνια καὶ θεῖα ἀγαπῶμεν καὶ σμικρῶς εἰκότα λεγόμενα, τὰ δὲ θνητὰ καὶ ἀνθρώπινα ἀκριβῶς ἐξετάζομεν **). Haec sane imago est ἰδιώτου ἐν φιλοσόφοις καὶ φιλοσόφου ἐν ἰδιώταις, qui eo usque

---

illustrat Scholiasta ad Tim. p. 424. ed. Bekker. Ὁ δὲ Κριτίας ἦν μὲν γενναῖός τε καὶ ἀδράς φύσεως, ἤπτετο δὲ καὶ φιλοσόφων συνουσίῳ, καὶ ἐκαλεῖτο ἰδιώτης μὲν ἐν φιλοσόφοις, φιλόσοφος δὲ ἐν ἰδιώταις. ἐτυράννευσε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τῶν λ' γεγονούσι.

*) Propter vocem σφόδρα praeferenda esse videtur lectio ἄνοια, quam sex Bekkeri Codd. praebent. Vulg. ἄγνοια.

***) Platon. Crit. p. 107. cf. Fragm. 9.

persequutus est rerum divinarum et humanarum naturam, ut ipsum non piguerit sapientiam inter et divitias hancce instituere comparisonem:

σοφῆς δὲ πενίας σκαιότητα πλουσίαν
κρεῖσσον σύνοικόν ἐστιν ἐν δόμοις ἔχειν.

Talis philosophus quam facile induci potuerit, ut deos esse negaret, nemo est qui infitias eat, praesertim quum ille vel sanguinem περικάρδιον docuerit esse νόημα *).

Atque illius περὶ φύσεως ἔρωτος ἢ ἐρώτων libri nihil amplius relictum est, nisi titulus atque exiguum fragmentum apud Galenum in Glossario Hippocr. v. Δυσανίης· Κριτίας ἐν τῷ περὶ φύσεως ἔρωτος ἢ ἐρώτων **) οὕτως ἐξηγεῖται τὸ ὄνομα ***).

Δυσανίης δὲ ἐστίν, ὅστις ἐπὶ τοῖς μικροῖς ἀνιά- 37
ται καὶ ἐπὶ τοῖς μεγάλοις μᾶλλον ἢ ἄλλοι ἀν-
θρώποι ἢ πλείω χρόνον.

Neque tamen veram esse Weberi de hoc loco sententiam (Com. p. 21. N. 58.) satis comprobant ipsius Critiae verba prosa oratione concepta. Ille enim: *Quod si, inquit, ad similitudinem eius orationis, qua de anima versibus disputavit Critias, coniecturam inire*

*) Vide fragm. 8.

**) Libri exhibent περὶ φύσεως ἔρωτος ἢ ἀρετῶν, quae quidem lectio iam offendit Frauzium, ita annotantem: *Eundem librum duas inscriptiones tam diversas habere verisimile non est. Vel igitur de natura ἔρωτος, id est amoris tantum legendum est, vel de natura ἀρετῶν; prior tamen lectio videtur probabilior. Error est in nominis similitudine, et alterum videtur esse glóssema. — Sed quomodo ἀρετῶν glossema esse possit ἔρωτος atque vicissim, equidem haud perspicio. Immo lenius adhibendum remedium, scribendo ἐρώτων pro ἀρετῶν, quod tanto facilius elabi potuerat ex penna librarii, quanto magis eum offenderat duplex ἔρως. Ἐρωτες idem significant, quod Latinorum Amores (Liebeshändel).*

***) Ms. D. τὸ ὄνομα. Ceteri τὸ ὄνομα.

liceret, etiam hunc librum rhythmis conceptum esse censerem, adque eum referrem suavissimos illos in Anacreontem versus, quos conservavit Athenaeus XIII. p. 601. D.

Fortasse huc referenda sunt etiam, quae leguntur apud Dionem Chrysostom. Orat. 21. Vol. I. p. 502. ed. Reisk.

38 ἢ οὐκ οἶσθα Κριτίαν τὸν τῶν τριάκοντα, ὅτι κάλλιστον ἔφη εἶδος ἐν τοῖς ἄρῶσι τὸ θῆλυ, ἐν δ' αὖ τοῖς θήλεσι τοῦναντίον;

IV. Ἀφορισμοὶ καὶ Ὁμιλίαι:

Utrumque opus, et *Aphorismi* et *Homiliae* sive *Colloquia*, argumenti philosophici fuisse videtur, si quidem ex particulis perexiguis licet constituere sententiarum perpetuitatem. Aphorismos plures, quam duo cepisse libros patet ex ratione, qua fragmentum excitatur, ἐν τῷ πρώτῳ Ἀφορισμῷ, non ἐν τῷ προτέρῳ, sicut deinceps ἐν Ὁμιλιῶν προτέρῳ, unde conficitur Homilias ad duos tantummodo referendas esse libros.

Neque improbable videtur Critiae *Aphorismos* posteriorum philosophorum similibus libris tanquam faciem praetulisse, quorum exemplum quum alios tum maxime Arrhianum commoverit, ut litteris mandaret Epicteti sententias, non redactas in normam dialecticam, atque Marcum Aurelium Antoninum, Imperatorem philosophum, ad conscribenda aureola ista Ἰππομνημάτια *).

*) Videsis, quae diximus ad M. Aurel. Anton. Ph. (Lipsiae 1826. 8.) p. 11 sq.

1.

Galen. Operum. T. V. p. 665, 5. ed. Basil. T. XII. p. 10. F. Charter. *Κριτίας μὲν ἐν τῷ πρώτῳ Ἀφορισμῷ τάδε γράφει·*

*Μηδὲ ἂ τῷ ἄλλῳ σώματι αἰσθάνεται, μηδὲ ἂ 39
τῇ γνώμῃ γιγνώσκει.*

καὶ πάλιν·

*Γιγνώσκουσιν οἱ ἄνθρωποι, εἴ τις μὲν ὑγιαίνει
τῇ γνώμῃ.*

2.

Galen. I. c. p. 665, 6. Bas. p. 10 sq. Charter.

Καὶ ἐν Ὀμιλιῶν προτέρῳ [Κριτίας γράφει]·

*Εἰ δ' αὐτὸς ἀσκήσειας, ὅπως γνώμῃ σῆ ἱκανὸς 40
ἦμισα ἂν οὕτως ὑπ' αὐτοῦ ἂν ἀδικηθεῖς *).*

*καὶ πολλάκις ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ὀμιλιῶν
ἐντιδιαιρῶν ταῖς αἰσθήσεσι τὴν γνώμην πολλάκις εἶρηκεν,
ὥσπερ καὶ ὁ Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἀληθείας κ. τ. λ.*

*Quod attinet ad sententiam utriusque fragmenti,
ea saltem respicere videtur ad eorum philosophorum
placita, qui nihil omnino cognosci posse dixerunt, illa
quidem renovata et prae ceteris exculpta in disciplina
novae Academiae, docente Cicerone Academ. I, 12,
14. Tum ego, Cum Zenone, inquam ut accepimus,
Arcesilas sibi omne certamen instituit, non pertinacia
aut studio vincendi, ut mihi quidem videtur, sed earum
rerum obscuritate, quae ad confessionem ignorantiae
adduxerant Socratem et iam ante Socratem Democri-*

*) In Apographo, quod ex editione Charterii mecum communi-
cavit Silligius, legitur: ὅπως γνώμῃ ἦ, ἱκανὸς ἦμισα ἂν κ.
τ. λ. Ex editione Basileensi ipse antea transcripseram Vra-
tislaviae: ὅπως γνώμῃ σῆ ἱκανὸς, ἦμισα ἂν κ. τ. λ. Aperte
fateor me huius loci iustam adhuc desiderare medicinam.

tum, Anaxagoram, Empedoclem, omnis paene veteres, qui nihil cognosci, nihil percipi, nihil sciri posse [dixerunt], angustos sensus, imbecillos animos, brevia curricula vitae, et (ut Democritus) in profundo veritatem esse demersam, opinionibus et institutis omnia teneri [haec potissimum e Critiae animo repetita, cf. Fragm. 9, 16 sqq.], nihil veritati relinqui, deinceps omnia tenebris circumfusa esse dixerunt. Itaque Arcesilas negabat esse quidquam, quod sciri posset, ne illud quidem ipsum, quod Socrates sibi reliquisset: sic omnia latere in occulto. cett. cf. Sext. Emp. adv. Math. VII, 154. 408 sqq. Tennemann. Hist. philos. T. I. p. 285 sqq. 530 sqq. 251 sqq.

Γ. ΛΟΓΩΝ ΕΙΔΟΣ.

1.

In principio huius libelli proposita sunt Criticorum veterum iudicia de Critiae virtutibus oratoriis, quas quidem hodiē in integris orationibus admirari non licet. Attamen ἀκρίβειαν, quam Graeci vocant, sive summam eloquentiae Critianae degustabis ex oratione, quam Xenophon (Hell. II, 3, 24—34.) ad Critiae cogitandī dicendique rationem accommodasse putandus est. Probabile est enim Xenophontem singulos viros, quos in historia Graeca eloquentes introduxit, expressisse ad exemplar Thucydidis, Lib. I, 22. haecce docentis: Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, ἣ μέλλοντες πολεμήσειν, ἣ ἐν αὐτῶν ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι ἦν, ἐμοὶ τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα καὶ τοῖς

ἄλλοθεν ποτε ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν· ὡς δ' ἂν ἐδόκουν ἐμοὶ ἕκαστοι περὶ τῶν ἀεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. Itaque sicut ex oratione funebri, qua Thucydides II, 55 sqq. Periclis ingenium immortalitati tradidit, illum ipsius Periclis succum quodammodo cognoscere licet, ita Xenophon etiam effinxisse videtur Critiae vim et sententiarum brevitatem.

Nimirum Critias et ceteri e triginta viris, quum Theramenem minus vehementem neque ad crudelitatem qualemcunque exercendam vidissent paratum, ne ille populi favorem sibi conciliaret, tria millia civium collegerunt, qui summam rei publicae defenderent, et concione advocata Critias surrexit atque in Theramenem invectus est hunc in modum:

- 1 Ὡς ἄνδρες βουλευταὶ, εἰ μὲν τις ὑμῶν νομίζει πλεό- 41
 νας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, ἐννοησάτω, ὅτι, ὅπου πολιτεῖαι μεθίστανται, πανταχοῦ ταῦτα γίγνεται· πλείστους δ' ἀνάγκη ἐνθάδε πολεμίους εἶναι τοῖς ἐς ὀλιγαρχίαν μεθιστάσῃ, διὰ τε τὸ πολυανθρωποτάτην τῶν Ἑλληνίδων τὴν πόλιν εἶναι καὶ διὰ τὸ πλεῖστον χρόνον ἐν ἐλευθερίᾳ
 2 τὸν δῆμον τετράφθαι. ἡμεῖς δὲ, γνόντες μὲν τοῖς οἴοις ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν χαλεπὴν πολιτείαν εἶναι δημοκρατίαν,

§. 1. πλείονας τοῦ καιροῦ ἀπ.] Paulo ante Xenophon II, 3, 15. τῷ μὲν οὖν πρώτῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετιῆς ἦν ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτείνειν, ἄτε καὶ φηγὼν ὑπὸ τοῦ δῆμον, ὁ δὲ Θηραμένης ἀντίκοπτε λέγων, ὅτι οὐκ εἰκὸς εἶη θανατοῦν, εἴ τις ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ δῆμον, τοὺς δὲ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς μηδὲν κακὸν εἰργάζετο. cf. §. 21.

ἀνάγκη πολεμίους εἶναι] E Codicibus B. Y. ἀνθάδε addidi. Ita non opus cum Moro ἡμῶν inserere. Defectum tamen orationis is bene sensit. Deinceps vulgatum τετράφθαι monente Buttmanno in Grammatica Graeca [ed. mai. II. p. 241.] correxi. SCHNEIDER.

§. 2. οἴοις τε ἡμῶν καὶ ὑμῶν] Hanc vulgatam scripturam cum

γνόντες δὲ, ὅτι Λακεδαιμονίοις τοῖς περικύσασιν ἡμᾶς
 ὁ μὲν δῆμος οὐποτ' ἂν φίλος γένοιτο, οἱ δὲ βέλτιστοι
 ἄει ἂν πιστοὶ διατελοῦεν, διὰ ταῦτα σὺν τῇ Λακεδαιμο-
 3 νίων γνώμῃ τήνδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. καὶ εἴαν
 τινα αἰσθανώμεθα ἐναντίον τῇ ὀλιγαρχίᾳ, ὅσον δυνά-
 μεθα, ἐκποδῶν ποιούμεθα· πολὺ δὲ μάλιστα ἡμῶν δοκεῖ
 δίκαιον εἶναι, εἴ τις ἡμῶν αὐτῶν λυμáινεται ταύτῃ τῇ
 4 καταστάσει, δίκην αὐτὸν δίδόναι. νῦν οὖν αἰσθανόμεθα
 Θηραμένην τουτουὶ οἷς δύναται ἀπολλύντα ἡμᾶς τε καὶ
 ὑμᾶς. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἦν κατανοῆτε, εὐρήσετε οὔτε
 ψέγοντα οὐδένα μᾶλλον Θηραμένους τουτουὶ τὰ παρόντα,
 οὔτε ἐναντιούμενον, ὅταν τινὰ ἐκποδῶν βουλώμεθα ποιή-
 5 σασθαι τῶν δημαγωγῶν. εἰ μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα
 ἐγίγνωσκε, πολέμιος μὲν ἦν, οὐ μέντοι πονηρός γ' ἦν
 δικαίως ἐνομίζετο· νῦν δὲ αὐτὸς μὲν ἄρξας τῆς πρὸς

Reizio et Weiskio transposita copula *τε* correxi. Cf. I, 4, 16.
 Male Zeune οἷοις περ ἡμ. καὶ ὑμῶν fecerat. SCHN. Recte
 senserat Wolfius in Epistola ad Schneiderum *et* — *et* requiri,
 quod restituitur transposita copula *τε*, ut §. 4. et 10. ἡμᾶς
τε καὶ ὑμᾶς.

- §. 3. ἐναντίον] Ita vulgatum ἐναντία cum Codd. B. C. D. quod
 habet quoque margo St. et L. correxi. ἐναντία A. E. habent,
 quod Bryl. et Cast. in ἐναντιῶν mutarunt, male probante
 Zeunio. Xenophon semper ἐναντιοῦσθαι dixit. Mecum sen-
 tiunt Matthiae et Weiske. SCHN. ἐναντίον dedit etiam Codex
 Victorii, cuius scripturae varietates edidit Lud. Dindorfius.
 Idem paullo infra δοκεῖ ἡμῶν.
- §. 4. εὐρήσετε] Deinceps verbum aliquod desidero sequentibus
 copulandum, aut repetendum εὐρήσετε post οὔτε γὰρ ψέγοντα.
 Ita enim malim comparata sectione 34. De hoc loco dispu-
 tavit etiam Matthiae p. 97. [Miscell. phil. P. II.] SCHN.
 Equidem nihil video offensionis neque ideo quidquam emen-
 dandum esse velim. Structura: ἦν δὲ κατανοῆτε, ὡς ταῦτα
 ἀληθῆ (sc. ἐστίν); εὐρήσετε οὔτε ψέγοντα — οὔτε ἐναντιού-
 μενον.
- §. 5. ταῦτα ἐγίγνωσκε] A. I. Br. Cast. cum Codd. A. C. E.
 omittunt ταῦτα. SCHN. Ms. Victorii exhibet ταῦτα.

Λακεδαιμονίους πίστεως καὶ φιλίας; αὐτὸς δὲ τῆς τοῦ δήμου καταλύσεως, μάλιστα δὲ ἐξορκήσας ἡμᾶς τοὺς πρώτοις ὑπαγομένους ἐς ἡμᾶς δίκην ἐπιτιθέναι, νῦν, ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς φανερώς ἐχθροὶ τῷ δήμῳ γεγενήμεθα, οὐκέτ' αὐτῷ τὰ γινόμενα ἀρέσκει, ὅπως αὐτὸς μὲν αὖ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καταστῆ, ἡμεῖς δὲ δίκην δῶμεν τῶν
 6 πεπραγμένων. ὥστε οὐ μόνον ὡς ἐχθρῷ αὐτῷ προσήκει, ἀλλὰ καὶ ὡς προδότῃ ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν διδόναι τὴν δίκην. καίτοι τοσοῦτω μὲν δεινότερον προδοσία πολέμου, ὅσα χαλεπώτερον φυλάξασθαι τὸ ἀφανὲς τοῦ φανεροῦ· τοσοῦτω δ' ἐχθρῖον, ὅσα πολεμίοις μὲν ἄνθρωποι καὶ σπένδονται αὐθις καὶ πιστοὶ γίνονται· ὃν δ' ἂν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτω οὔτε ἐσπίσαιτο πώποτε οὐδεὶς,
 7 οὔτ' ἐπίστευσε τοῦ λοιποῦ. ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι οὐ καινὰ

ἡμᾶς — ἐς ἡμᾶς] Codd. B. C. D. ἡμᾶς. sequens ἐς omittit E. SCHN.

§. 6. ὅσα πολεμίοις μὲν] Lectio librorum est *πολέμιοι*. Sed iam Morus, aliis probantibus: „An *πολεμίῳ* legendum?“ Sed ambiguitatis species in vicinia verborum ὅσα et *πολομίῳ* indigna est auctore terso: et facile littera *Σ* ante *Μ* potuit omitti. Omnino autem ob sequentia dubitari non potest, dativum hic esse debere. WEISKE.

οὔτ' ἐπίστευσε τοῦ λοιποῦ] Ita Codd. B. D. atque recte quidem. Uterque, et Weiskius et Schneiderus, intellexit concinnitatem orationis postulare lectionem, quam margo Leonclav. exhibet: οὔτε πιστεύσαι. Sed longe praestat illa, quam Codices praebent, lectio, quippe quae omnino respondeat praecedenti sententiae καὶ πιστοὶ γίνονται, et verbis τοῦ λοιποῦ, quae (ut Weiskius ait) non ad posteritatis infinita saecula pertinent, sed ad reliquam proditoris vitam. Vulgo οὔτ' ἂν σπείσαιτο, quod profectum esse videtur ex glossemate praecedentis οὔτε ἐσπέυσατο. — Quae quum iam scripta essent, Dindorfium quoque annotantem invenimus haecce: Οὔτ' ἐπίστευσε Victorius cum uno perbono libro. Atque hoc debebat probare Schneiderus. Nunc enim quod recepit οὔτ' ἂν σπείσαιτο et fidem habet ab libris minorem et senten-

ταῦτα οὗτος ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει προδότης ἐστίν, ἀναμνή-
 σω ὑμᾶς τὰ τούτω πεπραγμένα. οὗτος γὰρ, ἔξ ἀρχῆς μὲν
 τιμώμενος ὑπὸ τοῦ δήμου κατὰ τὸν πατέρα Ἄγνωνα,
 προπετίσιαιτος ἐγένετο τὴν δημοκρατίαν μεταστῆσαι ἐς
 τοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐπρώτευσεν ἐν ἐκείνοις· ἐπεὶ δ'
 ἤσθετο ἀντίπαλόν τι τῇ ὀλιγαρχίᾳ ξυνιστάμενον πρῶτος
 8 αὖ ἡγεμὼν τῇ δήμῳ ἐγένετο. ὅθεν δήπου [γὰρ] καὶ κό-
 θορνος ἐπικαλεῖται· [καὶ γὰρ ὁ κόθορνος ἀρμόττειν μὲν

tiam prorsus nullam. — Ceterum habes hoc loco Critiam des-
 νῶς καθαρπτόμενον ἐν ἀπολογίᾳς ἤθει.

§. 7. οὗτος γὰρ] A. I. Br. Cast. cum Codd. A. C. D. E. μὲν,
 altero μὲν omisso. SCHN.

κατὰ τὸν πατέρα] ad exemplum patris. Lysias p. 426. de
 Theramene: πείσας ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν
 ἐλέσθαι. καὶ ὁ μὲν πατήρ αὐτοῦ τῶν προβούλων ὢν ταῦτ'
 ἐπραττε. De Theramene, Nicia et Thucydide Plutarchus in
 Nicia cap. 2. καὶ πατρικὴν ἔχοντες εὖνοιαν καὶ φίλιαν πρὸς
 τὸν δῆμον. De Thermane Xenophontis locum excerpit au-
 ctor scholii ad Aristoph. Ran. v. 546. Narrat, Hagnonia
 filium adoptione, non natu, fuisse, et nescio, quid sit quod
 addit: δοκεῖ καὶ οὗτος καὶ ταῦτα τὰ τρία ἐπισηφιάσθαι ἐπὶ
 ζημίᾳ ἢ δεσμεύεσθαι ἐν τῷ ξύλῳ ἢ πειεῖν κώνειον ἢ ἐκφυγεῖν.
 Adoptionem Eupolidis comici testimonio firmant Scholia ad
 Ran. v. 1001. SCHN. Adeundus est praeterea Thucydidis
 VIII, 68. καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἄγνωτος ἐν τοῖς ξυγκαταλι-
 ούσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γινώσκειν
 ἀδύνατος. Bekkerus edidit Ἄγνωτος, spiritu aspero, licet in
 omnibus Thucydidis locis atque etiam Diodori XII, 46. libe-
 constanter praebeant spiritum lenem, referente Poppone ad
 117. qui ipse ob vocabuli originem ab ἀγνός ducendam Bek-
 kero suffragatur. Itaque etiam hoc loco sic edidit Dindorfius.

ἐν ἐκείνοις] A. I. Br. Cast. ἐν omittunt cum Codicibus
 A. C. E. SCHN. ἐν habet etiam Victorius. DINDORF.

§. 8. ὅθεν δήπου] Quod sequēbatur γὰρ, suadente Steph.
 Moro seclusi. SCHN.

καὶ γὰρ ὁ] Verba inclusa delenda censet Morus vel
 glossam, et ante eum Ruhnken. Dissert. de Antiphonte p. 2.
 in Orat. Graec. Reisk. Vol. VII. quamvis Scholiastes Aris-
 thanis ad Ranas versu 47. eadem in suo libro repererit

τοῖς ποσὶν ἀμφοτέροις δοκεῖ, ἀποβλέπει δ' ἐπ' ἀμφοτέ-
ρον.] δεῖ δὲ, ὡς Θηράμενες, ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν οὐ
προάγειν μὲν δεινὸν εἶναι τοὺς ξυνόντας ἐς πράγματα, ἦν
δέ τι ἀντικόπη, εὐθύς μεταβάλλεσθαι, ἀλλ' ὡςπερ ἐν
νῆϊ διαπονεῖσθαι, ἕως ἐς οὖρον καταστῶσιν· εἰ δὲ μὴ,
9 εὐθύς ἐς τὰναντία πλείειν; καὶ εἰσι μὲν δήπου πᾶσαι
μεταβολαὶ πολιτείων θανατηφόροι· σὺ δε διὰ τὸ εὐμε-
τάβολος εἶναι πλείστοις μὲν μεταίτιος εἶ ἐξ ὀλιγαρχίας
ὑπὸ τοῦ δήμου ἀπολωλέναι, πλείστοις δ' ἐκ δημοκρατίας
ὑπὸ τῶν βελτιόνων. οὗτος δὲ τοί ἐστιν, ὅς, ταχθεὶς
ἀνελεῖσθαι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοὺς καταδύντας Ἀθη-
ναίων ἐν τῇ περὶ Λέσβον ναυμαχίᾳ, αὐτὸς οὐκ ἀνελόμε-
νος, ἕμως τῶν στρατηγῶν κατηγορῶν ἀπέκτεινεν αὐτούς,
10 ἵνα αὐτὸς περιωθειῆ. ὅστις γε μὴν φανερός ἐστι τοῦ

SCHN. cf. Weiskii Excurs. ad Xenophon. Vol. IV. p. XXXI sqq.

ἀμφοτέρων] Ita iam Fr. Portus, approbante Steph. et Leonclavio, scribendum censuit pro vulgato ἀμφοτέρων. Brodaeus ἀμφοτέρων malebat. Vel sic tamen sensu caret verbum ἀποβλέπει. Plutarchus Praecept. reipubl. gerendae p. 277. δεῖ τὸν Θηραμένους κόθορνον ὑποδοῦμενον ἀμφοτέροις ὁμιλεῖν καὶ μηδετέροις προστίθεσθαι. ZEUNE. Codices A. E. ἀμφοτέρων. B. C. E. ἀπ' ἀμφοτέρων. Deinceps ἐς πράγματα τοὺς ξυνόντας habent Codd. B. C. ἀπ' ἀμφοτέρων etiam Victor.

ἐς οὖρον] dum ventum secundum nacti fuerint. SCHN.

En Critias δογματίας καὶ πολυγνώμων.

§. 9. ὑπὸ τῶν βελτιόνων i. e. ab optimatibus, sicut II, 3, 15. τοὺς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς. cf. Welcker. ad Theognid. p. XXI sqq. imprimis p. XXV.

ταχθεὶς ἀνελεῖσθαι] Recte animadvertit Weiskius verbum ἀνελεῖσθαι ob ambiguitatem meliorem locum habere post στρατηγῶν. Sed παραδόξως ἀπαγγεῖλαι Κριτίου ἀγών.

Λέσβον] Proelium ad Arginusas intelligit. SCHN. cf. I, 6, 27.

§. 10. Nemo sane hoc loco Critiam non videt σεμνολογεῖν ἱκανότατον, οὐ τὴν διθυραμβώδη σεμνολογίαν, — ἀλλὰ κατὰ φύσιν ἔχουσαν.

μὲν πλεονέκτεῖν ἀεὶ ἐπιμελόμενος; τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντροπέμενος, πῶς τούτου χρὴ ποτε φείσασθαι; πῶς δ' οὐ φυλάξασθαι, εἰδότες αὐτοῦ τὰς μεταβολὰς, ὡς μὴ καὶ ἡμᾶς ταῦτ' ὀφείδοιεν ποιῆσαι; ἡμεῖς οὖν τοῦτον ὑπάγομεν καὶ ὡς ἐπιβουλεύοντα καὶ ὡς πα-

11 ραδιδόντα ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς. ὡς δ' εἰκότα ποιούμεν, καὶ τὰδ' ἐννοήσατε. καλλίστη μὲν γὰρ δήπου δοκεῖ πολιτεία εἶναι ἡ Λακεδαιμονίων· εἰ δὲ ἐκείνη ἐπιχειρήσειε τις τῶν ἐφόρων ἀντὶ τοῦ τοῖς πλείοσι πείθεσθαι ψέγειν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἐναντιοῦσθαι τοῖς πραττομένοις, οὐκ ἂν οἴεσθε αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας ἀξιωθῆναι; καὶ ὑμεῖς οὖν, ἐὰν σωφρονῆτε, οὐ τούτου, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν φείσεσθε. ὡς οὗτος σωθεὶς μὲν πολλοὺς ἂν μέγα φρονεῖν ποιήσειε τῶν ἐναντία γιγνωσκόντων ὑμῖν, ἀπολόμενος δὲ πάντων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω ὑποτέμοι ἂν τὰς ἐλπίδας.

2.

Quum deinde Theramenes ad haec ita respondisset, ut fremitus inter senatores oriretur ipsi benevolus,

ἐπιμελόμενος] Sic Cod. D. quem cum Dindorfio sequenti sumus. B. ἐπιμελώμενος. Vulg. ἐπιμελούμενος.

ὡς μὴ — δυνασθῆ] In locis ceteris, infra 3, 4, 15. ὡς μὴ δέοι. Cyropaed. I, 4, 17. ὡς μὴ βοηθοῖεν. 6, 3. 1. bis. Sed 2, 9, 1. ὡς μὴ σχολόζωσι. Formam δυνασθῆ pro δυναθῆ in Xenophonte passim offerunt libri scripti, veluti Cyrop. I, 4, 5. ἐδυνάσθη habent libri 3 Paris. Anabas. 7, 6, 20. δυνασθῆ plures libri. ἐδυνάσθησαν Hell. 7, 3, 3. sine varietate, ut ἐδυνάσθητε 7, 3, 7. et ἐδυνάσθησαν 7, 7, 25. μέγα δυνασθῶσι 6, 5, 40. δυνασθεῖσιν supra 1, 4. 16. SCHN.

§. 11. καλλίστη μὲν] vide ad fragm. 2. init.

εἰ δὲ ἐκείνη] Steph. et margo Leonclav. ἐν ἐκείνη. recte. SCHN. Dindorf. cum Codd. omittit, neque immerito.

ἀλλ' ὑμῶν] Post haec in St. L. additum αὐτῶν, notatur tamen ut spurium. Z. Sed tertia Leonclaviana recte ascivit, et habet B. D. SCHN. Etiam Victor.

Critias iuvenibus, quos antea conduxerant triginta viri, audacissimis, pugiones sub axilla gerentibus, ad curiae cancellos constitutis, iterum invectus est in Theramenum, ita quidem a Xenophonte (Hell. II, 3, 51.) productus, ut imaginem tibi possis conformare illius dictionis, qua veteres praedicabant Critiam *καὶ βραχυλογούντα ἰκανῶς καὶ δεινῶς καταπτόμενον ἐν ἀπολογίας ἤθει*. Hinc optime cognosces hominis ὄφρῶν saevamque τυραννίδα.

Εγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, 42
ὅς ἂν, ὄρῶν τοὺς φίλους ἑξαπατωμένους, μὴ ἐπιτρέπη. καὶ
ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἑφεστηκότες οὐ
φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν
ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν
μὲν ἐν τοῖς τριςχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς
ὑμετέρας ψήφου· τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι
τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ
ἑξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, ξυνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦ-
τον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

2. ὅς ἂν, ὄρῶν] De structura bene admonuerat Wyttenb. et Matthiae p. 101. Deinceps φασιν ἡμῖν Cod. B. habet. SCHN.

καινοῖς νόμοις] Hos suggerere solebat ex tempore et loco Nicomachus, ut Lysias in oratione contra eum scripta annotavit. Ita, cum Cleophontem, electioni triginta tyrannorum qui obstiterat, interficerent, ταῦτα διεπράξαντο διὰ τὸν νόμον, ὃν Νικόμαχος ἀπέδειξεν. Lysias contra Nicom. p. 849. SCHN.

ἅπασιν ἡμῖν] Ita cum B. D. scripsi, praeunte Weiskio. Loquitur ad senatores Critias, qui Therameni favebant. SCHN. Vulg. ἡμῖν.

Δ. ΕΞ ΑΔΗΛΩΝ ΕΙΔΩΝ.

1.

Commentar. ad Hermog. Rhetor. Graec. ed. Aldin.
Tom. II. p. 390.

„Εγὼ ἔχω πατέρα.“ τοῦτο εὐτελές· κοινὸν γάρ· εἰ δὲ
λέγεις, „Ἐμοὶ ἐστὶ πατήρ,“ ἐκφεύξει τὴν εὐτέλειαν διὰ
τῆς ἀντιπτώσεως. κατὰ δὲ ἀντιστροφὴν, οἷον „Τῷ ἀγῶνι
τῶν Πυθίων.“ τοῦτο κοινὸν καὶ εὐτελές· ἀλλὰ Κριτίας
ἀντιστρέψας εἶπε

43 Τῷ τῶν Πυθίων ἀγῶνι.

2.

Pollucis Onomast. II, 116.

44 Καὶ διοπτρεύειν Κριτίας καὶ Ἀντιφῶν.

3.

Ibid. II, 122.

45 Παρὰ δὲ Κριτία καὶ λογιεὺς ὁ ῥήτωρ εἴρηται.

4.

Ibid. II, 148.

46 Ταχύχειρ, ὡς Κριτίας.

Ad fragm. 3. V. Bast. ad Gregor. Corinth. p. 893. Bekkeri
Anecdot. p. 658. Lobeck. ad Phrynich. p. 255.

5.

Ibid. III, 116.

Καὶ ὡς Κριτίας ῥυπαρία. (*avaritia sordida*) 47

6.

Ibid. IV, 64.

Κριτία τὰς πρὸς κιδάραν ᾠδὰς προσωδίας ἀρέσκει 48
καλεῖν.

7.

Ibid. IV, 165.

Καὶ παρὰ Κριτία διδραχμιαῖοι. 49

8.

Ibid. VI, 38.

Κριτίας δὲ καὶ ὀψωνίας καὶ ὀψωνεῖν ἔφη· τὸ ὀψω- 50
νεῖν καὶ ὀψονομεῖν ὠνόμασε.

9.

Ibid. V, 153.

Οἱ μὲν γὰρ ψευδομάρτυρες εἴρηται παρὰ Κριτία 51

6. Alii libri mss. Seberi: *Κριτίας δὲ τὰς πρὸς κιδ. ᾠδὰς πρ. ὠνόμασε.* Singularis est illa vocis *προσωδία* significatio, in Lexicis nondum annotata, a Passovio tamen ex legibus etymologicis ita proposita: „Eigentlich ist *προσωδία* *Zugesang* od. *Nebengesang*, da die Aussprache nach der Betonung, ihrem eignen Gesetze folgend, zu oder neben der metrischen und rhetorischen gehört wurde.“ Itaque illa significatio a Critia admissa in primo loco collocanda erat.
7. Pro *δραχμιαῖοι* inter corrigendum facere cogitabam *δραχμιαῖοι*. hoc enim rectum, non illud. Sed nil temere mutare unquam colui. Et recte me fecisse patet ex MS. qui aliam lectionem habet: *καὶ διδραχμιαῖοι*, omissis *παρὰ Κριτία*, quod non probo, illud *διδραχμιαῖοι* valde. IUNG. *διδραχμιαῖοι* Nostri textus iam habet, in prius editis male *δραχμιαῖοι* legebatur. DINDORF.

καὶ ὁ ψευδομάρτυς. οὐκ οἶδα δὲ, εἴ που καὶ τὸ ψευδομαρτυρεῖν ὁ αὐτὸς λέγει.

10.

Ibid. VI, 194.

52 Ἦ, ὡς Ξενοφῶν, διασκίδνασθαι, ἢ διαπεφορησθαι, ὡς Κριτίας.

11.

Ibid. VI, 195.

53 Κριτίας δὲ πού φησιν,
'Ἐπὶ τόδε ἐπὶ τὸ χρηστοὺς εἶναι,'
καὶ τὰ ὅμοια.

12.

Ibid. VII, 78.

54 Οἱ δὲ τὰς ἐσθῆτας πιπράσκοντες ἱματιοπῶλαι, Κριτίου τῷ ὀνόματι χρησαμένου.

13.

Ibid. VII, 91.

55 Ἄ δὲ πόδεια Κριτίας καλεῖ, εἴτε πῖλους αὐτὰ οἰητέον εἴτε περιειλήματα ποδῶν, ταῦτα πέλυντρα καλεῖ ἐν Φοινίσσαις Αἰσχύλος,
πέλυντρο' ἔχουσιν εὐθέτοις ἐν ἄρβύλαις.

---

11. C. A. Κριτίας δὲ φησιν, ἐπὶ τόγε, ἐπὶ τοὺς χρηστοὺς εἶναι, marginis autem est καὶ τὰ ὅμοια. ἐπὶ τὸ χρηστοὺς εἶναι. *Interpres legit χρήστους, cum vertit, in debito teneri. Malim legere ἐπὶ τῷγε, ἐπὶ τῷ χ. εἶναι, ea conditione, ut boni sint.* KUHN.

13. Eiusdem rei mentio fit apud Polluc. II, 196. καὶ ποδεῖα δὲ τοὺς περὶ τοῖς ποσὶ πῖλους Κριτίας, ἃ Αἰσχύλος πέλυντρα καλεῖ.

117

14.

Ibid. VII, 108.

Τοῖς δὲ χρυσοουργοῖς καὶ δακτυλιογλύφοις τὸ 56
ὄνομα παρὰ Κριτία καὶ Πλάτωνι.

15.

Ibid. VII, 154.

Χορδοπώλης, ὡς Κριτίας λέγει. 57

16.

Ibid. VII, 177.

Μυρρηπὸς, Κριτίας γὰρ οὕτως ἀνόμισσε. 58

17.

Ibid. VII, 179.

Κεκρυφαλοπλόκος, ὡς Κριτίας ἔφη, κεκρύφαλος, 59
κεκρυφάλιον.

18.

Ibid. VII, 196.

Τὰ δὲ ἐφεξῆς Τὰ μὲν πλεῖστα Κριτίας λέγει. 60

19.

Ibid. VII, 197.

Ὅρνιθοκαπήλους Κριτίας καλεῖ. 61

---

17. Κεκρύφαλος, *reticulum*, quod pro capitis ornatu admittebatur, extat iam ap. Homer. II. χ, 469. ἄμπυκα κεκρύφαλόν τ' ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμη. Antipater Sidon. XXI, 3 sq. in Anth. Gr. Vol. II. p. 11.

τὸν δὲ φιλοπλέκτοιο κόμας σφιγκτήρα Φιλανίς,
βαπτὸν ἀλὸς πολιῆς ἄνθει κεκρύφαλον.

Id. XXVII, 4. p. 13. ἄβρω τε στρεπτῶν ἄμματι κεκρυφάλων.
cf. Jacobs. ad Anth. Gr. Vol. II. p. 29. Boettigeri Sabina p. 124.

μὲν πλεονέκτεῖν ἀεὶ ἐπιμελόμενος; τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντροπόμενος, πῶς τούτου χρὴ ποτε φείσασθαι; πῶς δ' οὐ φυλάξασθαι, εἰδότες αὐτοῦ τὰς μεταβολάς, ὡς μὴ καὶ ἡμᾶς ταῦτ' ὀφείλοισιν ποιῆσαι; ἡμεῖς οἷν τοῦτον ὑπάγομεν καὶ ὡς ἐπιβουλεύοντα καὶ ὡς πα-
11 ραδιδόντα ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς. ὡς δ' εἰκότα ποιούμεν, καὶ τὰδ' ἐννοήσατε. καλλίστη μὲν γὰρ δήπου δοκεῖ πολιτεία εἶναι ἢ Λακεδαιμονίων· εἰ δὲ ἐκείνη ἐπιχειρήσειέ τις τῶν ἐφόρων ἀντὶ τοῦ τοῖς πλείοσι πείθεσθαι ψέγειν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἐναντιοῦσθαι τοῖς πρακτομένοις, οὐκ ἂν οἴεσθε αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας ἀξιώσθηναι; καὶ ὑμεῖς οὔν, ἐὰν σωφρονῆτε, οὐ τούτου, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν φείσεσθε. ὡς οὗτος σωθίσις μὲν πολλοὺς ἂν μέγα φρονεῖν ποιήσεις τῶν ἐναντία γιγνωσκόντων ὑμῖν, ἀπολόμενος δὲ πάντων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω ὑποτέμοι ἂν τὰς ἐλπίδας.

2.

Quum deinde Theramenes ad haec ita respondisset, ut fremitus inter senatores oriretur ipsi benevolus,

ἐπιμελόμενος] Sic Cod. D. quem cum Dindorfio sequuti sumus. B. ἐπιμελώμενος. Vulg. ἐπιμελούμενος.

ὡς μὴ — δυνασθῆ] In locis ceteris, infra 3, 4, 15. ὡς μὴ δέοι. Cyropaed. I, 4, 17. ὡς μὴ βοηθοῖεν. 6, 3. 1. bis. Sed 2, 9, 1. ὡς μὴ σχολάζωσι. Formam δυνασθῆ pro δυνασθῆ in Xenophonte passim offerunt libri scripti, veluti Cyrop. I, 1, 5. ἐδυνασθη habent libri 3 Paris. Anabas. 7, 6, 20. δυνασθῆσιν plures libri. ἐδυνασθησαν Hell. 7, 3, 3. sine varietate, ut ἐδυνασθητε 7, 3, 7. et ἐδυνασθησαν 7, 7, 25. μέγα δυνασθῶσι 6, 3, 40. δυνασθεῖσιν supra 1, 4. 16. SCHN.

§. 11. καλλίστη μὲν] vide ad fragm. 2. init.

εἰ δὲ ἐκείνη] Steph. et margo Leonclav. ἐν ἐκείνη. recte. SCHN. Dindorf. cum Codd. omittit, neque immerito.

ἀλλ' ὑμῶν] Post haec in St. L. additum αὐτῶν, notatur tamen ut spurium. Z. Sed tertia Leonclaviana recte ascivit, et habet B. D. SCHN. Etiam Victor.

EPIMETRUM AD CRITIAE

FRAGM. I, 12 sqq.

Vasa fictilia inter Graecos perantiqua fuisse gravissimus testis est Homerus Iliad. σ', 599 sqq., ubi saltantium motus comparantur cum circuitu *rotae figlinae*:

οἱ δ' ὅτε μὲν θρέξασκον ἐπισταμένοισι πόδεσσι
 ῥεῖα μάλ', ὡς ὅτε τις τροχὸν ἄρμενον ἐν παλάμῃσιν
 ἐζόμενος κεραμεὺς πειρήσεται, αἶ κε θέησιν.

Quamvis Heynio, philologo ingeniosissimo, ex Ephori et Posidippi fide, ut qui rotam figlinam ab Anacharside inventam esse tradant (ap. Strabon. VII, 5, 9. p. 503. Senecae Ep. XC.), hi ipsi versus Homerici non prius quam circa Solonis aetatem inserti esse videantur (cf. Excurs. de Clipeo Achillis, Tom. VII. p. 581 sqq.): hinc tamen minime concludere licet artem ipsam vasorum fictilium faciendorum ante Solonis tempora nondum viguisse apud Graecos. Immo rem omnium ferme Graecorum communem fuisse oportet, propterea quod poeta rotae figlinae cum saltatione comparisonem admittere non dubitavit. Unde consequitur non satis recte iudicasse Heynium, quippe qui Ephori narrationem putaverit revocare nos in historia operum figulinorum, fortasse etiam vasorum pictorum, ad multo seriora, quam vulgo crederetur, tempora. Namque inter omnes bene constat, quam leves fuerint veteres Graeci in perscrutandis antiquissimis rerum

monumentis *): nimirum ad insignem quidquid auctorem referre solebant, minus solliciti, si quid rationes historicae postularent. Hinc igitur accidit, ut alii alios singularum artium constituerent inventores, atque artis quidem figlinae Athenienses *Coroebum* (v. Plin. H. N. VII, 57. p. 414, 12. ed. Harduin.), alii, ut modo vidimus, Anacharsidem, alii fortasse alios. Iam vero apud Athenienses potissimum excultam fuisse artem figlinam scriptores gravissimi testantur, ita ut facile statuere liceat Athenienses una cum artis principatu inventionem quoque sibi vindicasse, licet eam tempori atque genti sive homini incerto assignandam.

Vasa figlina, quum in sepulcris Graecis barbarorum vastationes fere superarent, satis antiqua ad nostram usque aetatem delata sunt: quorum quae sunt vetustissima, ea imagines exhibent nigras easque expressas in fundo rutilo sive luteo; contra serioris aetatis sunt, quae imagines habent rutilas atque fundum nigrum. Apud Graecos ipsos vasorum figlinorum κατ' ἔξοχὴν nomen fuisse λήκυθος **) Walpolius docuit in opere, quod inscriptum est *Memoirs relating to European and Asiatic Turkey* pag. 522 sq. Usus eorum varius fuisse videtur: ita Critias laudat κέραμον οἰκονόμον, alia fuerunt ἀναθήματα in templis consecrata ac reservata, quorum Herodotus mentionem facit V, 88. Ἀττικὸν δὲ μήτε τι ἄλλο προσφέρειν πρὸς τὸ ἱερὸν μήτε κέραμον κ. τ. λ. Pleraque autem eorum, quae adhuc exstant, in sepulcris reperta, a possessoribus iam vivis fortasse ex certamine in ludis publicis deportata, mortuis tanquam sacra addita esse videntur. Id quidem certissimum in ludis Atticis victori curuli praemium datum esse vas

*) V. Wolfii Praef. ad Iliad. pag. XII sqq.

**) In Homeri Odyss. ζ, 79. memoratur χρυσὴ λήκυθος ut ἀγγεῖον ἐλαιοδόχον.

oleo repletum, auctore Pindaro Nem. X, 35 sq. (65 sqq.)

γαῖα δὲ κανθείσα πυρὶ καρπὸς ἐλαίας
ἔμολεν Ἥρας τὸν εὐάνορα λαὸν ἐν ἀγγέων ἔρκεσιν
παμποικίλοις.

Quem in locum Scholiasta animadvertit haecce: τοῖς γὰρ ἀθληταῖς τοῖς τὰ Παναθήναια νενικηκόσι δίδονται ὕδρια ἐλαίου πλήρης. cf. Dissenius ad h. l. in Boeckhii editione Tom. II. P. 2. pag. 468 sq. ubi tamen non possumus suffragari Welckero, viro sagacissimo, in explicando Critiae versu extremo:

ἢ τὸ καλὸν Μαραθῶν καταστήσασα τρόπαιον.

quippe qui *Minervam* supplendam esse censuerit, pro qua facilius substituenda videtur vox πόλις i. e. Ἀθήναι. Iam vero memoratu dignissimum est, quod bina vasa, quae ad illos ludos spectare videntur, ad nostram aetatem pervenerunt. Unum idque iam satis notum inter viros eruditos repertum est in sepulcro Atheniensi ante portas Hippades atque descriptum a Dodwellio in Itinerario Tom. I. p. 457. a Clarkio in Itin. Tom. VII. p. 11. (ed. octon.) Millingenio in Monumentis inedit. p. 2. Unde Boeckhii in Corpore Inscriptionum Graec. Vol. I. p. 50. breviter descripsit hunc in modum: *Vasculum ipsum fictile unius pedis et dimidii altitudinem habet; in altera parte cernitur Minerva stilo antiquo delineata, clypeum habens, in quo delphinus: quo designatur Ἰππία: in altera est biga et auriga bigae insidens: inscriptio ex superiore parte descendit deorsum.* Imagines maximam partem pictae sunt colore nigro, at delphinus in clypeo, deae facies, brachia atque pedes colore albo, passim intermistis ductibus purpureis. Figuris appicta est inscriptio, eaque expressa litteris a dextra sinistram versus vergentibus:

ΙΜΕ ΝΟΛΘΑ ΝΘΕΝΘΑ ΤΟΝ

Quas quidem litteras Welckerus et Boeckhii l. l. c. c. ita ceperunt: Τῶν Ἀθηνέων ἄθλον εἰμί. cf. Rosii Inscriptio-

nes Graecae vetustissimae (Cantabrigiae 1825. 8.) pag. 14. C. O. Müllerus in Diariis Gottingensibus a. 1826. m. Octobr. p. 1642. (cf. Boettigeri Amalthea III. pag. 376.) ita legit illos litterarum ductus: *TON AΘENEΘN AΘAON EMI*, i. e. *Τῶν Ἀθήνηθεν ἄθλων* vel potius *ἄθλων εἰμί* (*ich bin einer der Kampfspreise von Athen*), ita ut in *AΘENEΘN* inter *Θ* et *N* supponatur apocope litterae *E*. — Eiusdem originis, licet serioris aetatis, alterum vas esse videtur, illi simillimum, quod primum descriptum repperimus in Rosii Addendis ad Inscr. Gr. p. 14. Id quidem tradit hodie extare apud Baronem Kollerum, in Calabria repertum; ibi Minervam more antiquissimo effingi, cassidem cum crista permagna et clypeum gerere et hastam minaciter vibrare; imaginem inter duas columnas collocari, quibus in summis effingantur galli: in quarum unius latere hae litterae leguntur:

TON AΘENEΘEN AΘAON.

Rosius explicandi causa ita pergit: *Nescio, quid de hoc vase statuendum sit. Forsan is, in cuius sepulcro inventum est, Athenas aliquando concesserat, et ibi ludis vicerat, nisi coloniam quandam Atheniensem in Magna Graecia cogitare malumus, atque in eius ludis praemia a metropoli arcessita proposita esse statuamus, quod haud a vero alienum videtur, cum et summos pontifices et ignem sacrum a metropoli in colonias deduci solere sciamus. Nec in Magna Graecia defuere coloniae Atticae, e. g. Scylletium et Sybaris. Atque ludi illi una cum praemiis Atticis in diversas regiones translati esse videntur, si quidem vera sunt, quae Boeckhius narrat, Constantinopoli olim fuisse vas fictile cum inscriptione: Ἀγασίας ἀρχων τῶν Ἀθήνηθεν ἄθλων: unde coniiciendum arbitratur Byzantii aliquo tempore, quum id Athenienses obtinerent, Atticos ludos celebratos esse et fictile vas praemium datum.*

Praeter haec vasa *νικητήρια* etiam alia nescio quem

ad finem in sepulcris defunctorum reponere solebant veteres Graeci, ut potissimum apparet ex Aristophan. Eccles. 996.

ὅς [γραφεὺς] τοῖς νεκροῖσι ζωγραφεῖ τὰς ληκύθους. Huiusmodi urnulis mysticum praecipue sensum supponere studuit Iacobus Christius in libro, cui titulus: *Disquisitions upon the painted Greek Vases and their probable connection with the shows of the Eleusinian and other mysteries, by I. Christie.* Londini 1825. Alia denique vasa aliud quidquam spectarunt. Vide Winckelmanni Operum T. III. p. 245 sqq. cf. p. 27. 284. Iacobi Millingeni *Peinture des vases de diverses collections.* Eiusdem *Peintures antiques de vases Grecs de la collection de Sir John Coghill.* Eiusdem *Ancient unedited monuments principally of Grecian.* Etiam sub titulo: *Painted Greek Vases from collections in various countries principally in Great Britain.* Dubois Maisonneuve *des vases antiques.* Quibuscum libris conferantur ea, quae Boeckhius in Corpore Inscr. Gr. docuit de inscriptionibus, quae singulis urnulis appictae sunt; deinde H. I. Rosius in Inscriptionibus Graecis vetustissimis; denique Walpolius, Dodwellius atque Clarkius in Itinerariis.

EPIMETRUM AD MIMNERMUM.

Quum ante hos tres menses ex itinere *Dresdensi* reversus Vratislaviae paucos dies commorarer, *casu* nescio quo oculis meis obiectae sunt plagulae quaedam Silesiacaе (*Schlesische Provinzialblätter*), in quibus Gustavus Pinzgerus Mimnermi atque Critiae Carminum elegiacorum a me editorum censuram agere susceperat. Quae quidem censura quum maximam partem nimis leviter instituta esset, unicum tantummodo, quod pro necessaria festinatione (hanc enim mihi imposuerat Programmatis conscribendi provincia) repente me fugerat, idque iam ante Pinzgeri animadversionem a Francisco Passovio mihi insinuatam, in hac nova Critiae Reliquiarum editione in usum meum erat admittendum; qua de re censor humanitatis procul dubio studiosior in dies sibi persuadebit adhibito iudicio. Itaque quae in Mimnermi tractationem animadvertit Pinzgerus, accuratius consideranda supersunt. Atque primum de Latinitate verba facere exorsus, statim in opusculi titulo reprehensione dignum iudicavit, quod ego scripsissem *in salutem Graecorum*. Equidem nescio, an nunquam Cicero libellum quendam ediderit *in salutem*

Graecorum pro patria pugnantium; hoc tamen pro com-
 perto habeo eundem Ciceronem *salutem* opposuisse *per-*
niciei in libro de Oratore II, 9, 55. Sequitur, ut, si
 quis instituerit aliquid *in salutem* alicuius, id fieri no-
 luerit in eiusdem *perniciem*. Sed fortasse purum Lati-
 nitatis nostrae castigatorem, vel Cicerone superiorem,
 offendit dicendi formula *edere aliquid in salutem ali-*
cuius. Reputet igitur secum Ciceronis de Re publica
 locum I, 4. *tantumque nobis in nostrum privatum usum*
— remitteret: idemque, nisi haec suffecerint, inspiciat,
 quaeso, Zumptii librum grammaticum §. 314., quocum
 conferatur Aegidius Forcellinus, ob subtilem Latinita-
 tis doctrinam immortalitate dignissimus, in Lexico
 voce IN, ubi *notat causam finalem*. Pergit Pinzgerus
 condemnanda loquutione *rationem persequi*, quam ne
 recte quidem intellexisse videtur, quum eam sermone
 patrio expresserit *der Ansicht folgen, ihr beitreten*.
 Equidem verbo *persequi* h. l. nullam attribui significa-
 tionem, nisi quae est in loquutione *vestigia, viam per-*
sequi. Iam vero nemo est, qui ignoret voces synony-
 mas *via* atque *ratio*; et sicut vere dicitur *viam perse-*
qui (v. Ciceron. Ep. ad Fam. IV, 13 extr.), ita formu-
 lam quoque *rationem persequi* (*die Erklärungsweise wei-*
ter verfolgen hoc loco) admittere fas est. Atque aliud
 omnino est *rationem sequi*, quod respondet Pinzgeri
 interpretationi intempestivae, aliud *rationem* sive *viam*
persequi. — Ad pag. 10. animadversum est in senten-
 tiam hancce: „Grammatici de carminis elegiaci inven-
 tore *rixantes*.“ Distinctis litteris scriptum est verbum
rixantes, unde colligitur id verbum pro barbaro ha-
 buisse censorem antibarbarum, ut qui omnino sibi con-
 stans haud dubie Ciceronem quoque habebit in scri-
 ptoribus barbaris vel potius antipinzgerianis, de Ora-
 tore II, 59, 240. ita disserentem: „Cum esset cum eo
 Tarracinae de amicula *rixatus*.“ Ibid. *ascripsisse*.
 Ante omnes inspiciendus est Schneiderus in Gramm.

Lat. I, 2. p. 529. *Ascribere*, non *adscribere* receperunt etiam Muretus (Ep. I, 9. et passim), Forcellinus in Lexico, Spaldingius (ad Quintilian. Vol. IV. p. 44. Not. crit.), Passovius (in Taciti Germania c. 46 init.) aliique permulti. Ac tanti auctores quidquid moliantur, adorare potius, quam deridere oportet Pinzgeros. — Quum non intellexisset Pinzgerus, quid sibi vellent haec verba pag. 10. Not.: *Franckius* — quasi κριτικώτατος (non κριτικώτατος, quod monstrose scripsit Pinzgerus), sc. *esset*, vitium mihi iniunxit, quod iam in ipsum redundabit: veram igitur sententiam cui cognoscere placuerit, leget Matthiae dissertationem de Tyrtaei Carminibus, rep. in Gaisfordii Poetis min. Vol. III. p. 228 sqq. ed. Lips. Censor autem supposit me dicere voluisse, quod est Germanice: *als der grösste Kritiker*. Licet magnopere laudandum sit Franckii acumen, κριτικώτατος tamen hodie nondum vocari potest, Bentleio intercedente aut Wolfio. Ad pag. 19. in vitiosis collocata est loquutio *per angustias*. Utinam censor cognitum habuisset Ciceronis locum Tusc. I, 20, 45. *eas angustias, per quas penetravit!* Ad pag. 50. falsam esse putat structuram coniunctionis *quum* in hac sententia: *Quum tamen Codd. lectio nullo morbo laboraret, nemo medicum desiderabat*. Tale quippiam nunquam hariolatus erat Pinzgerus, si accuratius perspectam habuisset rationem temporum. Eminentissimum vero temeritatis specimen censor dedit ad pag. 55. animadvertens in loquutionem, quam a me ipso emendatam exhibet index erratorum, extremo libello adiectus, qui profecto inspiciendus est censori religioso. Ad pag. 34. *octastichum*. Sicut apud optimos scriptores reperitur *distichum*, et Quintilianus (VI, 5, 96.) usus est vocabulo *tetrastichum*; ita iure etiam meritoque admittere licet *hexastichum*, *octastichum*, terminos technicos, et sicut *hemistichium*, ita etiam *sesquistichium* sive *sesquistichum* non est vituperandum. *Ibid.*

pro *peraeque ac* scribendum erat *perinde ac*. Ad pag. 37. dum demonstrare sibi videtur Pinzgerus a me male adhibitam esse formulam *dubito an non*, ipse profiteatur, quam inepte interpretari didicerit aliorum sententias. Equidem nihil aliud dicere volui, nisi in Solonis disticho, quod in Mimnermi cogitandi rationem accommodare studui, sententiam quidem inesse Mimnermi, minime ipsissima (v. Plaut. Trin. 4, 2, 146.) verba; quod tamen dubitanter expressi his verbis: *Haec sententia Mimnermi, dubito an non ipsissima verba*. Quam inepta igitur mihi supposuerit Pinzgeri absurda interpretatio, quippe qui opinatus sit me contrariam protulisse sententiam, ipse discat ex Zumptii Gramm. §. 541. cf. Gernhardi Excurs. II. ad Cic. de Amicitia. M. Weberi Symbol. ad Gramm. Lat. Halis 1826, 4. Ibid. pro *laudatur* melius recipiendum erat *servatur*, licet illud minime vitiosum. Quid porro harioletur Pinzgerus, ad pag. 58. perstringens verba *cur non*, nemo sanus intelligit. Nimirum interrogatio a me instituta est talis: *Sed cur non utrumque distichum Mimnermi esse potest —?* Nihil opponendum est, nisi exemplum Planci in Cic. Ep. ad Fam. X, 23. „Pro urbis vero salute *cur non* omnibus facultatibus, quas habemus, utamur?“ cf. Cic. ib. II, 17. — Pag. 45. *genera scribendi* dicta sunt pro vulg. *lectiones*, quod vocabulum ipsum, licet hac significatione minime Latinum, valet tamen usu recentiorum. Similiter Wolfius atque Heinrichus, Latinitatis recentioris castigatores acutissimi et elegantissimi, in Analectis I. p. 485. non dubitarunt admittere loquutionem *genera errorum*. Quid improbandum videatur denique pag. 50. in hoc loco: „sententia nullis omnino *constituta* est fundamentis,“ nemo unquam perspiciet, nisi forte Pinzgerus suae doctrinae faciem praetulerit: Ciceronem quidem haud puduit admittere loquutionem *constituere aliquid fundamentis* de Senectute 18, 62.

Iam progrediamur ad rem ipsam: Statim in vestibulo infaustum omen excepit censorem, quippe qui me invectum esse somniaverit in Manes *Ioannis Alberti Fabricii*, viri eximii, propterea quod illustrato *Hermesianactis* loco pag. 11. adiecerim haec verba: *qui — est illius distichi sensus, nemini lippo in posterum detorquendus.* Quid autem, quaeso, commune est beati Fabricii atque temporis futuri? Sed condonandum est id levitatis crimen: gravius est, quod confudit Fabricium cum Harlesio, qui in retractanda illius Bibliotheca Graeca T. I. p. 733. ex suis doctrinae fontibus addidit interpretationem loci *Hermesianactei*, quem Fabricius tantum abest ut exposuerit, ut ne laudaverit quidem in extrema, quam ipse paravit, editione (a. 1718.) Vol. I. p. 449. Not. e. Unusquisque subito intelliget censorem ante oculos habuisse *Gaisfordii Poetas minores*, ubi Vol. III. p. 219. ed. Lips. ex Fabricii *Bibl. Gr. Mimnermi Fragmentis* praemissa est *Notitia de Mimnermo*: sed quod editor caute ac prudenter adiunxit *ed. Harles.*, id non curavit Pinzgeri acumen. — Quod deinde profert, quas ego in fragmentorum numero XI. XVI. XVII. collocaverim particulas, eas omnino non esse fragmenta (*als besondere Fragmente aufgestellt, was sie jedoch nicht im geringsten sind*), id sane nescio, utrum nimio oculorum an mentis acumini tribuendum. Quidquid ad nostram aetatem propagatum est ingenii *Mimnermiani*, pertinet ad eiusdem poetae reliquias: iam vero particulae illae exhibent sententias ex *Mimnermi* carminibus decerptas: igitur pertinent illae particulae ad *Mimnermi* reliquias. Quod nisi hodie concesserit Pinzgerus, postea eum docebit *Aristoteles*, cuius opera editurus est. Ac si unquam diligentius inspexisset *Boeckhii* operam, quam *Pindari* fragmentis impendit, omnium, qui scriptorum veterum reliquias collecturi sunt, imitatione longe dignissimam; eas quoque particulas, quae, licet primitus

metro inclusae, tamen in pedestrem orationem conversae ad nostram usque aetatem delatae sunt, receptas esse reprehendet a viro et ingeniosissimo et sagacissimo. Ad fragm. I. annotavit Pinzgerus: *Zuvörderst hat Rec. darauf gehalten, eine solche Interpunction im Obigen (transcripsit enim Pinzgerus illud fragmentum) herzustellen, dass jedes Distichon so viel als möglich einen abgeschlossenen Gedanken enthält. Diess kann als Regel und Grundsatz bei den Elegikern, sowohl der Griechen als auch der Römer gelten, und nur selten erlaubten sie sich Ausnahmen davon.* Quae quam temere iactata sint quantumque adversentur liberiori Graecorum ingenio (cui vincula iniicere futilia Pinzgero quidem placeat, philologo indignum est) certissima rerum monumenta produnt: nisi res ipsa, censorem docebit Ilgenius in Opusculis phil. p. 259 sqq. Nimirum obiter legere et festinanter scribere non est accurate versari in aliqua re. — Pinzgerus extremo versu 2. punctum ponendum esse censet, extremo 3. comma. Mihi quoque aliquando in mentem venisse illam interpungendi rationem aperte fateor: sed altera, quam Brunckius, Passovius, Weberus in interpretatione Poetarum elegiacorum aliique sequuti sunt, longe praefendam esse suadet pronomen ταῦτα, quod spectat ad versum sequentem. V. 2. in *Hermanni* interpretationem animadvertit Pinzgerus: *Damit ist hier gar nichts gesagt.* Talis arrogantia dedecet Pinzgeros, qui caveant sibi, ne Censores Lipsienses (*Hermannus* ipse) et Halenses acriori etiam quam nuper flagello perstringant insolentiam ac temeritatem. Defendere quidem licet Plutarchi lectionem, sed longe praestare eam, quam exhibent Codices Stobaei, Pinzgerus ipse concedet, dummodo *Hermanni* interpretationem placido animo consideraverit. — Quae diximus ad v. 4. de significatione vocis ἀρπαλέος (eiusdem radicis, cuius ἀρπάζω, non ἀρπάτω, monstrum, quod non *semel*, sed *bis* suppeditat

Pinzgerus), ea quidem omnino consentiunt cum interpretatione, quam exhibent Schneiderus et Passovius in Lexicis; sed magis quadrat in nostrum locum significatio primaria *rapidus*: nam sicut *torrentes* epitheto gaudent *rapidorum*, ita etiam ἄνδρα τῆς ἡβῆς instar fluviorum rapacium effugiunt, γίγνεται ἄρπαλία. Eadem significatio est fragm. IX, 8. (*windschnell* interpretatur Weberus). Pinzgerus opinatur apud Theognidem 1353. aliisque locis a Schneidero laudatis ἄρπαλῆος significare *appetendus*: immo *ad se rapiens, appetens* (*holdanziehend* Weber.); illud adversatur rationibus etymologicis. — Quod attinet ad coniecturam Pinzgeri v. 6. ὄμωσ proponentis pro vulg. ὄμῶσ, ea quidem auctorem habet Doederleinium ad Sophoclis Oedip. Col. 662. neque tamen ab Hermanno desideratur ad Viger. p. 929., neque ego illius rationem habendam esse contenderim. Atque ὄμῶσ significare *peraeque* (*gleichmässig, gleicherweise*) exemplis Homericis in Lexico κριτικωτάτω docet Passovius v. ὄμῶσ. Quocum conferatur Apollonii Lex. Hom. εἰ μὲν ὄμῶσ περισπωμένωσ, ἔστιν ὁμοίωσ, τὸ δὲ βαρυτόνωσ, ἔμπησ, ὄμωσ. Quinetiam ipsum etymon docet intelligentes. Ceterum ipse hunc locum hodie prorsus aliter interpretandum esse censeo, ita quidem, ut τιθέναι, quod saepius, significet idem atque νομίζειν, ἡγεῖσθαι. cf. Schaefer. ad Dionys. Hal. de Comp. p. 287. Quamobrem verba: ὁ τ' αἰσχρὸν ὄμῶσ καὶ καλὸν ἄνδρα τιθεῖ. Latine exprimenda sunt hac ratione: *quae* (*senectus*) *deformem atque formosum virum pari modo* (ὄμῶσ = ὁμοίωσ) *aestimat*: idem fere, quod Schneiderus in Lexico: *eodem loco ponit, h. e. senectus non magis parcit formoso quam deformi viro.* Haec hactenus. Corrigendi restant errores quidam typographici, qui antea fugerant aciem oculorum. Pag. 6. versu 19. lege *redierit.* p. 29. v. extr. cf. IX, 5. II, 9. p. 34. v. 3. *maximam partem.* p. 42. in medio versu 1. dele comma. p. 44. Fragma. XII. v. 3. lege ἔσ pro ἐν.

Reliquum est, ut cum lectoribus communicemus ingeniosam *Hermanni* interpretationem ad Mimnermum respicientem, de qua primus mihi iniecit *Gu. Süvernus*, illustrissimus et doctissimus vir. Ille nimirum in programmate *de Aeschyli Heliadibus* p. 11 sq. tractavit fragmentum, quo describitur Solis navigatio nocturna, ex ipsius emendatione ita legendum:

ἐνθ'

ἐπὶ δυσμαῖσι τεοῦ
πατρὸς Ἑφαιστοκυκῆς
δέπας, ἐν τῷ διαβάλλει
πολὺν οἰδματόεντ' ἀμφίδρομον
πόρον, εἰς μελανίππου.
προφυγῶν ἱερᾶς νυκτὸς ἀμολγόν.

Quae quidem navigatio quum laudata sit etiam apud Mimn. Fragm. IX., temperare mihi non possum, quin ipsius *Hermanni* in hunc locum animadversionem verbo tenus repetam, praesertim quum illius dissertatio non sit publici iuris: *Caeterum quod ad illud poculum Solis attinet, neminem latere potest, rutilantem caeli auro-ram, in quam occidens sol immergitur, a poetis cum aureo poculo esse comparatam, quo ille exceptus noctu per Oceanum ad ea loca deferretur, unde rursus esset oriturus. Itaque mireris viros doctos, I. H. Vossium in Epistolis mythologicis Vol. II. p. 156. et C. O. Müllerum in Doriensibus Vol. I. p. 425. de illo Solis itinere tamquam si in tabula describi possit disceptantes. Ipsos si interrogare liceret Stesichorum, Aeschylum, Mimnermum, nescire se faterentur, mirarique quod nos sciremus. Iam vide, utrum tibi placeat, lector benevole, considerans omnem rem adhibito iudicio!*

Scr. OPPOLII AD VIADRUM

m. Ianuar. a. CIOIΩCCCXXVII

Commodum extremas huius libelli paginas perustraturo in manus mihi venit censura Mimnermi Reliquiarum, quae extat in Diario scholastico (*Pädagogisch - philosophisches Litteraturblatt zur allg. Schulzeitung*) a. 1827 m. Februar. p. 94 sqq. Pauca sunt, quae respondeam Censori humanissimo, utpote qui novum etiam, quod me fugerat, fragmentum adiunxerit.

Iam primum ad pag. 21 sqq. editionis nostrae observatum est, çarmen elegiacum, quod a Mimnermo in pugnam Smyrnaeorum adversus Gygen Lydosque conditum esse tradit Pausanias, referendum non esse ad corpus elegiacum, cui titulus NANNONIS, propterea quod Porphyrio ad Horat. II, 2, 101. annotaverit: *Mimnermus vero duos libros luculentos scripsit* *). „Wenn auf diese Notiz (haec sunt verba Censoris), da ihr alle sonstige Begründung abgeht, sonst nicht viel zu geben seyn würde, so wird sie bei dem nunmehrigen Zusammentreffen mit Pausanias von Bedeutung, und ist nicht als aus der Luft gegriffen anzusehen.“ Attamen ante omnia demonstrandum erat, quid sibi vellet *libri* denominatio ad simplex quoddam carmen elegiacum designandum. Mihi potius, si quid tribuendum est Porphyrii notitiae, inde proficisci videtur, Mimnermi elegos sive ab ipso sive a Grammaticis in duos libros distributos fuisse: quam quidem rationem posteriores poetae elegiaci iidemque erotici, qui ceteroquin Mimnermi exemplar sibi proposuerunt, sequuti sunt, Antimachus (in *Lyda*), Philetas (ut videtur, in *Bittide*), Hermesianax (cuius *Leontium* ex tribus li-

---

*) Equidem hanc glossam, quae mihi semper levioris momenti videbatur, in schedis meis annotaveram, sed nescio quo casu acciderit, ut in commentatione ipsa eius rationem habere oblitus sim.

bris constitit), fortasse etiam Phanocles, deinde poetae elegiaci Latini, Tibullus, Propertius, Ovidius, Graecorum aemulatores. Transeamus ad alterum argumentum: „Wenn aber nun auch an einem Gedichte *Ναννώ* nicht gezweifelt werden kann, so ist doch das, was Pausanias IX, 29. aus einem Gedichte des Mimnermos anführt, so beschaffen, dass es schwerlich seine Stelle in einem Gedichte erotisches Inhaltes finden konnte.“ Sed quid insit argumenti erotici in fragmento XII, quod ex *Nannone* laudavit Strabo XIV. p. 654., iam minus perspicimus. Nihil autem impedit, quominus poeta eroticus narrationes quasdam intexat historicas sive mythicas. Antimachus quidem in carmine elegiaco, quod inscriptum erat *ΑΥΔΗ*, non dubitavit admittere *συμφορὰς ἠρωϊκάς*, imprimis fabulam Argonauticam auctore Schol. Apollon. Rhod. I, 1289. — Eiusdem, quam nos super hac re proposuimus, sententiae doctissimum aliquando extitisse defensorem Conradum Schneiderum nuperrime cognovimus, Daubii et Creuzeri Studia primum pervolutantes, in quorum Volumine quarto legitur illius commentatio de Graecorum carmine elegiaco, pag. 6 sq. ita disputantis: „Es ist aber nicht genug, dass wir historisch die Form der Elegie sämtlichen ionisch - lyrischen Dichtungen zur Hülle dienen sehen, sondern aus der innern Beschaffenheit dieser Rhythmen muss noch entwickelt werden, theils inwiefern ihnen ein lyrischer Charakter einwohne, theils inwiefern sie den Ionern eine ganz allgemeine Form der subiectiven Poesie werden konnten. Denn was den ersten Punkt betrifft, so möchte man vielleicht wähen ein Metrum, in dessen Distichen der eine Vers derselbe sey mit dem heroischen, der zweite sehr nahe verwandt mit jenem, müsse weit eher für das Epos, als für die Lyrik passen, und eine Nachricht beim Pausanias, dass Mimnermos den Krieg der Smyrnäer wider den Fürsten Gyges im

Versmaasse der Elegie beschrieben habe, könnte vielleicht einer solchen Vermuthung Bestätigung zu verleihen scheinen; aber aus vielen Gründen ist diese Nachricht nur zu deuten auf ein episches Einschlebsel von jenem Inhalte, mit welchem der Dichter episodisch diesen oder jenen elegischen Gesang, man weiss nicht zu welchem Behuf, gewürzt hatte. Wie ja zuweilen auch Stesichoros nach Quintilians *) Bemerkung die Last des Epos mit der Lyra trug, wie ferner Julian **) meldet, dass zuweilen Archilochos alte Sagen gleichsam zur Versüssung eingewebt habe, wie wir in einem noch vorhandnen Gedicht des Pindaros den Argonautenzug weitläufig erzählt finden, und wie Simonides ***) die Schlacht von Salamis in einem melischen Gedichte dargestellt hatte, d. h. nie selbstständig, sondern immer als ein Förderungsmittel für die Lyrik.“

Atque fragmentum, quod attulit Censor eruditus, reperitur in Aristophanis Grammatici Argumento ad Sophoclis Antig. p. 5 sq. ed. Hermann. p. XVII. ed. Erfurdt.

Στασιάζεται δὲ τὰ περὶ τὴν ἡρωίδα ἱστορούμενα, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Ἰσμήνην, ἃς ὁ μὲν Ἴων ἐν τοῖς διθυράμβοις καταπροισθῆναι φησιν ἀμφότερας ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἥρας ὑπὸ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτέοκλέους· ΜΙΜΝΕΡΜΟΣ δὲ φησὶ τὴν μὲν Ἰσμήνην προσομιλοῦσαν Θεοκλυμένῳ ὑπὸ Τυδείῳ κατὰ Ἀθηνᾶς ἐγκέλευσιν τελευτῆσαι. —

Cetera omittamus, ne longius pervagemus ad calcem decursuri. Scr. Vratislaviae m. Maio 1827.

*) Inst. Or. X, 1, 62.

**) Orat. 7.

***) Schol. Aristoph. Vesp. 1402. Schol. Apollon. 1, 211. Suid. 5. 1.

INDEX VOCABULORUM.

A.

ἀγαθός ἐκ μελέτης, ἐκ φύσεως
6.

ἄγγος 2, 5.

* ἀγύμναστος 13, 1.

ἄεθλον 9, 3.

* αἰολόχρος 15, 4.

* ἀκάμας 16, 1.

ἄκατος φορτηγός 1, 11.

ἀκούειν νόω 9, 18.

ἀλεξίλογος 1, 9.

ἄμαυρός. σῶμα 2, 10.

ἄμβων 25.

ἄμφανής 9, 9.

ἄμφιέπειν παννυχίδας 7, 8.

* ἀμφιχορεύειν 15, 5.

ἀνάγειν 7, 2.

ἀναπηδᾶν εἰς ὕψος 29.

ἀντίπαλος αὐλῶν 7, 4.

ἀπάγειν = εἶργειν 9, 10.

ἀποδικάζειν τὴν δίκην 62.

ἀποδωρεῖσθαι 2, 3.

ἀπότακτος 2, 27.

ἀπφαίνειν νικῶσαν 62.

* ἄρκτοι δίδυμοι 16, 3.

ἄρματόεις δίφρος 1, 10.

ἄρμόζειν 2, 20. ἐφαρμόζειν
3, 3.

* ἄρπεδὸνη 18.

* Ἀσιατογενής 2, 6.

ἄσπις ἰλαρά 2, 16.

ἄστερωπός 9, 33.

ἄσπῆρ 9, 35.

ἄστραπή 9, 31.

ἄστύτριψ 63.

* ἀσφαλής 12, 1.

ἄτακτος 9, 1.

Ἀττικός sc. οἶνος 24.

αὐλός 7, 4.

* αὐτοφυής 15, 1.

ἄφθιτος 9, 17.

Ἀφροδίτη. ἔργ' Ἀφροδίτης 2,
19.

* ἀχάλκευτος 10.

ἀχλὺς ἀμβλωπός 2, 11.

B.

βλέπειν νόω 9, 18.

βουλεύειν κακόν τι 9, 22.

Βρόμιος 7, 10.

βροντή 9, 33.

Γ.

γενετή ἀνθρώπου 23.

γηρᾶν 7, 5.

γνώμη. γνώμην εἰπεῖν, γράφειν
4, 1. 2.

γύλιος an γυλιός? 25.

γυμνάζεσθαι 23.

γυναικεῖος. —είων μελέων 7,
1.

Δ.

δακτυλιογλύφος 56.

δαπάνη 1, 3. οἰκοτριβής 2, 14.

δεῖμα 9, 14.

δέμας ἀστερωπὸν οὐρανοῦ 9, 33.

δίαιτα 25. Λακεδαιμονίων ὀμα-
λῶς διάκειται 2, 25.

διαδικάζειν 62.

διαπεφορῆσθαι 52.

διαπομπεύειν 7, 7.

διαπομπεύειν 7, 7.

διαστρέφειν 12, 2.

δίδαγμα. διδαγμάτων ἥδιστον
9, 25.

διδραχμιαῖος 49.

δίκη τύραννος 9, 6. 7.

διοπτεύειν 44.

δίφρος ἄρματόεις 1, 10. Μιλη-
σιουργής 28.

δραῖν ἔργον 4, 2.
δυσανίης 37.

θηριώδης 9, 2.
θρόνος Θεσσαλικός 1, 14.

E.

ἔθος 2, 1. (ἤθος 2, 14.)
εἰσηγεῖσθαι 9, 16, 25.
ἔκγονος 1, 12.
ἐκπλήσσειν 9, 28.
ἐκπορεύεσθαι 9, 31.
ἐκπρεπής 1, 1.
ἐκπωμα ἐπιτηδειότατον εἰς στρα-
τείαν 25. cf. 24.
ἐκτῆκειν 2, 12.
* ἐκφύειν 14, 2.
ἐλεγξέον 3, 3.
* ἐμπλέκειν 15, 2.
* ἐνδελεχῶς 15, 5.
ἐξαμαρτάνειν 9, 8.
ἐξονομακλήδην προκαλεῖσθαι
2, 8.
ἔξοχα 1, 5.
ἐπιδέξια 2, 7, 7, 24.
ἐρέθισμα συμποσίων 7, 3.
ἐρῶμένως 23.
ἔσθειν 2, 26.
εὐναῖος 1, 5.
εὐξυνεσία 64.
Εὐσεβία 2, 22.
* εὐφήμως 17, 2.
εὐφορος 25.
* εὐφρονεῖν 13, 3.

Z.

ζημιούν 9, 8.

H.

ἠπερόπνευμα γυναικῶν 7, 3.

Θ.

θάλλειν 9, 17.
Θάσιος sc. οἶνος 24. cf. 2, 14.
θεῖον, τό, 9, 16. θεία φύσις 9,
19.
θερμαῦστροίξειν 29.
Θετταλικός sc. οἶνος 24.
Θήβη 1, 10.

I.

ιαμβεῖον 3, 4.
ιλάρος 2, 16.
ιμάτια ἄριστα Λακωνικά 25.
ιματιοπώλης 54.
* ἰστός 18.
ισχύειν τὸ σῶμα 23.

K.

* καινίζεον 13, 2.
καλύπτειν ψευδῆ λόγῳ 9, 26.
κάμινος 1, 12.
Κἄρες, ἄλος, καμίαι, 1, 11.
κατάγειν 4, 1.
κατασβεννύναι 9, 40.
κατοικίσειν 9, 33.
κεδνός 11, 3.
κερυφαλοπλόκος 59.
κέραμος, τροχῶ γαίης τε κα-
μίνοῦ τ' ἔκγονος 1, 12, 13.
κλεινός 1, 13.
κλίνη Μηλιασοργής, Χιοσεργής
28. Κορινθιοσεργής 28.
κόλασμα 9, 4.
κολαστής 9, 6.
κορυφή. ὑψηλαῖς — αῖς 7, 10.
κοσμεῖν δάμον 1, 18.
κότταβος 1, 1, 7, 10.
κτύπημα. δεινά κτυπήματα
βροντῆς 9, 32.
κνυλόυν 2, 4.
κύλιξ 2, 23, 7, 6. οἰνοφόρος 2,
2. κύλικες μεγάλαι, μικραὶ
24.
κώθων Λακωνικός 25. ἐπικω-
θωνίζεσθαι 27.

Λ.

λάγνος 35.
λάθρα 9, 11, 14.
λάταξ. λατάγων τόξα 1, 2.
λέχος εὐναῖον 1, 5.
λήσις 2, 12.
λιμὴν καμάτων 2, 20.
λογιεύς 45.

λόγους λέγειν 9, 24.
Αυδή χειρ 2, 6.
 λύειν γλώσσας 2, 9.
Λυκιουργή 28.
 * *λυμαίνεσθαι* 12, 14.

M.

μεγαλοφροσύνη 5, 1.
 μελέτη 6.
 μελέτημα 2, 1.
Μιλησιουργή 25.
Μίλητος 1, 6.
 μνημοσύνη πραπίδων 2, 12.
 μύδρος λαμπρός αστέρος 9, 35.
 μυρεψός 58.

N.

νόημα, αίμα περικάρδιον, 8.
 νόμος. νόμους θέσθαι 9, 5.
 νωμᾶν 7, 7.

O.

οἰκονόμος 1, 13.
 οἰκοτριβής 2, 14.
 * οἶναχθής 2, 5.
Οἶνοπίων 1, 6.
 οἶνοῦν 2, 28.
 οἶνοφόρος 2, 2.
 οἶνοχοεῖν 24.
 ὀμαλῶς διακεῖσθαι 2, 25.
 ὀμβρος ὑγρός 9, 31.
 ὀμιλεῖν 20, 2.
 ὀνομαστί λέγειν 2, 3.
 ὀρέγειν 2, 7.
 ὀρνιθοκάπηλος 61.
 * ὀρφναῖος 15, 3.
 οὐχί 9, 23.
 ὄχος Σικελός 1, 3.
 ὄψωνία, ὄψωνεῖν, ὄψονομεῖν
 50.

Π.

παννυχίδες ἱεραί 7, 8.
 παραλλαγή. — γὰς πολλὰς τοῖς
 ποσὶν ποιεῖν 29.
 παρασφάλλεσθαι 2, 13.

παραχρῆμα 2, 23.
 * πέδη. πέδαις ἀχαλκείτοιαι 10.
 πενία σοφή 21, 1.
 περιστάναι ἀνθρώποις φό-
 βους 9, 32.
 περικάρδιος 8.
 περιφορά ἢ ὑπερθε 9, 31.
 πλάστιγξ, χαλκοῦ θυγάτηρ 7,
 9.
 πλέκειν 7, 1.
 * πλημοχόη 17, 1.
 πόδειον 55.
 ποικιλμα χρόνου καλόν 9, 34.
 * πόλος Ἀτλάντειος 16, 4.
 πονήσεις 9, 30.
 πότοι ἄμετροι 2, 28.
 πραπίδες 2, 12.
 πρέπων 9, 39.
 προκαλεῖσθαι 2, 7.
 προπίνειν 2, 8, 24.
 πρόποσις. ἀποδωρεῖσθαι προ-
 πόσεις ὀνομαστί λέγοντα 2, 3.
 ὀρέγειν ἐπιδέξια 2, 7. γωμᾶν
 7, 7. κωλικῶν 2, 23.
 * προσσχών 9, 19.
 προσψοδία 48.
 * προχέειν 17, 2.
 πυκνός 9, 12.

P.

* *ῥεῦμα ἀένναον* 16, 2.
 * *Ρηγιοεργή* 28.
 * ῥήτωρ 12, 3. cf. 45.
 * ῥίπαλ ὑκνύπανοι πτερύγων
 16, 4.
 * ῥίπτειν 12, 2.
 * ῥύμβος αἰθέριος 15, 2.
 ῥυπαρία 47.

Σ.

σιγή 9, 22.
 σκαιότης πλουσία 21, 1.
 σκοπός 1, 2.
 σοφός γνώμην 9, 12.
 Σπάρτη 2, 1.
 στείχειν 9, 35.
 στεφανοῦν 3, 1.
 στρατιωτικόν 25.
 * συμμαχεῖν 13, 3.
 σύμμετρος 2, 26.

συμμιγνύσαι 7, 6.
 συμπηγνύσαι 1, 10.
 συμπόσιον 7, 13.
 σύνοιμος 21, 2.
 σφρηγίς 4, 3.
 Σωφροσύνη, Εύσεβιης γείτων
 2, 22.

Τ.

ταλαιπωρεῖν τὸ σῶμα 23.
 ταλαιπῶρος 9, 30.
 ταμίας. ἄλος ταμίας 1, 11.
 * ταράσσειν 12, 4.
 ταχύχειρ 46.
 τέκτων σοφός 9, 34.
 Τέως 7, 2.
 τοῖςδεσι 4, 3.
 τράπεζα Ῥηγιοεργῆς 28. cf. 26.
 τρόπαιον 1, 14.
 * τρόπος χρηστός 12, 1.
 τροχός 1, 12.
 τρυφερός. τρυφερωτάτη ἔδρα
 1, 4.
 * τρύχειν 2, 11.
 τύραννος 9, 7.
 Τυρσηνός 1, 7.

Υ.

ὑβρις δούλη 9, 7.
 ὑβριστής 35.
 ὑγιαίνειν τῇ γνώμῃ 39.
 Ὑγίεια, τερπνοτάτη θεῶν 2,
 21.
 ὑμνεῖν νέοισι τρόποις 3, 2.
 ὑποδήματα μικρότατα ἐς τὴν
 διαίταν 25.
 ὑπερέτης ἰσχύος 9, 2.
 ὑψηλός 7, 10.

Φ.

φάρμακον 22.

φάσκειν 9, 27.
 φιάλη Τυρσηνῆ, χρυσότυπος 1,
 7. Λυκιοεργῆς 28.
 φιλοβάριτος 7, 4.
 φιλοφρόσυνος 2, 17.
 φόβοι 9, 29. 32.
 Φοίνικες 1, 9.
 * φοιτᾶν 16, 2.
 φορεῖν 9, 19.
 φορτηγός 1, 11.
 * φρῆν ἀγύμναστος 13, 1.
 φρονεῖν 2, 26. * νόω 9, 18.
 cf. 9, 15. τὸ φρονοῦν 9, 23.
 cf. 19.
 φυτεύειν 23.

Χ.

χαλκός; ὅτι κοσμεῖ δόμον, 1,
 13.
 * χάσμα χθόνιον 17, 2.
 Χίος, ἕναλος πόλις Οἰνοπίωνος,
 1, 6.
 Χῖος sc. οἶνος 24.
 Χιοεργῆς 28.
 χορδοπωλῆς 57.
 χοροὶ θεῶν 7, 8.
 χρυσότυπος 1, 7.
 χρυσοεργός 56.

Ψ.

ψακάς. Βρομίου ψακάδες 7, 10.
 ψευδῆς λόγος 9, 26.
 ψευδομάρτυς 51.

Ω.

ὦδῆ. γυναικείων μελέων ὦδᾶς 7,
 1.
 * ὠκύπλανος 16, 4.
 ὠφέλιμος 2, 18.

INDEX RERUM.

Agesilai Lacedaemonii victoriae	p.	47.
Alcibiades	-	44.
Anacreon celebratus	-	48.
Archilochus se ipse increpat	-	100.
Augusteum Dresdense	-	30.
Κέραμος	-	35.
	cf.	119.
Cimonis μεγαλοφροσύνη	-	46.
Κότταβος	-	29.
	cf.	51.
Critias statuarius	-	2.
— Amasius	-	3.
— Histriotragicus	vide	Addenda.
Ἐνιπὼ δοίλη	-	100.
ἔταιρεῖαι	-	4.
Herodes Atticus, Criticae aemulator	-	21.
Homerus, fluvii filius	-	99.
Iambicus trimeter pro pentametro	-	44.
κεκρύφαλος	-	117.
Lydorum luxuria	-	39.
Mens humana in sanguine sita	-	53.
Οἰνοπίων Chii insulae conditor	-	32.
Oratores antiquissimi	-	20.
Orpheus hexametri inventor	-	99.
πλημοχόη	-	85.
Propinationes	-	37.
Rheginensium fabrūm Collegium	-	96.
Satyri κοτταβίζοντες	-	30.
Scopadae	-	46.
Solonis aetas extrema	-	8.
σαφιστής	-	3.
Thasium vinum	-	38.
	cf.	91.
Triginta tyranni	-	4.

INDEX LOCORUM,

EX QUIBUS FRAGMENTA COLLECTA SUNT.

Aelianus Var. Hist. X, 13.	fragn.	35.
— — X, 17.	—	31.
Athenaeus I. p. 28. B.	—	1.
— X. p. 432 sq.	—	2.
— XI. p. 463. E. F.	—	24.
— XI. p. 483. B.	—	25.
— XI. p. 486. E.	—	28.
— XI. p. 496. B.	—	17.
— XII. p. 527. A. B.	—	30.
— XIII. p. 600. E.	—	7.
Clemens Alexandr. Strom. p. 667.	—	16.
— — — p. 717.	—	15.
— — — p. 741.	—	23.
Commentar. ad Hermog. Rhet. Gr. T. II. p. 390. ed. Aldin.	—	43.
Dio Chrysostom. Orat. 21.	—	38.
Eusebius Praep. Ev. XIII. p. 681. B.	—	15.
Eustathius ad Homer. Iliad. μ , p. 868.	—	28.
— — — Odyss. ϑ , p. 1601.	—	29.
Galenus Glossar. Hippocr. v. <i>Avsarins</i> .	—	37.
— Operum T. XII. p. 10. F. ed. Charter.	—	39.
— — — T. XII. p. 10 sq.	—	40.
Gregor. Corinth. Commentar. ad Hermog. Orator. Gr. T. VIII. p. 948. ed. Reisk.	—	11.
Hephaestio p. 22. ed. Gaisford.	—	3.
Ioannes Philoponus Commentar. ad Aristot. de Anima Litt. C. p. 8. extr.	—	8.
Mallius Theodorus de Metris p. 19.	—	33.
Philostratus Vit. Sophist. p. 480.	—	34.
Plutarchus Lycurg. c. 9.	—	26.
— Alcibiad. c. 33.	—	4.
— Cimon c. 10.	—	5.
— — c. 16.	—	32.
— de amicorum multitudine c. 7.	—	10.
Pollux Onomast. VI, 31.	—	27.
— — VII, 31.	—	18.
Idem inde a pagina 114.	—	44-64.
Scholiasta ad Euripid. Hippolyt. 263.	—	36.
Sextus Empiricus p. 262 sqq.	—	9.
Stobaeus Florileg. XIV, 2.	—	20.
— — XIII, 1.	—	19.
— — XXIX, 10.	—	6.
— — XXXVII, 15.	—	12.
— — IIC, 10.	—	21.

Stobaeus Florileg. CXXI, 24.	fragm.	14.
— Eclog. eth. VIII, 4.	-	13.
— Eclog. phys. IX, 10.	-	22.

INDEX SCRIPTORUM

VEL EMENDATORUM VEL ILLUSTRATORUM.

Alexander Aphrodisiensis	p.	25.
Aristias	-	86.
Athenaeus XV. p. 666. B.	-	29.
Cicero de N. D. I, 42, 117 sq.	-	65.
Empedoclis fragm. v. 315 sqq. ed. Sturz.	-	53.
Euripidis Sisyphus	-	68.
— Pirithous	-	77.
Homer. Iliad. σ, 599 sqq.	-	119.
Horat. Carm. IV, 7, 17 sq.	-	80.
Orpheus	-	54.
Pollux Onom. II, 226.	-	52.
Tzetzes Chiliad. VI, 132.	-	5.
Xenophanes ap. Athen. p. 526. B.	-	38.
Xenophon Hell. II, 3, 36.	-	6.
— — II, 4, 19.	-	11.
— Memorab. I, 2, 24.	-	6.

A D D E N D A.

Pag. 3. Fuit etiam Critias quidam histriographicus auctore Alciphrono Rhet. Epistt. III, 48. Κακός κακῶς ἀπόλοιτο καὶ ἄφρονος εἶη Δικίμνιος, ὁ τῆς τραγωδίας ἱποκριτής. ὡς γὰρ ἐνίκη τοὺς ἀντιτέχνοους Κριτίαν τὸν Κλεωναῖον καὶ Ἰππασον τὸν Ἀμβρακιώτην τοὺς Διοχύλον προπομπούς, τορῶ τινι καὶ γεγωνοτέρῳ φωνήματι χρησάμενος, γαῦρος ἦν, καὶ κικτοστεφῆς ἦγε συμπόσιον.

Pag. 34. ad Fragm. 1. v. 10. vide Pindar. Olymp. VI, 85. (145.) πλάξιππον θήβαν. cf. Boeckhii Explicatt. p. 161.

Pag. 41. v. 20. de prima syllaba in vocabulo ὕπνος correpta vide Iacobs. ad Anth. Palat. p. 261.

Pag. 45. Ἐλεγείον, h. l. oppositum τῷ ἰαμβείῳ, significat idem quod pentameter, unde corrigendus est Franckius in Callino p. 53 sq. cf. p. 58.

CORRIGENDA.

- Pag. 8. lin. 9. rescribe ἐγοργιάζον pro ἐΓοργιάζον, quod temere admisimus, praefixo augmento.
- 25. lin. 14. post λέγει ponendum est *Colon*.
- 27. lin. 12. rescribe *floruerit*.
- 29. lin. 4. rescribe Πηγιοεργής.
- Ibid. lin. 13. rescribe χθονός.
- 31. lin. 1. rescribe Σικελός.
- Ibid. Not. v. 3. lin. 2. rescribe ἄρμα.
- 47. Not. lin. 13. rescribe *eundem Stob.*
- 50. Not. v. 7. lin. 7. rescribe *Similiter*.
- Ibid. Not. v. 8. lin. 4. rescribe *divinaque*.
- Ibid. Not. v. 8. lin. 5. rescribe *in vitam*.
- 60. v. 26. rescribe ψευδεῖ.
- 61. Not. lin. 5. rescribe *faMa*.
- 85. lin. 12. rescribe XI. p. 496.
- 90. lin. 9. rescribe *haud*.
- 91. lin. 6. rescribe XI. p. 463.
- 126. lin. 5. rescribe *moliUntur*.

